

Yıldız Teknik Üniversitesi
BALKAN VE KARADENİZ
ARAŞTIRMALARI
MERKEZİ

BÜLTEN

GÜZ 2018

SAYI 2

Bülten

Sayı 2 / 2018 GÜZ

Editörler

Aslıhan Alkanat

Mehmet Hacısalihoğlu

Zeyneb Gökce

Kapak Fotoğrafı

Ohrid Sv. Naum Manastırı |

Zeyneb Gökce

Kapak Tasarımı

Zehra Kömürcü

Bülten Redaksiyon

Zeyneb Gökce

Baskı

YTÜ Matbaa

İÇERİK

Türkiye’de Bölge Uzmanı Yetiştiriyor Muyuz? “Balkan Uzmanlığı Örneği” | **Prof. Dr. Mehmet Hacısalihoğlu**

3

RÖPORTAJ | YTÜ Rektörü **Prof. Dr. Bahri Şahin**

8

BALKAR YUVARLAK MASA TOPLANTILARI-1 | Türkiye ve Yunanistan’da Paylaşılamayan Miras: Kahve, Baklava, Yoğurt | **Dr. Öğr. Üyesi Esra Özşüer**

15

KONFERANS | Türk Akademisinin Balkanlara İlgisi: Yüksek Lisans ve Doktora Tezleri | **Doç. Dr. Yasin Şehitoğlu**

18

BALKAR YUVARLAK MASA TOPLANTILARI-2 | Domates ile Füze Arasında Türk-Rus İlişkileri | **Av. Hulusi Üstün**

22

BALKAR YUVARLAK MASA TOPLANTILARI - 3 | Öğrenilmiş Çaresizlikten “Umutlu” Yarınlara: Batı Trakya Türkleri | **Dr. Öğr. Üyesi Ali Hüseyinoğlu**

26

KONFERANS | Kosova’da Türk Azınlığın Hakları ve Temsili | **Afrim Jusufi**

33

BALKAR YUVARLAK MASA TOPLANTILARI - 4 | Soviet Generals on Taksim Monument? Turkish Soviet Relations during The Turkish War of Liberation | **Dr. Tsvelina Tsvetkova**

37

BALKAR YUVARLAK MASA TOPLANTILARI - 5 | Moldova’da Gagauzların Özerk Yapısı | **Dr. Olga Radova**

41

KONFERANS: Castoriadis ve Postmodernizm: Yunan Felsefeci Castoriadis’in Perspektifinden Postmodernizm Döneminde Sanatçılar, Eleştirmenler, Yazarlar | **Dr. Deniz Ertuğ**

44

ÖĞRENCİ ETKİNLİĞİ | Film Gösterimi: Haytarma

47

BALKAR DİL KURSLARI VE SEMİNER PROGRAMLARI

48

BALKAR ÇALIŞMA GRUBU | Kafkasya ve Balkanlarda Savaş ve Barış | **Aslıhan Alkanat**

50

LEONIS VE İSTANBUL | **Özlem Atay**

51

RÖPORTAJ | Kosova Kültür Merkezi Müdürü **Kamil Bitiş**

55

RÖPORTAJ | Visiting Scholar **Dr. Tsvetelina Tsvetkova**

58

BALKAR GÖNÜLLÜ ÇALIŞMA ARKADAŞLARI

61

YAYINLAR

63

TÜBİTAK 1001 PROJESİ

66

GEZİ RAPORU-1 | Kosova Kültür Merkezi ile Arnavutluk ve Kosova Gezisi | **Zeyneb Gökce**

68

GEZİ RAPORU-2 | Balkanlar Turu | **Zeyneb Gökce**

72

Kiseljak, Bosna Hersek, 1926

TÜRKİYE'DE BÖLGE UZMANI YETİŞTİRİYOR MUYUZ?

“Balkan Uzmanlığı Örneği”

Yayınlandığı Yer: **Yüksek Öğretim Dergisi**, 2017/05, s. 26-30.

Prof. Dr. Mehmet HACISALİHOĞLU
BALKAR Müdürü

Avrupa’da sömürgecilikle birlikte yüzyıl öncesinde başlamış ve “Oryantalizm” olarak da adlandırılan emperyalizmin aracı olmuş bölge uzmanlıkları varken Türkiye bu konuda çekimser kalmıştır. Nispeten küçük bir Avrupa ülkesi olan Hollanda’nın bile çok sayıda Türkiye uzmanı vardır ve bu uzmanların eserleri Türkçeye çevrilmiş, defalarca yeni baskı yapmış ve Türklerin kendi tarihlerini anlama ve yorumlamalarında kalıcı etkiler yapmıştır (örneğin: Eric Jan Zürcher, Martin van Bruinessen, Machiel Kiel vs.). Bunların tamamı Şarkiyat Enstitülerinde yetişmiştir ve akademik kariyerleri boyunca da bu enstitülerde öğrenci yetiştirmeye devam etmişlerdir veya etmektedirler.

1990-1991 yıllarında Yugoslavya dağılırken Türkiye’de Yugoslavya ve içinde barındırdığı farklı ulusların tarihi, siyaseti ve kültürü üzerine ihtiyaç duyulan uzmanların bulunmadığı fark edilmişti. 1416 sayılı kanuna göre yurtdışına yüksek lisans ve doktora öğrenimi için öğrenci gönderen Milli Eğitim Bakanlığı ilk kez 1991 yılında “Balkan Ulusları Tarihi” alanında bir kişilik bir kontenjan ilan ederek bu ihtiyacı karşılamaya yönelik bir adım attı. Balkan uzmanı yetiştirmek için en uygun ülke olarak da Almanya belirlenmişti. Çünkü Almanya’da Doğu ve Güneydoğu Avrupa Tarihi Enstitüsü adıyla lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimi veren enstitüler bulunmaktaydı. Bu bursu alan şanslı öğrenci olarak 1992-2001 yılları arasında tanıma fırsatı bulduğum Almanya’daki “Balkan Araştırmacılığı” geleneği bu tarihe kadar muazzam bir külliyat ortaya koymuştu ve Bosna Savaşı döneminde üniversitelerde “Yugoslavya’nın Dağılışı” üzerine dersler veren öğretim üyeleri mevcuttu.

1990’lı yıllarda Balkanlarda çok önemli gelişmeler oldu. Yugoslavya dağıldı ve kanlı çatışmalar yaşanmaya başladı. Bosna sava-

Fotoğraf: Dayton Anlaşması, 14 Aralık 1995

şı 1995 Srebrenica Soykırımı ile İkinci Dünya Savaşından sonra Avrupa'da yaşanan en büyük vahşete sahne oldu. Srebrenica Soykırımının emrini veren Ratko Mladić katliamın hemen öncesinde kamera karşısında “nihayet bu bölgenin Türklerinden intikam alma zamanı geldi” demişti. Ardından binlerce Boşnak sıraya dizilerek kafalarına sıkılan kurşunlarla infaz edildi. Bu olayın ardından ABD'nin müdahalesiyle Dayton Anlaşması imzalandı ve savaş durduruldu. Fakat bu anlaşma Bosna sorununu gerçekten çözebilecek bir nitelikte değildi ve halen uygulamadadır. Ardından 1998-1999 Kosova krizi patlak verdi. NATO'nun müdahalesiyle Sırp ordusunun Arnavutlara yönelik katliam ve tehcir politikası durduruldu. 1990'lı yıllarda Makedonya Cumhuriyeti ile Yunanistan arasında isim ve semboller krizi yaşandı. Makedonya hala Birleşmiş Milletlerde “Eski Yugoslavya Cumhuriyeti Makedonya” adıyla kayıtlıdır. Yine 1990'larda Bulgaristan-Makedonya krizi yaşandı. Bulgaristan Makedon diye bir milletin ve Makedonca diye bir dilin varlığını tanımıyor, Makedonların Bulgar olduğunu iddia ederek bunu bu şekilde Makedonya'ya empoze etmeye çalışıyordu. Bu krizlerin biraz daha öncesinde

1989'da Bulgaristan'dan Türkiye'ye 300 binin üzerinde Türk zorunlu göç ettirilmişti ve 1990'larda Bulgaristan'daki Türk ve Müslüman azınlığın siyasi mücadelesi ve sorunları farklı bir boyutta devam ediyordu. Yunanistan'daki Türk azınlığın sorunları da devam ediyordu. Ege ve Kıbrıs sorunu daha da çetrefilli bir hal almıştı.

Türkiye'nin yalnızca siyasi olarak değil, tarihsel ve kültürel olarak Balkanlarla o kadar derin ilişkileri vardı ki Balkanlardaki gelişmelere duyarsız kalmasının imkânı yoktu. Balkan Müslümanlarının karşı karşıya kaldıkları katliam ve baskılardan kaçıp sığındıkları ilk ülke Türkiye oluyordu. Balkanlarda derin bir Osmanlı mirası vardı. Kısaca Balkanlardaki Müslümanların dramı Türk milletinin yüreğini dağlıyordu ve Türkiye Cumhuriyeti Balkanlardaki Müslümanları koruyabilmek için uluslararası örgütlerle işbirliği çerçevesinde siyasi bir mücadele veriyordu.

1990'lı yıllarda Türkiye'de Balkan uzmanı var mıydı? Kaç tane Balkan uzmanı vardı? Bunlar nerede ve nasıl yetişmişti?

Bilebildiğimiz kadarı ile Türkiye'de bu dö-

nemde doğrudan Balkan uzmanı olarak yetişmiş kimse bulunmuyordu. Sadece 1990'ların ortalarından itibaren değişik vesilelerle Balkanlar üzerine uzmanlaşmış (örneğin Bulgaristan'dan Türkiye'ye göç etmiş birkaç akademisyen, Viyana Üniversitesinde doktora yapmış Boşnak asıllı bir akademisyen gibi) çok az sayıda akademisyenden söz edilebilir. Oysa açık bir şekilde görülüyordu ki Türkiye'nin onlarca Balkan uzmanına ihtiyacı vardı. Akıl derhal bu uzmanları yetiştirecek kurumsal altyapının oluşturulmasını emrediyordu. Ve bu görev üniversitelere aitti. Ancak bu kurumsal alt yapının oluşturulması için gerekli adımlar bir türlü atılmadı. Nitekim 2001 yılına gelindiğinde Türkiye'de hala Balkan uzmanı istihdam edilecek bir kurum, enstitü veya bölüm henüz kurulmamıştı.

2002 ile 2017 arasında özellikle 1992'de kurulmuş olan TİKA ve 2007'de kurulmuş ve Balkan ülkelerinde açılmaya başlanan Yu-

nus Emre Enstitüleri (Türk Kültür Merkezleri) Türkiye'nin Balkanlara yönelik kamu diplomasisine katkı sağlamaya başladılar (Bulgar ve Yunan hükümetleri kendi ülkelerinde bu kurumların temsilcilik açmasına izin vermemektedir). Bunlar dışında bazı sivil toplum kuruluşlarının Balkanlara yönelik faaliyetleri başladı ve günümüzde de devam etmektedir. Özetle 1990'lı yıllara göre Türkiye'nin 2000'li yıllardaki Balkan politikası daha zengin ve çok yönlü kanallarla çeşitlenmiş ve üniversitelerimizde Balkanlara yönelik uygulama ve araştırma merkezleri açılabilmiştir. Fakat bu merkezlerin statüleri gereği yüksek lisans ve doktora programı açma, bunun için kadro oluşturma imkanları olmadığından bunlardan umulan verim alınamamıştır.

2017 yılı itibarıyla Türkiye üniversitelerinde sistematik olarak Balkan uzmanı yetiştiren kurumsal altyapı kurulabilmiş midir?

Günümüzde de üniversiteler bünyesinde şimdiye kadar başarılı bir kurumsallaşma gerçekleştirilememiştir. Burada anmaya değer iki girişim olmuştur: Bunlardan biri İstanbul Üniversitesinde kurulmuş olan Avrasya Enstitüsünün 2000'li yıllarda kadrosunun oluşturulması, yüksek lisans ve doktora programlarının açılması yoluyla uzman yetiştiren bir kurum haline getirilmeye çalışılması girişimidir. Bu girişim bu enstitünün FETÖ'nün eline geçmesiyle akamete uğramış ve bu nedenle enstitü bütünüyle lağvedilmiştir. İkinci girişim ise 2010'da Edirne'de Trakya Üniversitesi Balkan Araştırma Enstitüsünün kurulmasıdır. Bu enstitü tam da bölge uzmanı ihtiyacını karşılamak amacıyla açılmış bir enstitü olmakla birlikte şimdiye kadar beklenen verimi sağlamamıştır. Bunun aşağıda irdelenecek bazı somut nedenleri vardır.

Balkan uzmanı yetiştirecek bölüm ya da enstitülerin kuruluşu için gerekli şartlar nelerdir?

1. Hükümetin ve Yüksek Öğretim Kurumunun bölge uzmanı yetiştirmek için gerekli kurumsallaşmayı sağlamak konusunda kararlı olması ve bunun için gerekli adımları atması gerekir. Bunun bir devlet politikası olması gerekir.
2. Uzman yetiştirmek amacıyla kurulacak enstitü ya da bölümlerin yöneticiliğini yapacak, vizyonunu belirleyecek, kısacası bu kuruluşları taşıyacak akademisyenlerin bölge uzmanı olarak yetişmiş olması gerekir. Tek başına siyaset bilimci, tarihçi, edebiyatçı olmak ve akademik unvan sahibi olmak veya sırf Balkan kökenli olmak bunun için yeterli değildir.
3. Bölge uzmanı yetiştirmek için açılacak bölüm ya da enstitülerin önce/ilk aşamada İstanbul ve Ankara gibi Türkiye'nin merkezi şehirlerinde açılması gerekir. Bunun gerekçeli nedeni vardır: Öncelikle bu metropollerde bölge uzmanlığı olan veya az ya da çok bölge uzmanlığıyla ilgisi olan akademik kadronun oluşturulması küçük şehirlere göre çok daha kolay olacaktır. Örneğin İstanbul'da bulunan üniversitelerde Balkanlar hakkında farklı düzeylerde çalışma yapan akademisyenler Edirne, Kırklareli, Tekirdağ gibi şehirlerle kıyaslanmayacak derecede fazladır. İkinci olarak İstanbul ve Ankara'nın bölge uzmanlığı için gerekli bilgi, belge ve dokümantasyona sahip kütüphane ve arşiv imkanları bulunmaktadır. Ankara'da Milli Kütüphane ve Cumhuriyet Arşivi, İstanbul'da Beyazıt Devlet Kütüphanesi, Türkiye Diyanet Vakfı İSAM Kütüphanesi, Başbakanlık Osmanlı Arşivi gibi Türki-

ye'nin en önemli kitap ve belge koleksiyonları bulunmaktadır. Yüksek lisans ve doktora tezlerinin yazılabilmesi için bu arşivler olmazsa olmazdır. Küçük şehirlerdeki şehir kütüphaneleri veya üniversite kütüphanelerinin ciddi bir bölge uzmanlığı eğitimine alt yapı oluşturması söz konusu değildir. Üçüncü olarak: bölge uzmanı yetiştirirken en önemli aşamalardan biri bölge dillerinin öğretilmesidir. Bunun için İstanbul'da ve Ankara'da çok geniş imkanlar bulunmaktadır ve bu imkanları küçük şehirlerde bulmak mümkün görünmemektedir. Örneğin İstanbul'da Balkan ülkelerinin kültür merkezleri (Romen Kültür Merkezi, Kosova Kültür Merkezi vs.), çok sayıda dil kursu, baş konsolosluklar ve bunların açtığı kurslar, İstanbul ve Ankara Üniversitelerinin dil ve edebiyat bölümleri gibi çok sayıda imkân bulunmaktadır. Dördüncü olarak bölge uzmanlığı için gerekli olan bölgeye ve bölgeden seyahatler (örneğin sempozyum ve toplantı organizasyonları) İstanbul ve Ankara gibi merkezlerde hem ulaşım hem de organizasyon imkanları bakımından çok daha kolaydır. Altıncı olarak yurtdışından İstanbul ve Ankara gibi merkezlerde akademisyen getirmek bu şehirlerin cazip olması sayesinde küçük şehirlere göre çok daha kolay olacaktır. Bunlar gibi başka onlarca gerekçe sıralanabilir.

Ancak İstanbul ve Ankara gibi merkezlerde bölge uzmanı yetiştirecek güçlü kurumlar oluştuktan sonra küçük şehirlerde açılacak bölüm ve enstitülerin ayakta kalma ve başarılı olma şansı olacaktır. İstanbul ve Ankara'daki merkez enstitüler taşradaki enstitüleri hem akademik personel hem de kaynak ve imkânlar bakımından destekleyebilecektir. Özetle Edirne'de Balkan Enstitüsü, Kars'ta Kafkas Enstitüsü gibi bölge uzman-

lık enstitülerinin kendi başına başarılı olması çok zor olacaktır. Bölge uzmanı yetiştiren Avrupa ülkelerinde de bu tür enstitüler öncelikle ana merkezlerde kurulmuştur (Almanya’da Berlin ve Münih’te, İngiltere’de Londra’da, Rusya’da San Petersburg ve Moskova’da vs.).

Nasıl bölge uzmanlığı, nasıl bölge uzmanı?

Bölge uzmanlığından kasıt bazı stratejik araştırma enstitüleri gibi lisans öğrencisi düzeyinde ülke raporları hazırlamak değildir. Şüphesiz bu tür çalışmaların da katkısı vardır, fakat bu bölge uzmanlığı anlamına gelmemektedir.

1. Bölge uzmanı öncelikle çalışma alanı olarak ilgili bölgeye yoğunlaşmış olmalı, ana çalışma alanı ilgili bölge olmalıdır. Bu alanla ilgili derinlikli çalışmalar yapılmalı ve çalışmaları ilgili bölge ülkelerinde referans verilecek değerde olmalıdır. Uzmanlık disiplini tarih, siyaset bilimi, uluslararası ilişkiler, dil, edebiyat, coğrafya, sosyoloji, ilahiyat, iktisat gibi farklı sosyal bilim dalları olabilir.
2. Bölge uzmanı bölgenin yerel dillerinden en az ikisini bilimsel araştırma yapabilecek düzeyde bilmelidir. Ancak bu sayede ilgili ülkedeki arşiv malzemelerini ve yayınları değerlendirebilir ve orijinal çalışmalar yapabilir.
3. Bölge uzmanının uzmanı olduğu ülkenin arşiv ve kütüphanelerinde çalışmış olması, düzenli olarak bölge ülkelerine seyahat etmesi (konferans, workshop vs.), ülkenin üniversiteleriyle düzenli akademik ilişkilerini sürdürmesi önem taşımaktadır.
4. Bölge uzmanlık biriminin ERASMUS gibi öğrenci ve hoca değişim programla-

ıyla bölge ülkelerin üniversiteleriyle sıkı bir network ağı oluşturması gerekir. Bu şekilde öğrencilerin bölge ülkeleri tanınması ve gelişmesi kolaylaşacaktır.

Sonuç yerine:

Türkiye’nin Balkanlara, Kafkaslara, Ortadoğu’ya, Afrika’ya, Rusya’ya, Uzak Asya’ya ve diğer bölgelere yönelik siyaseti, ekonomik ve kültürel ilişkileri eğer bilimsel temellere oturtulamazsa beklenen başarıyı sağlamaları zordur. Gelişen ve değişen çağımızda ancak bilimsel temellere dayanan politikaların başarılı olma şansı vardır. Bu bilimsel temel için bilim insanına, yani bölge uzmanına ihtiyaç vardır. Türkiye’de ana şehirlerde kurulacak bölge uzmanlığı birimlerinde (Balkan, Kafkas, Orta Asya Bölümleri veya Enstitülerinde) yetişecek lisans veya lisansüstü öğrenciler gerek dışişleri bakanlığında, gerekse diğer bakanlıklarda, yurtdışına yatırım yapan şirketlerde, basın ve yayın kuruluşlarında, orduda, istihbaratta ve başka birçok alanda istihdam edilecektir. Ancak bu şekilde Türkiye’nin bu bölgelere yönelik siyasi, ekonomik ve kültürel politikaları bilimsel bir temele oturabilecektir.

Türkiye’nin kendi tarihi ve kültürel coğrafyası olan Balkanlara, Kafkaslara ve diğer bölgelere yönelik uzman yetiştirecek bölüm ya da enstitüleri en kısa zamanda kurarak yetkin bölge uzmanları yetiştirmeye başlaması tarihimizin emrettiği bir zorunluluktur. Bölgesel bir siyasi ve ekonomik güç ve kültürel bir çekim merkezi haline gelen Türkiye’nin iyi yetişmiş bölge uzmanı ihtiyacı ancak bu şekilde karşılanabilecektir.

RÖPORTAJ

PROF. DR. BAHRİ ŞAHİN

**YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
REKTÖRÜ**

24 Mayıs 2018

Röportörler: Fatih Ekim, Zehra Sivri
(BALKAR Öğrenci Asistanları)

Sayın Rektörüm, öncelikle eğitim kariyeriniz ve ilgi alanlarınız hakkında bilgi verir misiniz?

Kendi memleketim olan Giresun'un Tirebolu ilçesinde ilkokul, ortaokul ve liseyi bitirdim. Daha sonra Gazi Üniversitesi Makine Mühendisliği bölümünü bitirerek, 1977'de Yıldız Teknik Üniversitesi'nin Makine Enerji Programında yüksek lisansımı yaptım ve daha sonra İstanbul Teknik Üniversitesi'nde Nükleer Enerji Teknolojileri alanında doktoramı tamamladım. 1979'dan itibaren Yıldız Teknik Üniversitesi'nde göreve başladım. 1979-1986 arasında Makine Bölümü'nde öğretim görevlisi olarak çalıştım. 1986'da henüz yeni kurulmuş olan Gemi İnşaat ve Denizcilik Fakültesi'ne yardımcı doçent olarak transfer oldum.

1986'dan bugüne kadar Gemi-İnşaat ve Denizcilik Fakültesi'nin öğretim elemanı olarak çalışmalarına devam ediyorum. Bu fakülteye intisap ettiğim 1986 yılından itibaren 15 yıl Anabilim Dalı Başkanlığı, 10 yıl Bölüm Başkanlığı, 12 yıl Bölüm Başkan Yardımcılığı yaptım. 2009'da Makine Fakültesi'nin bir bölümü olan Gemi İnşaatı ve Gemi Makineleri Mühendisliği bölümünü de içeren ikinci bir bölümle beraber fakülte olarak yapılandırdık. Ve ben o fakültenin kurucu dekanlığını 7 sene boyunca yaptım. Ve bunun ardından da 2016 yılında rektör olarak seçildim. Yüksek Öğretim Kurulu'nun ve Cumhurbaşkanımızın tasvibiyle Yıldız Teknik Üniversitesi'ne rektör olarak atandım.

Üniversitemizde sizin rektör oluştunuzdan sonra atılan adımlardan bahsedebilir misiniz?

Rektörlük gelip geçici bir makam ama bilim insanı olarak üniversitemize hizmet vereyim, üniversitemizi bilimsel çıktılar yönün-

den yukarı taşıyalım. Zaten bunu son 2 sene de herkes hissediyor ve görüyor. Üniversitenin sıralamalarının hem uluslararası hem ulusal reyting kuruluşlarının raporlarında yükseldiğini görüyoruz. Yeni yapılan bir araştırmada Yıldız Teknik Üniversitesi öğrenci memnuniyeti bakımından, öğrencilerle yapılan bir ankette 6.sıraya yükseldi. Kampüs yaşamı, sosyal imkânlar, eğitim imkânları bu bizim için çok önemli. Yine Amerika’da bir ankette mühendislik alanında Yıldız Teknik Üniversitesi ilk dörtte ve böyle bir konumumuz var. Burası bir ar-ge üniversitesidir. Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye’de ar-ge üniversitesi olarak seçilen 15 üniversiteden biri, dolayısıyla Yıldız Teknik Üniversitesi’nin taşıdığı yük çok ağır. Ülkenin bizim üniversitemizden beklentileri çok fazla. Dolayısıyla, bu yükü taşımak zorundayız, çünkü ülkenin bizim gibi üniversitelere çok ihtiyacı var. Dolayısıyla üniversite hocalarının sahaya inmesi gerekiyor. Masa başında araştırma değil, sahada yapılan araştırmalarla toplumun problemleriyle yüzleşerek bu problemleri çözecek projeler geliştirilmesi ve devletin koyduğu milli hedeflere örneğin; 2023 hedefi, 2053 hedefi, 2071 hedeflerine yönelik çalışılması gerekir. Bu hedeflere katkı sağlayacak çıktıları üretmesi lazım. Tabii şu anda en büyük paydaşımız teknopark. Yıldız Teknik Üniversitesi Teknopark kendi grubunda birinci oldu. Teknoparklar üç gruba ayrıldı: 15 yaştan büyük teknoparklar, 5-15 yaş arası teknoparklar, 5 yaştan küçük teknoparklar. Yıldız Teknik Üniversitesi, bu sene 5-15 yaş grubunda birinci oldu. Geçtiğimiz sene de ikinciydi. Bütün teknoparklar içinde de yaş grubu ayırmadan 5. sıradayız. Önümüzdeki hedefimiz de 77 teknopark içinde ilk üçe girmek. Yıldız Teknik Üniversitesi’nin akademik ve bilimsel çıktıları sürekli artıyor. Bunu Avesis’ten takip edebilirsiniz. Bütün ho-

caların yaptıklarını görebiliyoruz. Yani hocaları sahaya indirmeye çalışıyoruz. Dolayısıyla afakî sözler yerine direkt ürettiği projeler aldığı patentler, yayın faaliyetleri ile tamamını görebiliyoruz. Dolayısıyla akademik yükseltmelerde de buna dikkat ediyoruz. Yani, kişiye göre bir akademik yükseltme yok, ehliyet ve liyakati esas alıyoruz. Bunun yanında tabii bir şartımız var; bayrakla problemi olmayacak. Milli olması aradığımız tek şart. Ondan sonra bu ehliyet ve liyakat hangi dünya görüşünden olursa olsun biz bununla ilgilenmiyoruz. Zaten bu üniversitenin gelişmesinin önündeki en büyük engelde ehliyet ve liyakate uyulmamasıydı. Biz bunu oturttuk. Tabii bizim kırk senelik geçmişimizin ve kırk senenin içinde otuz senelik idari tecrübemizin ve idari faaliyetlerimizin herkes tarafından biliniyor olması benim için bir avantaj. Neden? Denenmiş birisiyiz, denenecek birisi değiliz. Dolayısıyla, benim hangi olaylar karşısında nasıl yöntem izleyeceğimi, nasıl davranacağımı bütün hocalar biliyor çünkü bizi eskiler kırk senedir tanır, yenilerde bizim çıktılarımızı biliyor. Dolayısıyla, Avesis’e girdiğiniz zaman h-index’te en yüksek benim. Dolayısıyla, ben bu üniversitede bilim insanlarıyla birlikte yönetimdeyim, benim yanımda olanların bilimsel çıktıları hep yüksektir.

Benim rektör olarak şöyle bir prensibim var, üst ligde süper ligde oynayabileceğim kurumlar oluşturmak isterim. Başarılı kurumlar oluşturmak isterim. Benim tarzım bu, başarısızlığı asla kabul etmem. Şu anda Yıldız Teknik Üniversitesi’nin hızlı bir gelişimi var. İnşallah bir iki sene sonra bu kampüsü tanıyamayacaksınız. Zaten yavaş yavaş görüyorsunuz yeşille tarih iç içe. Buradaki tarihi ayağa kaldırmak en önemlisidir. Burada Bizans döneminden itibaren birçok miras var. Hepsini harap olmuş, biz bunları canlandırmaya başladık. Tarihi hamam yıl-

sonunda açılacak. Yabancı Diller Yüksekokulu'nun karşısında Sancak Kasrı var. Sancak Kasrı'nda Osmanlı'nın sancağı saklanırdı. Davutpaşa'daki Otağ-ı Hümayun'da yapılan merasimden sonra Osmanlı askerleri Batıya sefere giderdi. Dolayısıyla sancağı saklandığı yerden alırlar, sefere giderler. Döndükleri zaman da yine sancak, orada Sancak Kasrı'nda saklanırdı. İnşallah biz onu ayağa kaldırmak istiyoruz. Bunların projeleri yapıldı, Anıtlar Kurulu'ndan gerekli izin alındı. Davutpaşa Kampüsü tarih ve yeşilin iç içe olduğu belki de Avrupa'nın en saygın kampüsü olacak. Zaten şuanda Avrupa'daki kampüslerde bulunmayan imkânlar burada var. Otağ-ı Hümayun'un arkasına bir tepe yaptık, oradaki inşaat atıklarını kaldırdık. Orayı da seyir tepesi haline getiriyoruz, çimlendireceğiz, ağaçlandıracacağız ve bu sene orası da bitecek. Kızlar içinde 1200 kişilik kız yurdunu Gençlik ve Spor Bakanımız ile görüştük, kendisi talimatı verdi. Yıldız Teknik Üniversitesi öğrencileri öncelikli olmak üzere kız yurdunu da faaliyete geçireceğiz. Yıldız Teknik Üniversitesi'nden beklentiler yüksek.

Benim gayem teknik bilimlerle sosyal bilimlere yaklaştırmak. Zaten bir Teknoparkımız var. Türkiye'nin en saygın teknoparkıdır. Birde Sospark kurduk. Resmi gazete de yayınlandı. Sosyal İnovasyon Uygulama Araştırma Merkezi'nin görevi BALKAR gibi araştırma merkezlerinin projelerine destek vermek. Ülkenin diğer sosyal problemlerine yönelik göç, darbe, fakirlik, insan hakları gibi konularda projeler üretilecek. Yıldız Teknik Üniversitesi başkalarının ele almadığı bir konu üzerine daha çalıştı. Sanat Tasarım Parkı'nı kurdu ve resmi gazetede yayınlandı. Sanat Tasarım Parkı, Teknopark'ta geliştirilecek ürünlerin dışsal tasarımlarını yapacak. Çünkü sanatı olmayan bir ülkenin medeni ülkeler sıralamasına girmesi müm-

kün değil. Dolayısıyla medeniyetin üç ayağı; Teknopark, Sospark ve Satpark oluşturuldu, bunu Yıldız Teknik Üniversitesi kurdu. Bu benim hayalimdi, bunu burada başardım. Bu alanlar aslında birbirinin paydaşı. Sosyal problemlerini halledemezse bir ülke, teknik bir geleceğe sahip olamaz.

Yıldız Teknik Üniversite'si son iki yılda kullanılmayan ve şahsa bağlı olan laboratuvarları tamamıyla merkez laboratuvarına taşıdı. Paketi açılmayan cihazlar gördük ve kullanıma hazır hale getirdik. Çalışmak isteyen hoca testlerini deneylerini orada yapabilir. Bu politikayla bir yılda biz merkez laboratuvarındaki test sayısını 1600'den 26000'e çıkardık. Hem ülkeye hem sanayiye hem de akademisyenlerin çalışmalarına hizmet ediyoruz. Devlet bize çok büyük girdiler sağlıyor üniversitede. Fakat bu girdiler verimli bir şekilde çıktıya dönüşmüyor. Biz bunun gayreti içerisindeyiz. Bizim için elde ettiğimiz çıktılar önemli. Zaten Yıldız Teknik Üniversitesi'nde performansa dayalı bir değerlendirme var. Bütün fakültelerin 1 yıllık icraatları kontrol ediliyor. Hepsisi tamamlandığında ben rektör olarak kongre salonunda bütün hocaları, bütün memurları toplayıp 1 yılın hesabını vereceğim. Yani hesap verebilir bir yönetim anlayışı, şeffaf bir yönetim anlayışına sahibiz. BALKAR'ı da değerlendireceğiz. Diğer merkezleri de değerlendireceğiz ve başarılı olanlara ilave destek sağlayacağız.

Oldukça zor bir mesleği icra ediyorsunuz, Yıldız Teknik Üniversitesi'ni hayatınızın neresinde konumlandırırsınız?

1979'dan itibaren neredeyse 40 yıllık bir Yıldızlıyız. Bu benim için çok önemli. Tabii benim en çok onur duyduğum mesele bu 40 yıl içinde çok değerli bilim insanları yetiştirmiş olmam. Ve şuanda kimisi rektör, kimisi

üniversitelerde profesör olarak, bilim insanı olarak hizmet ediyor ve bu arkadaşların çok güzel çıktıları var. Bu ülkeye yapılabilecek en büyük katkı, kaliteli bilim insanı yetiştirmek ve benim hep idealim bu olmuştur. Şu anda takribi bir hesap ile kırkın üzerinde çıktılarımızın olduğunu söyleyebilirim. Bilim insanı yetiştirmek adına ben de kırk senelik eğitim öğretim faaliyetlerimde aktif olarak yer aldım. Hem Makine Bölümü'ne hem Gemi İnşaat ve Denizcilik Bölümlerinde uzun süre önemli dersler verdim. Bunun yanında, bilimden hiçbir zaman ayrılmadım. Tabii bu benim için çok önemli, benim asıl kimliğim bilim insanı olmak.

Üniversitemizde çeşitli akademik toplantılar ve dil kurslarıyla öğrencilerimize donanım kazandırmayı amaçlayan Balkan ve Karadeniz Araştırmaları Merkezi (BALKAR) hakkında neler düşünüyorsunuz?

Üniversitemizde, çeşitli uygulama araştırma merkezleri var ve BALKAR da bunlardan birisi. 30 civarında uygulama araştırma merkezimiz var. Bunların bir kısmı çok pasif kalmış. Tabi heyecanla kurulmuş, sürdürülemedi, kâğıt üzerinde var ama çıktıları yok. Bunları tespit ediyoruz. Çıktıları olmayı kapatıyoruz ve çıktıları olanları daha fazla teşvik ediyoruz. BALKAR da teşvik ettiğimiz bu uygulama araştırma merkezlerinden bir tanesi. Uluslararası bir araştırma merkezi BALKAR, çünkü Türkiye Cumhuriyeti'nin Osmanlı bakiyesi olan topraklarda bir sorumluluğu var. Dolayısıyla, o topraklarda meydana gelen bütün hadiselerden biz etkileniyoruz. Nasıl ki Kudüs'ten Suriye'den etkileniyoruz. Bunlar Osmanlı bakiyesidir. Balkanlar da öyle. Dolayısıyla biz oradaki tarihi bilmeden gelecek tarihi yazamayız. Bir toplum tarihini bilmeden, tarihini doğru yorumlamadan gelecek stratejilerini doğru dürüst oluşturamaz. Onun için BALKAR

bizim için önemli. Tabii, Mehmet Hacısalihoğlu hocamız bu işin uzmanı, aktif de bir hoca. Bir şeyler yapmak gayreti içerisinde. Üniversitelerinde bazı kısıtlamaları var. Biz bu kısıtlar içinde en iyisini yapmaya gayret ediyoruz.

Bizim BALKAR gibi, Sultan Abdülhamid Han Araştırma Merkezimiz de var. Oda bizim için önemli. Sultan Abdülhamid'in dönemini anlamadan Balkan politikalarını anlamak mümkün değil. Çünkü Sultan Abdülhamid Han Yıldız Sarayı'nda 33 senelik padişahlığı döneminde, tüm bölgelerin sorunlarıyla ilgilenmiştir. Ve Sultan Abdülhamid Han Araştırma Merkezimizin faaliyetlerinden birisi; Osmanlı-Almanya İlişkileri, Osmanlı-İngiltere İlişkileri, Osmanlı-Fransa İlişkileri, Osmanlı-Amerika İlişkilerini fotoğraflarla kitapçık haline getirmektir. Birde tabii BALKAR'dan beklentilerim biraz daha çıktı odaklı, insanları bu konularda aydınlatacak çalışmalar yapmasıdır. BALKAR'dan gençlere Balkan-Kafkasya ve bunların önemini değişik boyutlarıyla öğretmesini, Balkanlar'ın bizim için önemi konusuna yönelik kalıcı çalışmalar üretmesini bekliyoruz, biz bu konuda da desteklerimizi gösteririz. Bize proje getirilsin, somut projeler getirilsin. Biz bunu bekliyoruz.

Bakın şu an Türkiye'ye bir kumpas kurulmaya çalışılıyor, Türkiye yok edilmeye çalışılıyor. Çünkü Türkiye yok edilirse, diğer ülkeler hep çözülecek, yok edilecek ve sömürgeci ülkelerin sömürgesi olacak. Bunlar için tek engel şu anda Türkiye. Dolardaki şu anda yaşanan yükselmeler, bu ülkeyi yok etme gayretidir. Ama milletimiz artık şuur kazandı, bu algı operasyonlarına kulak asmıyor. Türkiye artık belli bir eşiği aştı. Ne yaparlarsa yapsınlar Türkiye'yi yolundan döndürmek mümkün değil. O yüzden BALKAR gibi araştırma merkezleri tarihi anla-

tırken ekonomik alandaki konularda da gençliği bilinçlendirmesi gerekiyor. Tarihini bilmeyen bir gençlik, geleceğini de şekillendiremez.

Üniversitemizin Kafkas ve Balkan ülkelerindeki üniversitelerle işbirliği var mı? Varsa, yeni işbirliklerinin yapılması hakkında neler düşünüyorsunuz?

Kafkas ve Balkan Üniversiteleri ile anlaşmamız var. KUNİB'e Kafkas Üniversiteleri Birliği'ne üyeyiz.

Balkan ve Kafkas ülkeleriyle üniversitemizin çok sıkı işbirliği var. Azerbaycan'da Bakü'deki bütün üniversitelerle protokolümüz var ve olmayanlarla da yeniledik. Bize şunu söylediler: "Türkiye'de Yıldız Teknik Üniversitesi'nin bizim gözümüzde ayrı bir yeri var. Yıldız öz. Yani; bizdendir, samimidir." Gerçekten öyle, Yıldız Teknik Üniversitesi biraz farklıdır. Onun için çevremizdeki gelişmelere karşı duyarlı bir üniversite burası. Bir de Yıldız Teknik Üniversitesi'nin biraz daha milli tarafı var. Bir de mezunlarımız herkes bunu biliyor, sahada çalıştıracak insan yetiştirir. Sektör bunu biliyor, zaten anketlerden bu gözüküyor. İş bulma kolaylığı yönünden de ilk üç üniversite içinde. 107 yıllık bir tarihin deneyimi var. Yıldız Teknik Üniversitesi Osmanlı'nın son döneminde kurulmuş bir üniversite. Bu dönemde ülkenin teknik eleman ihtiyacını karşılamış, ülkeye Cumhuriyet Tarihi boyunca da hizmet vermeye devam etmiş. Bu ülkeye Yıldız Teknik Üniversitesi mezunu 15-20 bakan gelmiş. Yıldız mezunu sanatçılarımız, sanayicilerimiz, akademisyenlerimiz ve siyasilere oldukça fazla. En son geline nokta 90 bin Yıldız mezununa ulaştığımızdır. Mezunlar Koordinatörüyle, bütün mezunlarımızla iletişim kurabileceğimiz, öğrencilerimizin de dâhil olacağı bir sayfa açacağız. Profesyonel

bir sayfa olacak. Bir üniversite mezunlarıyla ayaktadır. Dolayısıyla aidiyet duygusu çok önemli. Hem öğrencilerimizi hem personelimizi hem de mezunlarımızı kucaklamak zorundayız. Onlar da bizim bir paydaşımız. İnşallah yakın zamanda Mezunlar Danışma Kurulu oluşturacağız. Belli aralıkla onlarla toplantılar yapacağız. Gerekirse Yönetim Kurulu'na ve Senato'ya onları da dâhil edeceğim. Dışarıdan bir göz olarak, onların Yıldız Teknik Üniversitesi'ni değerlendirmelerini isteyeceğiz. Daha iyiye gidebilmek adına neler yapabiliriz konusunda.

Öğrencilerimize ve BALKAR etkinliklerinin katılımcılarına iletmek istediğiniz bir mesaj var mı?

Hem öğrencilerimizin hem akademisyenlerimizin bu merkezlere karşı duyarlı olması gerekiyor. Türkiye'de toplumsal meselelere karşı bir duyarsızlık görüyorum. Mühendisler sosyal alandaki faaliyetlerden uzak, sosyal bilimciler mühendisliklere uzak. Aslında bunlar aynı şey, birbirine paydaş. Biz sosyal bilimcilerin topluma verdiği mesajı, teknoloji yani teknolojiyi kullanarak nasıl daha çarpıcı ve hızlı bir şekilde yansıtabiliriz konusuna önem veriyoruz. Bu tamamıyla teknik alanının yapması gereken bir iştir. Dolayısıyla biz animasyonlar şeklinde bu konulara yönelik çalışabiliriz. Tarihi meseleleri gençliğe çok daha kolay bir şekilde aktarabiliriz. Yıldız Teknik Üniversitesi'nin yeni politikası ekip çalışması oluşturmaktır. Şu anda biz Yıldız Teknik Üniversitesi'nde 14 bilim kümesi oluşturduk. Teknopark'ta da kümeler oluşturduk ve bu kümeleri birleştirdik. Bunlar beraber çalışıyor. Bu alanda daha büyük projeler geliştirmek üzere bir ekip oluşturmaya gayret ediyoruz. Çünkü ekip olmazsa hem kaynaklar israf olur, hem de zaman kaybı olur. Bakıyorsun bir araştırma konusunu A hocası da çalışıyor, bir tarafa bakı-

yorsun aynı konuyu B hocası da çalışıyor. Aynı şeyi çalışan kişiler bir araya gelsin istiyoruz. Bu ekip çalışmasını oturtmamız ve benimsememiz lazım.

Üniversitemiz bünyesinde Balkan ve Karadeniz Araştırmaları (BALKAR) Enstitüsü kurulması ve bu alanla ilgili yüksek lisans ve doktora programı açılması fikrine nasıl bakıyorsunuz?

Şu anda enstitü kurulmadan da bu alanda yüksek lisans ve doktora açılabilir. Engel bir durum yok, Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde bunu gerçekleştirebiliriz. Tabii, enstitü kurulabilmesi için bazı altyapıların hazır olması lazım. Eğer bu altyapılar hazır değilse, bu kurulan enstitüler işlevsiz kalır. İlerde araştırma enstitüleri açılabilir. Sosyal alanda da olabilir. Teknik alanda da olabilir. Mesela bizim Tarihi Yarımada Uygulama ve Araştırma Merkezimiz var. Onlar da enstitü olmak istiyor fakat eğer altyapınız ve insan gücünüz yeterli değilse, böyle bir girişim üniversiteye çok şey kaybettirir. Dolayısıyla, açtığınız kurumların çok güçlü olması lazım.

Breznitsa'da Pomak kadınları, Bulgaristan, 1960'lar

BALKAR YUVARLAK MASA TOPLANTILARI - 1

TÜRKİYE VE YUNANİSTAN'DA PAYLAŞILAMAYAN MİRAS: KAHVE, BAKLAVA, YOĞURT

KONUŞMACI: Dr. Öğr. Üyesi Esra
ÖZSÜER (İstanbul Üniversite-
si Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü)

MODERATÖR: Doç. Dr. Ali ÇAKSU
(BALKAR Müdür Yardımcısı)

15 Kasım 2017

Rapor: Mehmet Hacısalihoğlu
Redaksiyon: Ashhan Alkanat

Doç. Dr. Ali Çaksu: “Food Nationalism” *Yiyecek Milliyetçiliği Konusu* bir süreden beri ilgi duyduğum bir konu. Bu konuda bir makale çalışması yaptım. Şimdiye kadar Türkiye’de ihmal edilmiş bir konu olduğunu düşünüyorum. Bu nedenle Sayın Yrd. Doç. Dr. Esra Özsüer’in konuşması özellikle önem taşımaktadır.

Yrd. Doç. Dr. Esra Özsüer: “Food Nationalism” konusunun önemini yakın bir geçmişte fark ettim. Bu konu, Ali Bey’in ifade ettiği gibi, Türkiye’de pek çalışılmamış bir konudur. Yunanistan’da ve Türkiye’de kahve, baklava ve yoğurdun kime ait olduğu hep tartışılır.

19. yüzyılda Yunanistan’ın ulus kimliğini inşasında “Turkokratia” (Turk = Türk; kratia = egemenlik, yani Türk Egemenliği) 400 yıllık kölelik olarak anlatılır. *Geleneksel kıyafetlerinde giydikleri eteğin 400 pilesi, 400 yıllık esareti simgeler.* Fakat son yıllarda Türkiye ile ilişkiler konusunda Syria’nın attığı olumlu adımlar var. Ondan önce İsmail Cem ve Papandreu’nun arasında yürütülen “Sirtaki Diplomasisi” ilişkilerde yumuşama için bir başlangıç olmuştur. 1832 yılında karşımıza sınırları çizilmiş bir Yunanistan çıkıyor ve Yunanistan kendini Rum ya da Grek olarak değil, “Helen” olarak tanımlıyor. Tarihini inşa ederken ise “Antik Yunan”e merkeze alan bir kurgu kullanmıştır. *Yunanistan’da uzun yıllar boyunca Osmanlı-Türk karşıtı eğilim devam ederken öte yandan da kültürel kültür öğelerine sahip çıkma ve onların Yunanlıların öz kültürünün bir parçası olduğunu savunma yoluna gidilmiştir.*

Yunanistan’da aslında kahvenin Bizans’tan geldiği iddia edilmeye başlandı. Yunanistan’daki kahve kültürüne bakacak olursak; kahveyi daha az kavurdıklarını görüyoruz. İstanbul’daki “Kuru Kahveci Mehmet Efen-

di” kahve konusunda ne kadar meşhursa, Yunanistan’da da “Loumidis” markası meşhurdur. Burada sıcak kumda kahve pişirme geleneği var. 2015’te ise Arçelik Yunanistan’a kahve pişirme makinesi ihraç etmeye başladı. Farklı bir kahve türü olan Frappe, Selanikli birinin kahveyi sallarken köpürdüğüünü fark etmesiyle icat ettiği bir kahvedir. Soğuk kahve Frappe, Yunanistan’da yaz-kış içilmektedir. Baklava ise Yunanistan’da “mpaklavas” adını taşır. Cevizli, bal ve kremayla yapılmaktadır. Bu baklava, aşırı şekerli ve şerbetlidir. Aynı zamanda çok yağlı ve kremalıdır.

Yunanistan’daki diğer paylaşılamayan mutlak mirasına bakacak olursak; “kadayıfı”, mpaklavas (baklava), dolmadaki (yaprak sarması), kebab, tilihto (dürüm) ve simit gibi yiyecek türlerini görebiliyoruz. Bunlar, Anadolu’dan göç edenlerin getirdiği bir mirastır. Türk geleneklerinin bir parçası olduğunu kabul ettiğimiz “Karagöz - Gölge Oyunu” ise “Karagiosis” adıyla Yunanistan tarafından sahiplenilmektedir. [Hatta Yunanistan’daki Karagiosisiz Türklere karşı mücadele eden bir Helen olarak takdim edilir. Rapor-törün Notu].

Türkiye ve Yunanistan arasındaki bu paylaşılamayan miras için olumlu bir adım sayabileceğimiz, Engin Akın ve Mirsini Lambra-ki’nin birlikte yazdığı “Türk-Yunan Mutfağı:

Aynı Sofrada İki Ülke” isimli kitap ilgi çeken bir gelişme olmuştur. *Kimlik meselesi, ancak bir öteki oluşturarak inşa edilir. Yiyeceklerin Yunanistan ve Türkiye arasında bir tartışma sebebi olması da bu ötekileştirmenin bir parçasıdır.*

Yrd. Doç. Dr. Esra ÖZSÜER’in konuşmasının ardından tartışma kısmına geçildi:

Prof. Dr. Mehmet Akif Okur (YTÜ Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı): Yunanistan’ın öne sürdüğü Osmanlı hakimiyetinde 400 yıllık kölelik ve tartışma konusu olan bu yemeklere sahiplik iddiaları birbirini çürütmektedir. *Çünkü, “kölelerin” tüm bu [lüks] yiyecekleri denemesi ve sürekli olarak yapması mümkün değildir.* Bunlardan ya birincisi yanlıştır ya da ikincisi, yani ikisinin aynı anda doğru olma olasılığı yoktur.

Prof. Dr. Nevin Coşar (YTÜ İktisat Bölümü): Selanik’te bir sanat müzesinde burada sunduğunuz bu “yiyecek milliyetçiliği” problemini gözlemledim. Fakat birçok yiyeceğin Türk ya da Yunan olduğunu savunmak çok da doğru bir yaklaşım değil. Çünkü Anadolu bir çok medeniyete ev sahipliği yapmıştır ve bir çok yiyecek bu medeniyetlerin mirası olarak ortaya çıkmıştır.

Prof. Dr. Mehmet Hacısalihoğlu: Kahvenin kullanımı, 16. Yüzyılda Osmanlı’dan Avrupa’ya doğru yaygınlaşıyor. Fakat, Osmanlı üzerinden kahveyle tanışan kolonyal güçler kahve üretimi ve ticaretini ele geçirmemişti. Artık kahve Atlantik okyanusundaki adalarda, Güney Amerika’da vs. üretilmeye başlandı. Kahve kolonyal ticarete o kadar önemli bir hale gelmişti ki Napol-yon’un İngiltere’ye karşı uyguladığı ambargo döneminde (1807-1815) kahve yasaklanmıştı. Yunanistan’ın kahve, baklava ve yoğurt gibi yiyecekleri sahiplenmesi konusun-

da ayrıca şu noktaya dikkat çekmek isterim. Yunanistan'da ve Bulgaristan'da coğrafyayı millileştirmek için Türkçe yer isimleri değiştirilmiştir. Fakat her ne kadar baklava, kahve, yoğurt gibi yiyeceklere sahip çıkıyorlarsa da isimleri (Elliniko kafe, mpaklavas, yaurti) değiştirilmemiş ve yasaklanmamışlardır.

Nezaket Yıldz (YTÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sekreteri): Mısır Çarşısında Uğur Atik, kahve konusunda Osmanlı kültürünü yaşatan önemli bir örnektir. Kahve fincanları gibi nesneler kahvenin ilk kültürünü yaşatmaktadır. Ayrıca sormak isterim, Türkiye milli yiyeceklerimize sahip çıkmak için neler yapmaktadır?

Doç. Dr. Ali Çaksu: *Türkiye'nin Yunanistan ile arasındaki paylaşılamayan bu miras konusunda attığı bir adım; 2003'te UNESCO'ya başvurarak, Türk kahvesi ve lokumu kendi mirası olarak, patentini alması olmuştur. Bu durum ise Yunanistan'da çok büyük tepkilere sebep olmuştur. Londra'da kahve, başlangıçta "gavur içeceği" olarak kötülenmiştir. Buradan da anlaşılacağı gibi kahve ve siyaset her zaman iç içe olmuştur. Osmanlı'da başlarda, hamamlardan ve kahvehanelerden siyaset yayılıyor. Yöneticiler, ulemaya baskı yapıp kahveyi yasaklamaya çalışıyor. Ulema ise kahvehanelerde siyaset konuşulduğu için yapılan baskılar sonucunda "meyhaneye*

gitmek, kahve içmekten daha iyidir" diyerek kahveyi yasaklamak istiyorlar. Kahve, siyasetle iç içe geçmiştir. Bunun haricinde, kebab da tepki çekmektedir. Günümüzde "Kebabisation" diye bir kavram ortaya çıkmıştır. Bu yiyecek ve içecekler, İslamiyet ile bağdaştırıldığı için İslamofobi'nin bir sonucu olarak bu şekilde tepki toplamaktadır. Fakat bu durum İstanbul'da da olmaktadır. Başlangıçta lahmacun da İstanbul'da benzer tepkiler almasına rağmen, günümüzde daha rağbet gören bir yiyecek olmuştur. Bu örneklerle de bakarak siyaset ve yiyecek doğrudan ilişki içerisinde.

Programımız öğrencilerden gelen birkaç sorunun açıklanmasının ardından tamamlanmıştır. BALKAR Müdür Yardımcısı Ali Çaksu'nun koordinatörlüğünde Yuvarlak Masa Toplantıları devam ettirilecektir.

KONFERANS

TÜRK AKADEMİSİNİN BALKANLARA İLGİSİ: YÜKSEK LİSANS VE DOKTORA TEZLERİ

KONUŞMACI: Doç. Dr. Yasin ŞEHİTOĞLU (YTÜ İşletme Bölümü)

MODERATÖR: Doç. Dr. Ali ÇAKSU (BALKAR Müdür Yardımcısı)

22 Kasım 2017

Rapor: Mehmet Hacısalıhoğlu
Redaksiyon: Ashhan Alkanat

Doç. Dr. Yasin Şehitoğlu: Türk Akademisi Balkanlar'a "Ekmek Çıkmaz" Gözüyle Bakıyor

Bundan iki ay önce Bükreş'te Balkanlar Kongresi düzenlendi ve her yıl düzenlenen bu kongreye katıldım. Kongrede Balkanlara ilişkin bildiri sunmamın şahsım için değeri daha fazla oldu. 2 sorum vardı:

1. Türk akademisinin Balkanlara ilgisi nasıl?
2. Dünyanın Balkanlara ilgisi nasıl? Türk akademisiyle neler ortak, neler farklı?

Çalışmamı, İşletme Yönetimi alanında geliştirdim ve "genel sosyal bilim alanında gelecekte neler konuşabiliriz" konusunda önerilerde bulunmaya çalışacağım. SSCI endeksli dergilerdeki konuları inceledim ve YÖK Ulusal Veri Tabanındaki Balkanlarla ilgili tezleri inceledim. Toplamda 1110 tez tespit ettim ve bunların detaylarını sunacağım.

Yöntem olarak İçerik Analizini kullandım. Balkan ülkesi isimlerini yazarak arama yaptım. Arama butonuna Bosna-Hersek, Arnavutluk, Kosova, Bulgaristan, Yunanistan, Slovenya, Makedonya, Romanya, Karadağ, Sırbistan, Makedonya, Hırvatistan ve Balkanlar yazarak tek tek bütün tezleri inceledim. 1110 tezdən 42'si İşletme Yönetimi ile ilgili. Bu 42 tezdən 28'ine erişim sağlayabildim. Tezlerin üçte birine erişim engeli konulmuş. Ayrıca 1110 tezin 'i doktora tezidir (yaklaşık 120 tez). Tezlerin konuları hakkında 18 ayrı alan tanımladım: Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler, Tarih, Din, Sanat, İktisat, Sosyoloji, İşletme, Mühendislik, Folklor, Psikoloji vb.

Balkanlar'a yönelik yapılan çalışmaların % 28'i Bulgaristan hakkındadır. Üzerinde en çok çalışılan ülke Bulgaristan, en az çalışılan ülke ise Slovenya'dır. Balkanlar üzerine yapılan çalışmalar en fazla (%35 oranında) Si-

yaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler alanında, en az ise (%0,7 oranında) Psikoloji alanında yapılmıştır. Örneğin; Arnavutluk üzerine Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler alanında 27, Tarih ve Din alanında 9'ar tane, Hukuk alanında 5, İşletme alanında 6, Eğitim-Öğretim alanında 5, Kamu Yönetimi alanında ise 3 tez yazılmıştır. Hırvatistan üzerine toplamda yalnızca 8 çalışma yapılmıştır. Türkiye'nin Hırvatistan ile toplamda 9 futbol karşılaşması olmasına rağmen, Türkiye'de Hırvatistan üzerine toplamda yalnızca 8 tez yazılmış olması ilginçtir. *Bu sonuç gösteriyor ki Türk akademisi Hırvatistan'ı tanımıyor.*

Türkiye'nin üye olmak istediği Şangay İşbirliği Örgütü üzerine hiç doktora tezi yazılması ile de benzer bir durumla karşılaşırız. Balkanlar üzerine toplamda İşletme alanında 42 çalışma yapılmış, Folklor üzerine ise 1 çalışma yapılmıştır. *Görüldüğü gibi akademideki durum aslında hiç iyi değildir.* İşletme alanında yazılan tezlere bakacak olursak;

ÜLKE	TEZ
Bulgaristan	8
Romanya	7
Arnavutluk	6
Balkanlar	4
Kosova	4
Makedonya	4
Yunanistan	4
Bosna-Hersek	3

Bu ülkeler üzerine yazılan İşletme alanındaki tezlerin alt başlıklarına bakacak olursak; 9 tane Pazarlama, Çoklu Sektörler üzerine 14, Bankacılık üzerine 6 tez yazılmıştır. Bu tezlerden 6 tanesi Yöneticiler, 6 tanesi ise çalışanlar üzerine yazılmıştır.

Tezlerin alt başlıklarına bakacak olursak; İthalat-İhracat, Sosyal Sorumluluk, Ekonomik Kriz, Hizmet Kalitesi, E-alışveriş vs. gibi konular karşımıza çıkmaktadır. 2010 Mayıs ayında güncellenen tüm SSCI dergilerini taradım. 25 derginin 10'u Romanya'da, 7'si Hırvatistan'da, 5'i Slovenya'da, 1'i Sırbistan'da, geri kalan 2'si de genel Balkanlara aittir. Seçtiğim 5 derginin 3 senelik yayınlarını taradım. Yani yaklaşık 400 makale inceledim. Uluslararası akademi Balkanlar hakkında ne çalışıyor görmek istedim. Bu sebeple Balkan ülkesi olmayan ülkelerin de dergilerini incelemenin faydası olacağı için, İngiltere'de yayınlanan 2 dergiyi inceledim. Avrupalılar genellikle Balkanlar için "Güneydoğu Avrupa" derken, Türkiye bu bölgeye "Balkanlar" demektedir. İncelediğim 2 İngiliz dergisinden biri "Güneydoğu", diğeri ise "Balkanlar" isimlerini taşımaktadırlar.

Türkiye'de yazılan tezlerden çok azı bölge ihtiyaçlarını bilerek yazılmıştır. Yazılan bu 1110 tezdten yaklaşık 750'si Balkanlar'dan gelen öğrencilere yazdırılmıştır. Başlangıçta avantajlı olarak görünen bu durum, aslında bir problemi karşımıza çıkarmaktadır. Bir diğer problem ise seçilen tez konularının bölgenin ihtiyaçlarıyla ilgisinin olmamasıdır. Öğrenci arkadaşlara SSCI endeksli dergilerde editör notunu okumalarını tavsiye ediyorum. Editör notunda Göçmen Sorunundan bahsedildiğinde, örnek olarak Göçmen Girişimciliği önem kazanıyor. Buna ek olarak Yerel yönetimler, Örgütsel Davranış, Stratejik Planlama, İş Dünyası ve Kamu ilişkisi alanlarında da çalışmalara çok ihtiyaç vardır. Ortak projeler yürütülebilir. Örneğin; TÜBİTAK 2528 ve Romanya Bilimsel Araştırma Otoritesi ve İşbirliği projesi başlatıldı fakat tek bir çalışma dahi yapılmadı. Son olarak, İşletmecilik ve İktisat Tarihi de Balkanlar üzerine yapılan araştırmalarda

önemseniyor. Bu ülkeler Eski Osmanlı coğrafyasında bulunduklarından tapu kayıtları da bizim arşivlerimizde yer almaktadır. Türkiye’de nicel çalışma yapma isteği ileri safhalardadır. Fakat bunu nitel çalışmalarla da desteklemek gereklidir. Ayrıca nicel çalışma yöntemini de bilmediğimizi görüyoruz. *Yöntem bilgisizliği ile dünya ölçeğinde yer alma şansımız düşüktür.* Halbuki nicel yöntem kullanılarak oluşturulan tezlerde “usul” önemsenmiştir.

Ardından konferansımızda dinleyicilerden gelen soru-cevap bölümüne geçilmiştir.

Doç. Dr. Ali Çaksu: Balkanlarda 6 yıl kaldım ve Türkiye ile çok ilgili olduklarını gördüm. Türk dizileri takip ediliyor. Türkiye’deki çalışmaları da takip ediyorlar. Örneğin Osman Karatay’ın Hırvatistan ile ilgili çalışmaları orada yakından takip ediliyor.

SORU (Öğrenci): Balkanlara akademik ilginin az olmasının sebebi ne olabilir?

Doç. Dr. Yasin Şehitoğlu: Genel olarak Türk akademisinde “bu tezden ekmek çıkar mı?” gözüyle bakıyoruz. *Balkan coğrafyası ekmek çıkmayacak bir coğrafya olarak görülmektedir.* Örneğin televizyon programlarıyla vs. Ortadoğu daha popüler hale gel-

miştir. Milyonlarca göçmen Türkiye’ye sığındı. Fakat bunlarla ilgili fazla bir şey yok. Bizim gözümüzde Balkanlar, Avrupa sayılmıyor. Bize göre, Macaristan’dan sonra Avrupa başlıyor. Ben olsam önce Romanya üzerine çalışmaları teşvik ederdim. *Nitekim orada epeyce bir Türk/Tatar nüfusu var.* Ayrıca orada “Türk çingenesi” olarak bilinen bir grup var. Onlarla da bire bir görüş-tüm.

Doç. Dr. Ali Çaksu: Peki Kafkasya’ya ya da Ortadoğu’ya ilgi var mı? Bence o bölgelere olan ilgi akademide daha da azdır.

Doç. Dr. Yasin Şehitoğlu: 1110 tez az değil, ama bunların içeriği ya da niteliği nedir? Bence asıl sorunumuz budur.

Prof. Dr. Mehmet Hacısalıhoğlu: (BALKAR Müdürü): Sayın Yasin Şehitoğlu bize İşletmeci gözüyle Balkan çalışmalarını değerlendirdi ve bir çok değerli öneride bulundu. Kendisini dinlerken aklıma birçok soru ve konu geldi. *Yıllardır Türkiye’de Balkan uzmanı ve diğer bölgeler için uzman yetiştirecek, yüksek lisans ve/veya doktora programı açacak akademik birimlerin (bölüm, anabilim dalı veya enstitülerin) açılması gerektiğini savunuyoruz.* Konuyu Sayın YÖK Başkanına da ilettik. Ama henüz bu konuda somut bir gelişme olmadı.

Prof. Dr. Kenan Aydın (YTÜ İİBF Dekanı): Yasin Şehitoğlu ve Ali Çaksu’ya çok teşekkür ediyorum. Geçtiğimiz dönemde 100/2000 proje başlatıldı. Geçen dönem bürokratik nedenlerle başvuru yapamadık. Aynı program 2018’in Şubat ayında tekrar edilecektir. İnşallah bu konu çözülecektir.

Yrd. Doç. Dr. Cevdet Şanlı (YTÜ Eğitim Fakültesi / BALKAR Yönetim Kurulu Üyesi): Dünya siyasetinde edilgen bir pozisyondayız. Diğer ülkelerde bunlar profesyonel bir şekilde yazılıyor. Balkan dillerinde 8-10

bin Türkçe kelime, atasözü ve deyim var. Ben dil alanında çalışıyorum. Fakat bu konuları orada yapılan çalışmalardan öğreniyoruz, bizde bunlar çalışılmıyor. Bir bürokrat bana “Türkiye’nin özel olarak Kosova üzerine siyaseti yoktur” dedi. Oysa Kosova fiilen BM tarafından yönetiliyor ve Türk askeri ise Türklerin yaşadığı Prizren’e değil de oradaki komutanın istediği yere gönderildi. *Yani Balkanlarla ilgili bizim devlet politikamız maalesef yok. Artık bizim farklı çalışmalar yapacak akademisyenler yetiştirmemiz gerekiyor.* ABD Makedonya’da Büyükelçilik binası açıyor, Kosova’da yer altında üsler kuruyor. Fakat bizim bu olanların hiçbirinden haberimiz yok. Mantıklı bir devlet siyaseti ortaya koymamız gerekmektedir.

Doç. Dr. Yasin Şehitoğlu: Bükreş’te 935 şehidimizin bulunduğu Türk mezarlığı var. Ben bunu daha önce bilmiyordum. 1930’larda Hamdullah Suphi TANRIÖVER orada Büyükelçilik yaparken bu konuyla ilgileniyor ve bunun sonucunda Türk şehitliği yapıyor. 535 askerin ismi tespit ediliyor. 400 kişi ise toplu mezarda bulunuyor ve bu şehitlerin isimleri bilinmiyor. Mezarlığı Romanya Büyükelçimiz ile birlikte gezdik. Şehitlik, anlaşma gereği Türk toprağı olarak kabul ediliyor. 1917 tarihinde şehit düşmüşler. Şehitliğe gittiğimizde orada cenaze me-

rasimi vardı. Mısırlı bir baba burada kızını kaybetmiş. O da Müslüman olduğu için Büyükelçilikten izin alarak kızını buraya defnediyordu. Mısırlı bu babaya “kızınızı neden buraya defnediyorsunuz?” diye sorduğunda, “Burası Türk toprağı, Türk benim kızımı korur. Fakat diğer yerlerde kızımın başına ne geleceğini bilmiyorum” cevabını verdi. *Balkanlılar aslında bizi bizim onları önemsemediğimizden daha fazla önemsiyorlar.* “18. yüzyıl Osmanlı Saray Müziği Enstitüsü” adıyla İngiltere’de bir enstitü olduğunu oradan gelen bir profesör vesilesiyle öğrenmiştim. İngiltere gibi Batı ülkeleri bu kadar uzmanlaşmaya ve bölge uzmanlığına önem veriyor. Bizim de bu bölge uzmanı yetiştirme konusunda somut adımlar atmamız lazım.

Konferansımız öğrencilerden gelen birkaç sorunun yanıtlanmasının ardından sona ermiştir.

BALKAR YUVARLAK MASA TOPLANTILARI - 2

DOMATES İLE FÜZE ARASIN- DA TÜRK-RUS İLİŞKİLERİ

KONUŞMACI: Av. Hulusi ÜSTÜN

MODERATÖR: Doç. Dr. Ali ÇAKSU
(BALKAR Müdür Yardımcısı)

14 Mart 2018

Rapor: Mehmet Hacısalihoğlu
Redaksiyon: Zeyneb Gökce, Aslıhan
Alkanat

Ali Çaksu: Hulusi Üstün'ün takdimi: avukat yazar. 12 eseri var. Roman yazmış ve Büyükçekmece ve Beylikdüzü üzerine bölge araştırmaları yapmıştır. İngilizce, Rusça, Arapça, Farsça, Rumca ve Kafkas dillerini biliyor.

Hulusi Üstün: Hukukçuyum, edebi, filolojik çalışmalar yapıyorum. Akademik bir sunuş yapamam. Farklı açılardan konuya bakmaya çalışacağım. Kendi pencereyden Türk-Rus ilişkilerindeki temel kırılmalar nelerdir?

*Türk-Rus İlişkileri 5 asır önce başladı tezi-
ne karşıyım.* Çok ortaklıklarımız var. Anadolu'daki kültürün köprü konumunda olması nedeniyle doğu-batı sentezi olduğunu, Rusya'nın da daha özgün bir konumda olduğunu düşünüyorum. Kırım Hanlığı Rus derebeyliklerine akınlar yapıyordu. Rusya, 1700'lerde Osmanlı karşısında bir politikası olan, ne yapması gerektiğini bilen bir devlet olarak kendini gösterdi.

3 temel alanda karşı karşıya geliniyor: 1- Balkanlar 2- Karadeniz hâkimiyeti 3- Kafkas coğrafyası. Bu çatışmalar Türkiye'deki insanların dörtte üçüne savaş acısını yaşatmış, yerinden yurdundan olmasına neden olmuştur. Kırım'ın elde edilmesiyle göçler başladı. Nihayet II. Dünya Savaşı sonrasında tehcir edildi. Kafkasya'daki Müslümanlar Kırım kaybedilişinden sonra taarruzlara maruz kaldı. 2 milyon insan Osmanlı topraklarına göç etti.

Üçüncü olarak 93 Harbi –ki Osmanlı'nın kanaatime göre sonunu getirdi- ile Osmanlı Balkanları kaybetti. Milyonlarca insan Anadolu'ya göç etti. Justin McCarthy, %60 Müslüman oranının %8-9'a düştüğünü belirtiyor. Aynı savaşta, Azerbaycan'dan, Batum, Kars, Ardahan vs yerlerden de göç etmişlerdir.

Üstün: Türkiye’de tarihsel Rus algısı: “Urus-u menhus” (Uğursuz Rus)

Osmanlı’da “Urus-u menhus” (uğursuz Rus) diye bir kavram var. Ruslar sevilmiyor. Bunun farklı nedenleri var. *93 Harbinden sonra Osmanlı’nın yaşadığı bütün dağınıklığın acısı Ruslardan çıkarıldı.* Ruslar çok olumsuz resmedildi. Benim çocukluğumda da her kötülüğün müsebbibi Ruslar gösterildi. Oysa Kurtuluş Savaşı’nın finansörü Rusya’daki Müslümanlar oldu. 1925’te bir Dostluk Anlaşması yapıldı. Rus karşıtlığı dini akımlar ve milliyetçi akımlar tarafından da desteklendi. 1990’da SSCB çökünce bu algı allak bullak oldu. Rus algısı değişmeye başladı. Siyasiler Rusya ile işbirliği yapmanın gerekliliğini anlattılar ve ilişkiler gelişmeye başladı. Özellikle enerji alanında ilişkiler gelişti.

Putin öncesi ve Putin sonrası diye iki dönem mevcut. Öncesinde Avrupa’ya yaklaşma çabası oldu. Ama kolay olmadı. Putin’le Rusya “özgün kimliğimle var olacağım” yolunu benimsedi. Bu da Rusya’nın her zaman uyumlu politika takip etmesinin mümkün olmayacağı anlamına gelir.

SSCB içindeki kavimleri birbirinden koparacak bir sistem oluşturdu: Dil, mezhep, etnisite ayrılıkları geliştirildi. Karabağ meselesi de bu şekilde gelişti. Türkiye, Azerbaycan’a destek olacağını belirtti. Gürcistan’da Abaza sorunu çıktı. Türkiye dengeli bir politika takip etti. Rusya’nın etkisiyle ayrı bir Abhaz Cumhuriyeti gelişti. Çeçen sorunu:

Çeçenler bağımsızlık istediler. Rus ordusu-na kök söktürdüler. Mashadov müzakere masasında Yeltsin’e “Sen benim karşımda oturacaksın” diye rest çekebilmişti. Bu Rusları çok rencide etti.

Üstün: Türkiye’deki Kafkas diyasporasının bir politikası yok!

Türkiye’de Kafkasya diasporası romantik hislerden besleniyor. Bir politikası yok. *Türkiye, Rusya’da yaşayan Müslümanlara yönelik onları etki altına almak isteyen bir politika geliştiremedi.* Çeçenistan meselesinde Türkiye’nin etkisini sınırlandırmak için PKK kartını oynadı. (Kürt kongresi düzenledi vs.) Rusya 70 yıl hakim olduğu Asya içlerindeki cumhuriyetlerde Türkiye’nin nüfuz oluşturma riskini görerek yumuşak karnını okşamaya başladı.

Geldiğimiz nokta itibariyle Türklerle Ruslar arasında binlerce evlilik yapıldı. Galata’da Rus kilisesinde birçok Anadolu’lu baba, elinde çocuklar, anneleri yukarıda ibadet ediyorlar.

“Toplumlar kaynaşıyor.” “Biz komşuyuz.” 93 Harbi, diplomatik bir manevrayla çıkamayabilirdi. Kuzey Kafkasyalı halklar Rusya ile bir lobi oluşturabilirdi.

Tartışma:

Prof. Dr. Cengiz Çağla: Rusya ile Türkiye ilişkileri hakkında ders açılabilir. *Şu an yeniden bir Soğuk Savaşın arifesindeyiz.* Son 16 yıllık Türkiye’nin Rusya politikasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Hulusi Üstün: 16 yıl öncesinde biraz daha Avrupa ve NATO merkezli bir bakıştı. Bu çok sağlıklı bir bakış değildi. Fakat kötü sonuçlar doğurmadı. 16 yıldır ise biraz daha NATO bakışından arî bir bakış var. Ama bence çok “bilge adam bakışı” değil. İyi niyetli ama ayrıntılı hesap edilmiş değil. Rus-

ya'nın Kırım ve Kafkasya meselesinde bizim esamimiz okunmuyor.

Prof. Dr. Mehmet Hacısalihoğlu: Günümüzde vizyonda Red Sparrow (Kızıl Serçe) isimli bir Amerikan filmi var. Bu filmde çok kötü bir Rus imajı çiziliyor. ABD'deki Rus imajının Türkiye'ye etkisi var mı?

Hulusi Üstün: Bence son zamanlarda fazla etkili olmuyor.

Prof. Dr. Mehmet Akif Okur: Ben farklı bir tablo görüyorum. *Ruslar ile Türkler arasında bir rekabet var.* Ruslar kazandığında Türkler kaybediyor: Orta Asya'da, Kafkasya'da vs. Suriye'deki işbirliğinde ise Rusya'nın menfaatleri düzenlenirken Türkiye bir yer almaya çalışıyor. Daha önceden de böyle oldu. (Hünkar İskeleyi vs.) Rusya'nın duruşu Türkiye'nin ve akrabalarının duruşu ile uyumlu olmadı. *Rusya ile olan meselemiz jeopolitik dalgalanmaların oluştuğu denklemlerle oluşuyor.* Duruma göre olumlu, konjonktür değişimiyle çatışmacı bir durum ortaya çıkıyor. Şu an örneğin Afrin Harekatı devam ediyor. Rusya PYD'ye destek olsa ilişkiler tekrar bozulur. Ama ümidimiz Türkiye'nin komşuları ile ilişkileri iyi devam etsin.

Hulusi Üstün: Bu jeopolitik dalgalanmalar akıllı toplumlarda gelişmeleri tetikleye-

bilir. Rus tehdidi karşısında Meşrutiyet ilan edilmiş, NATO üyesi olundu. Batılılaşma sürecinde de Rusya'nın çok katkısı var. Tatar göçünden sonra İstanbullular sobayı tanıyor. Komşu ile olan dalgalı ilişkiler bizi ve politikamızı geliştirmeye hizmet etmeli.

Öğrenci: Kuzey Kafkas diasporasının tepkisini duygusal olarak değerlendirdiniz. Rusya, Kuzey Kafkasya'yı elinden çıkarmayı düşünür mü?

Hulusi Üstün: Türkiye'deki Kuzey Kafkasya lobisi saygıdeğer bir lobidir. 160 yıldır burada ve 5.-6. Kuşak hala Kuzey Kafkasya'yla ilgileniyorlar. Bu hassas duruşları önünde saygıyla eğiliyorum. Fakat bu toplum ilmi bir şekilde meseleye bakamıyor, duygusal bakıyor. O topraklardaki insanların kültürel gelişimi için çalışılmalı. Sürekli Rusya'ya soykırımı tanı deniyor. Tanısa ne değişecek? Soykırım mı, evet. Ama bunu Türkiye-Rusya arasındaki ilişkilerde sıcak bir sorun olarak tutmak doğru değil. Bu şekilde Kafkas diasporası Türkiye-Rusya arasında bir arabozucu, engel gibi görünüyor. Kuzeydoğu Kafkasya'nın Rusya'dan ayrı bir siyasi yer tutacağını düşünüyorum. Ama Kuzeybatı Kafkasya'dan asla çekilmez. Rusya çok kan döker. Tarihi Çerkes topraklarını terk etmeyeceğini düşünüyorum. Soçi Olimpiyatlarında Çerkeslerin dedelerinin mezarları üzerinde şenlikler düzenledi. Rusya için Kuzey Kafkasya Moskova kadar önemlidir, oradan çekilmez.

Öğrenci: Türkiye Çerkes Soykırımını kabul ederse ne olur?

Hulusi Üstün: Öncelikle soykırım hukuki bir meseledir. Çeçen nüfusunun dörtte biri savaş sebebiyle Çeçen Savaşlarında öldü. "Soykırım Endüstrisi" kimin soyunun kırıldığına bakar. Ölenler için "önemli" ve "önemsiz" ayrımı yapılır. Bu sebeple Kuzey

Kafkasyalıların geçmiş temelli argümanlarla gelecek oluşturmamalarını düşünüyorum. Kuzey Kafkasyalılar hep hüznü geçmişleri üzerinden bir gelecek inşa etmeye çalışıyorlar. Ama bilimsel, reel verilerle bir gelecek kurulması gerekmektedir.

Öğrenci: Rus teknolojisinde sorunlar var. Peşin para alarak S-400 üretiyor. Yani Rusya'nın parası yok. Rusya, altından kalkamayacağı bir yükün altına girmiyor mu?

Hulusi Üstün: Türkiye, S-400'leri Rus bankasından aldığı krediyle alıyor. Bu Avrupa'ya karşı bir gözdağıdır. Göstermelik bir alışveriş gibi geliyor bana. *Türkiye, ilk defa yüzünü Rusya'ya dönüyor.*

Öğrenci: Eğer Rusya, özümüzde büyüttüğümüz kadar güçlü değilse Suriye'de nasıl bu kadar güçlü? Demek ki bu kadar zayıf değil. Bizim ülke politikası olarak Rusya'ya daha yakın olmamız gerekmiyor mu?

Hulusi Üstün: *Devletler yalnızca silahla güçlü olmaz.* Silah gücü, önemli sebeplerden biridir. 500 yıllık çok samimi bir emek kaynaklı bir büyüklük. Türkiye'nin Rusya'ya yakınlaşması cevabı çok net olan bir soru değil. Türkiye'nin Avrupa'dan kopmaması gerekir. Avrupalı niteliğimizi bırakmamamız gerekir. Büyük devlet olmanın gereği; çoklu ilişkiyi reel politika ile mantıklı bir şekilde yürütmektir. Türkiye'nin Arap Baharındaki tavrı, bence iyi hesaplanmış değildir.

Öğrenci: Türkiye, NATO ve Rusya arasında nasıl bir konumda durmalı?

Hulusi Üstün: Bu coğrafyada yaşayacağımız için ilişkileri ona göre değerlendirmemiz gerekir. Bu coğrafyada yaşamının bir kirası var. Türkler tarih bilmiyorlar. Türkiye'de tarih, masal gibi biliniyor. Hâlbuki tarih, suyun akış yönünü belirlemek içindir.

Ali Çaksu: Rusların, kendisini nasıl Doğulu olarak gördüğüne şaşırmıştım. Rusların Doğulu olma bilinci devam ediyor mu?

Hulusi Üstün: Batı kavramı, Eski Yunan, Mısır, Yahudilik geleneğinden gelmektedir. Rusya, bu bölgelerin etki alanında değil. Sürekli olarak doğudan göçler aldı. "Rus'u kazıyan altından Tatar çıkar" sözüne benzer birçok ifade var. Diğer taraftan Rus düşüncesi var. Tolstoy gibi yazarların bulunduğu rafine bir Avrupa düşüncesi de var. Fakat Rusya'nın doğusu bomboş. Avrupa'da yeri olmadığını biliyor. Avrupa'ya girmek için yüksek rekabet var. Doğru boş, buraya girmek daha kolay.

Doç. Dr. Ali Çaksu: Putin'in kimlik konusunda "Rus" yerine "Rusyalı" kavramını, devletin adı konusunda ise "Rus" yerine "Rusya" kavramlarını kullandığı söyleniyor. Bir tehdit mi var?

Hulusi Üstün: Türkiye'de de benzer tartışmalar oldu. Rusya'da etnik Rus oranı düşüyor. Rusya dışına büyük göç yaşandı. Hukuki güvenliğin olmaması sebebiyle de hala büyük bir göç mevcut. Rus olmayan toplumların sayısı daha fazla artıyor. 50 yıl sonra Rusya'da Rusların nüfusunun 100 milyon altına düşeceği tahmin ediliyor. 50 sene sonra etnik özellikler daha önemsiz olacak diye tahmin ediyorum.

BALKAR YUVARLAK MASA TOPLANTILARI - 3

ÖĞRENİLMİŞ ÇARESİZLİKTE “UMUTLU” YARINLARA: BATI TRAKYA TÜRKLERİ

KONUŞMACI: Dr. Öğretim Üyesi
Ali HÜSEYİNOĞLU (Trakya Üniver-
sitesi)

MODERATÖR: Doç. Dr. Ali ÇAKSU
(BALKAR Müdür Yardımcısı)

5 Nisan 2018

Rapor: Aslıhan Alkanat

Ali Çaksu: BALKAR 3. Yuvarlak Masa Toplantısına hoş geldiniz. Konuşmacımız, Dr. Öğr. Üy. Ali Hüseyinoğlu, Gümülcineli, Trakya Üniversitesinde görevli. ODTÜ Uluslararası İlişkiler Bölümünde lisansını ve yüksek lisansını, İngiltere’de de doktora-sını tamamladı. Batı Trakya üzerine çalış-malarını sürdürmektedir.

Ali Hüseyinoğlu: Yaklaşık 20 yıldır çalış-tığım bir konuyu 20-25 dakikada özetle-mem çok zor olacak. Bugünkü sunumda ön-celikle “Öğrenilmiş Çaresizlik” kavramından bahsedeceğim. Öğrenilmiş Çaresizlik, kişi-nin çok sayıda deneme sonucunda başarısız olması ve bir daha deneme cesaretini kay-betmesidir. Yunanistan 1830’da bağımsız oluyor ve son olarak 12 ada ile toprak bü-tünlüğünü tamamlıyor. 1923 sonrası Yuna-nistan’da Ulahlar, Makedonlar, Türkler, Er-meniler, Yahudiler birer azınlık olarak ka-bul ediliyordu. Fakat Türklerin haricindeki bazı milletler, ortak din olan Hristiyanlık dolayısıyla daha çabuk asimile oldular. Batı Trakya Türkleri Müslüman oldukları için aynı durum geçerli değil. *1923’ten beri 150.000 civarındaki Türk popülasyonu tek resmi azınlık statüsüne sahip bir topluluk olarak varlığını korumaktadır.* Bölgeye Türkler, Orta Asya’dan Türk göçü ile geli-yorlar. 1913 yılında kurulan “Garbi Trakya Hükümeti Müstakilesi”, varlığı 57 gün sür-müş olsa da dünyada kurulan ilk Türk Cum-huriyetidir.

Bölgenin %84’ü Türklere ait argümanı ile ilgili olarak (Harita göstererek) Lozan’dan bir sene öncesini gösteren bu harita argü-manı desteklemektedir. 2011 yılında yapılan nüfus sayımına göre Batı Trakya’da tahmini 145.000 Türk yaşıyor.

1923’te Lozan Anlaşması ile Batı Trakya Türkleri, tarihi topraklarında azınlık olarak yaşamaya devam ettiler. Türkiye’deki 6-7

Eylül olayları ve Türk-Yunan hükümeti arasındaki Kıbrıs Sorunu, bölgedeki Türklere karşı yoğun baskının başlamasına sebep oluyor. *Türkiye ve Yunanistan'ın ilişkileri diplomatik olarak ne kadar iyiye Türk azınlık da kendisini o derece daha az tehdit altında hissediyor.* Bu sebeple Türk-Yunan ilişkileri Batı Trakya Türkleri için hayati öneme sahip konuların başında gelmektedir.

1970'lerle birlikte Batı Trakya'da etnik Türk kimliğinin inkarı resmen başlıyor ve bugün hala devam ediyor. İlk kez 15 Mayıs 1991'de Yunanistan, Batı Trakya Türk azınlığına karşı politikalarını değiştirmeye başlıyor. Temel vatandaşlık hakları ile ilgili on yıllardır devam eden ihlallerin sona ermesi sebebiyle Türk azınlık biraz rahatlıyor fakat azınlık olmaktan kaynaklanan kolektif hakların ihlali bugün hala devam ediyor. Aslında "1999 Deprem Diplomasisi" Türk-Yunan ilişkilerinin iyileşmesi açısından önemlidir. AK Parti Hükümetleri de bu konuda önemli adımlar atıyor. YDİK'in kurulması bu adımların en somut örneklerinden biridir.

Yunan İç Savaşı'nın olduğu dönemde Batı

Trakya Türkleri, gündüz Yunan Kralının ordusunun, gece de dağdan inan isyancıların baskısı altında kalıyordu. Otonomi bağlamında 6-7 Eylül olaylarına kadar bölgedeki Türkler oldukça rahattılar, bir nevi kendi yağlarında kavruluyorlardı. O yıllarda azınlığa Türk denilmesi yasak değildi. İlk Türk azınlık ortaokul ve lisesi Celal Bayar'ın katılımıyla 1952'de açıldı. Kıbrıs Sorunu ve 6-7 Eylül sonrası ikili ilişkiler bozuluyor. Yunanlı yetkililer, azınlığa karşı temel hak ihlallerine başladı; 'Türkiye benim azınlığıma sahip çıkmıyorsa ben de onun azınlığına sahip çıkmam' gibi bir anlayış benimsendi. 1967 Albaylar Cuntası, 1971 yılında Azınlık ilkokullarının tabelalarından Türk ifadesini kaldırttı. Bu baskı, 1974'te Kıbrıs Müdahalesi ile sona ermedi. Günümüzde hala Türk ifadesinin yer aldığı okul tabelalarının kullanımı yasaktır.

1967 Cuntası tarafından atanan Vakıf İdare Heyetleri üyeleri Azınlık mensubu kişiler bugün hala Türk vakıflarının başındadırlar. 1990 öncesi dönemde Batı Trakya Türkleri, kimlikleri dolayısıyla on yıllarca yatırım yapamadı. Tarım sektöründe çalıştılar fakat

traktör ehliyeti almalarına Yunan hükümetleri izin vermedi. Türklerin evinin önünden telefon hattı geçmesine rağmen yıllarca evlerine hat çekebilmek için bekletildiler. Bunun sebebi, Türkiye'deki akrabalarıyla haberleşmelerinin önüne geçmekti. 19. Madde mağdurları Yunanistan vatandaşlığından kendi istemleri dışında çıkartıldı. Gayri-resmi sayı olarak 60.000 kişinin vatandaşlıktan çıkartıldığı söyleniyor. 1995 yılına kadar "Yasak Bölge" uygulaması olması sebebiyle Batı Trakya'nın dağlık kesimi adeta bir açık hava hapishanesine döndü. Üniversite ve sanayi bölgesi inşası için devlet tarafından istimlak edilen bölgeler de oldu.

O yıllarda sırf Türk oldukları için gereksiz yere azınlığa para cezaları da kesildi. Bir ara Batı Trakya Türklerinin TRT sinyalleri de kesildi. Ayrıca, Türkiye'den gelen gazeteler yasaklanıyordu. Gazetelerde Atatürk'ün resmi veya Türk bayrağı olduğu için gümrükten geçirirken bazı sıkıntılar yaşanıyordu. Fakat bu zihniyet 1990 sonrasında son buldu. Aslında Yunan anayasasında yukarıda bahse konu ihlaller yer almıyor. Fakat fiilen bu ihlaller yapıldı.

1923'ten günümüze Türk'ün olduğu her yerde azınlık ilkokulları var. Öğrenciler, ilkokullarda Türkçe ve Yunanca 6 yıl iki dilli eğitim almaktadır. Bu okulların sayısı 1930'larda 300 civarında iken 2018 itibarı ile bu rakam 120'lere düşmüştür. *Türkçe, Batı Trakya'da okullarda yaşatılmaya devam ediliyor, henüz ölmedi.* Fakat, Azınlık okulların ciddi sorunları var. Daha öncesinde Türklerin büyük bir kısmı tarım ve hayvancılıkla uğraştıkları için çocuklarını okula göndermeyebiliyor, veya eğitim dönemi sona ermeden çocuklarını okuldan alabiliyordu. Özellikle 2000'lerden sonra Türkler eğitim konusunda daha da bilinçlendi. 2018 itibarı ile herkes çocuklarını okutabildiği

yere kadar okutmaya çalışmaktadır. Özellikle kız öğrenciler arasındaki okur-yazar oranı önemli derecede artmaya devam etmektedir.

Batı Trakya Müslüman Türk Azınlık mensubu her birey kendi kendini tanımlama, self-determinasyon, hakkına sahiptir. Fakat bir grup Türk bir araya gelerek adında Türk geçen bir dernek veya STK açamaz. 29 Ocak 1988 tarihi etnik Türk kimliğinin Yunan devleti tarafından reddedilmesine bir isyandı. İlk defa 10.000'den fazla Türk Gümülcine'de toplanarak "Türkün" diye haykırdı ve "bugün milliyetimizi yarın dinimizi de elimizden alacaklar!" söylemleriyle hak ihallerine karşı çıktı.

Sadık Ahmet Batı Trakya'da hak ihallerine karşı direnişin bir sembolü ve Azınlığın lideridir. Sadık Ahmet ismi Türkiye'de birçok yerde yaşatılmaktadır. Kimse elini taşın altına koymazken o ciddi anlamda Azınlık toplumuna liderlik etmiş biridir.

29 Ocak 1990'da Gümülcine merkezinde yer alan Türk dükkanları yağmalanıyor ve Türk esnaf korkutuluyor. 30'dan fazla yaralı ve 400 işyeri hasar görüyor. Fakat korku ve endişeden ötürü sadece altı kişi zarar için başvuru yapabiliyor.

Camilerde ibadet serbest. Yunanistan, azınlıkların dini hassasiyetini bildiği için buna karışmadı. 1991'de Müftülüklerde ikilik ortaya çıkıyor. 1984 yılında Gümülcine Müftüsü'nün vefat etmesi dolayısıyla 1990'ların başında alışlagelmiş uygulamanın aksine Yunan hükümeti kendisi Müftü ataması yapıyor. Fakat Türkler, bunu kabul etmeyip geçmişte olduğu gibi kendi Müftülerini kendileri belirlemeye devam ediyor. Böylece, 1990'lardan günümüze kadar devam eden müftülük makamındaki çift başlılık ortaya çıkıyor. Ayrıca, zaman zaman bazı camiler

İslamofobik saldırıların hedefi olmaya devam ediyor. “En iyi Türk, ölü Türk” sloganı geçtiğimiz yıllardaki saldırıların birinde kullanıldı. Yunan Devleti, bazı Osmanlı camilerinin restore etti fakat bu camilerde yılda birkaç kez de olsa topluca ibadet edilmesine izin vermiyor.

1923’ten günümüze Yunan parlamentosunda Azınlık milletvekilleri (birkaç dönem hariç) sürekli yer aldı. Fakat bunların rakamı bir elin parmaklarını geçmedi. Bölgesel siyaset mekanizması olan belediyelerde ise Türkler daha çok yer almaktadır.

Sonuç:

2018 itibariyle 1991 sonrası bazı temel insan hak ihlallerinin son bulmasına rağmen Batı Trakya’da kronikleşen problemlerin varlığı hala devam etmektedir. Azınlıkları azınlık yapan kolektif haklar konusundaki sıkıntılar mevcut. Bu konuda Azınlık ile Yunan devleti arasında ciddi bir diyalog ve işbirliği eksikliği var.

Kilit nokta:; Avrupa’nın tarihsel azınlıklardan biri olan Batı Trakya Türklerinin

Yunan toplumuna entegre olurken, asimile olmamasıdır.

Ali Çaksu: Hocamıza teşekkür ederiz. Yaklaşık 20 yıllık birikimi 20 dakikaya sığdırmak zor ama yine de öğrenmiş olduk. Hocalarımızdan ve öğrencilerimizden sorular alabiliriz.

Öğrenci: Cumhurbaşkanı Erdoğan, Yunanistan’ı ziyaret etti. Bu ziyaretin azınlıklara yönelik etkisi nasıl oldu? Lozan’ın yenilenmesi bağlamında Yunanistan’ın tavrı nasıl oldu?

Ali Hüseyinoğlu: Erdoğan’ın bir gün önce Yunan televizyon kanalı Skai’e verdiği “Lozan’ın güncellenmesi” açıklaması programın oldukça önüne geçti. Yunan medyasının merakı Lozan’ın güncellenmesi ile neyi kastettiği üzerine yoğunlaştı. **Yunanistan için tarihsel öteki Türkiye’dir.** Türkiye’yi Osmanlı’nın devamı olarak gören birçok yazar ve gazeteci de var. Hatta Erdoğan’a “Neo-Osmanlı Sultanı” diyenler bile var. Lozan’ın güncellenmesi konusu Yunan tarafını çok şaşırttı. Cumhurbaşkanı’nın Gümüllü’ye gelmesi çok önemliydi. 2004’te ver-

diği mesajın “Siz bu toplumda en iyi yerlere gelmek zorundasınız fakat bunu yaparken sakın asimile olmayın” benzeri mesajlar verdi. Erdoğan’ın açıklamaları sonrası Azınlığı etkileyen bir durum olmadı; Sorunların büyük bir kısmı hala devam ediyor. Fakat oraya gelmesi dahi Azınlığa güç verdi. Yunanlı bir yetkili İstanbul Rumlarını ziyaret ederken bir problem olmuyorsa, Türk tarafının bu ve benzeri bir ziyareti de Yunanistan açısından problem olmamalı diye düşünüyorum.

Öğrenci: Atina’da Müftülük nasıl uygulanıyor?

Ali Hüseyinoğlu: Baş Müftülük ve Müftülük kurumlarının nasıl çalışacağına dair 2345/1920 numaralı bir yasa vardı. 1985’te Gümölcine Müftüsünün ölmesiyle problem başlıyor. Yunanistan karar değişikliğine giderek 1920’deki hukuki metni ilga edip 1990/1991 numaralı yeni bir kanun çıkardı. Müftüler, aynı zamanda yargıçlık görevi de yapıyorlarsa, diğer Yunan vatandaşı yargıçlar gibi onları da Yunan devletinin ataması gerekmektedir denildi. 1923’ten 1991’e kadar müftünün yetkisi değişmedi. Önce azınlığa müftüsünü belirleme hakkını veriyorsunuz ve daha sonra da (1991’de) bundan vazgeçiyorsunuz. Yunan devleti bunu azınlığa anlatamadı. Bu da bir çift başlılığa sebebiyet verdi. Yunan devleti kendi müftüsünü atıyor. Türkiye’den gelen resmî bir heyeti bu müftüyü ziyaret etmeyip seçilmiş müftüyü Türklerin dini lideri olarak kabul ediyor ve onu ziyaret ediyor. Tam tersini de Yunanlı yetkililer yapmaktadır. Siz Yunan devleti olarak bir topluma Türk değil, Müslümanısınız diyorsunuz. Fakat azınlığın kendi belirlediği müftüyü dahi resmi olarak tanımıyorsunuz. Yunanistan Başbakanı Aleksis Çipras geçtiğimiz haftalarda: “Biz de bizim atadığımız müftünün halkın büyük bir kesimi tara-

findan onaylanmadığını biliyoruz” bağlamında bir açıklamada bulundu. Yunanistan, ileriki dönemde bu konuda siyaset değişimine gidebilir. Çipras bu yönde bir açıklama yaptıysa bu sistem değişecektir. Müftülük sorunu ya çözüme yakın ya da daha karmaşık bir hal alacak.

Batı Trakya Türklerin mensup bir grup Atina’ya göç edelim deyip buraya camii ve minare istiyebilir, hatta iki dilli okul da istiyoruz diyebilir. Fakat alacakları cevap olumsuz olacaktır. Çünkü azınlık haklarının verilmesinde Yunanistan “Yer Prensibi”ne önem vermektedir. *Azınlık hakları, yalnızca Azınlığın tarihsel mekanı olan Meriç ve Karasu nehirleri arasında kalan Batı Trakya bölgesi sınırlarında geçerlidir.* O yerin dışına çıktığınızda haklarınızdan vazgeçmiş oluyorsunuz. Atina’da yaklaşık yarım milyon Müslüman’a 400 kişilik ve minaresiz bir caminin yapılması bile problem olmaya devam ediyor. Atina camii inşaatı büyük oranda bitti fakat açılışı daha gerçekleşmedi. Mezarlıklar konusunda da ciddi sorunlar mevcut. Oradaki Müslümanların gömüleceği kendilerine ait bir Müslüman mezarlığı dahi yok. Batı Trakya’daki kısmi Şeriat Hukuku’ nun uygulanması konusunda da yeni adımlar atıldı. Yani artık şeriat hukukuna başvurmak daha da zorlaşacak gibi duruyor.

Dinleyici: Yunanistan’daki Türk azınlık ve Türkiye’deki Yunan azınlık mütekabiliyete dayanıyor. Biz Rumlara bunları reva görmüyoruz, 6-7 Eylül olayları hariç. Oradaki Türklerin hakları ihlal ediliyor. Türkiye anlaşmalara taraf olmasına rağmen, Yunanistan’a karşı bir yaptırım oluşturamıyor.

Ali Hüseyinoğlu: AB Konseyi, AGİT 2000’lerden sonra Batı Trakya Türkleri ile ilgili konulara eğildiler. Türkiye istiyor ki Müslüman-Türk varlığı yok olmasın. İskeçe Türk Birliği davasında AİHM’nin Yunanis-

tan aleyhinde 2005 ve 2007 yıllarında iki tane kararı var. Yunan tarafı bu kararı reddetmiyor; “iç hukukumu düzeltmeye çalışıyorum” diyor. Ulus-devletlerden bahsediyoruz. Böyle bir ülkeye ne yapabilirsiniz? Yunanistan tazminatı veriyor fakat kararı uygulamıyor. Bu tür sorunlara çözüm hemen gelmiyor. Ayrıca, Yunan hükümeti Türkiye’ye: “Batı Trakya meselesi benim iç meselem, karışamazsın” demeye devam ediyor.

Elçin Macar: Lozan’da Mütakabiliyet var mı? Mütakabiliyet, “sen bana bir şey uygularsan, ben de yaparım” demektir. Fakat Lozan iki tarafa da yaptırıyor. Hukuki anlamda bu bir mütakabiliyet değil, çift taraflı yükümlülüktür.

Ali Hüseyinoğlu: Lozan’ın 45. Maddesi iki ülke arasında bir mütakabiliyetin olduğunu ima ediyor. Türkiye ve Yunanistan’ın yapması gerekenleri anlatıyor. Karşılıklılık ilkesi özünde masum olsa da Türk-Yunan ilişkilerinde negatif bir şekilde yorumlanmıştır. Devletler de böyle yorumlayınca bu durum azınlıklara olumsuz yansımıştır.

Öğrenci: Türkiye’nin İlerleme Raporlarında “azınlık” başlıkları var. Yunanistan, AB’ye üye olmasına rağmen neden 1991’de kırılma meydana geldi?

Ali Hüseyinoğlu: AB üyesi olan bir ülkede birçok insan ve azınlık hak ihlalleri varken, aday ülkeden kendisini toparlamasını istiyorsunuz. Önce siz kendi içindeki azınlıkların haklarını koruyun. 1980’lerin başında Kopenhag Kriterleri yoktu ve bu yüzden Yunanistan, Türklerin en temel haklarının çiğnendiği bir dönemde, 1981 yılında Avrupa Birliği üyesi olabildi.

Ali Çaksu: AB’ye girdikten sonra bu kriterleri uygulamanın çok da bir önemi kalmıyor galiba. Bulgaristan, AB üyesi olduktan sonra burada yolsuzluk arttı. İstanbul-

Gümülcine arası 500 km. Balıkesir’den daha yakın Gümülcine. Biz hissetmesek de oradaki insanlar ve Batı Trakya bize çok yakın. Belki Gümülcine’ye gezi düzenleriz ya da tüm Batı Trakya için yapabiliriz.

Ali Hüseyinoğlu: Esenler’den altı saatte gidebildiğiniz yakın bir yerdir Batı Trakya. Bölge üzerine yüksek lisans veya doktora yapacak öğrenciler mutlaka gitmeli. *Alan çalışması yapın ve bölgeyi yerinde tanıyın.* Bu durum size ve akademik çalışmalarınıza çok şey katacak.

Ali Çaksu: Ben ilk gittiğimde Türk azınlığa 100.000 diyorlardı. Fakat resmi rakam değişildi göç gibi sebeplerden dolayı. Siz 140.000 diyorsunuz. Bu resmi rakam mı?

Ali Hüseyinoğlu: 2011 yılındaki Bölge Genel Sekreterliği tahmini rakam olarak 140-145 bin kişi olduğunu açıkladı. Bölgeye gidip gelen çok fazla var. Hala kütüğünü taşımayanlar var. Bu tahmini rakamı devlet kurumu verdi. Fakat Azınlık tarafından kullanmaya başlayınca hemen bu bilgi kurumun internet sitesinden çıkartıldı. Belki 120.000 -150.000 arasındır. Fakat bölgede ciddi anlamda göç var. Gençlerin önemli bir kısmı tarımla ilgilenmek istemiyor. Bu sebeple Almanya ve Hollanda’ya giderek mevsimlik işlerde ve farklı sektörlerde çalışıyorlar.

Ali Çaksu: Arnavut Müslümanlar hala oradalar mı?

Ali Hüseyinoğlu: Kuzeybatı Yunanistan'da önemli bir Arnavut nüfusu vardı. İkinci Dünya Savaşı'nda burayı İtalyanlarla birlikte Arnavut orduları işgal ettiğinde, Arnavutların İtalyanlarla birlik olması sonucu savaş sonrası dönemde bölgeden göç etmek zorunda kaldılar.

Ali Çaksu: Yunanistan'da ekonomik kriz var. Entegre olma problemi açısından Yunan kültürünün etkili olma ihtimali daha az gibi.

Ali Hüseyinoğlu: Azınlıklar arasında Yunan biri ile evlenmek 2018 itibariyle hala bir tabu olmaya devam etmektedir. Polonyalı, Faslı vs. insanlarla evlenebilirsiniz. Karma evlilik yapanlar bugün Batı Trakya'da var. Fakat Yunan-Türk evliliği din ve kimlik farklılığı dolayısıyla hala bir tabudur. Fakat nadir de olsa bu tür evliliklere son yıllarda rastlamak mümkündür.

Öğrenci: Batı Trakya içinde 3 grup var. Türk, Pomak, Çingene. Yani hepsi Türk değil. Azınlık içi meselelerde bunun bir yansıması var mı?

Ali Hüseyinoğlu: Türk azınlığı ifadesini kullanırken, kendini öyle tanımlamayanların olduğunu da ifade etmek gerekir. Fakat bu Azınlığın ezici çoğunluğunun kendisini

Türk ve Müslüman olarak tanımladığı gerçeğini değiştirmez. Bir toplumda insanlar tabii ki de kendilerinin çoğunluğun tanımlanmadığı şekilde tanımlayabilirler. Bu konuda herkes özgürdür. Batı Trakya Türkleri arasında da bazıları “Biz Türk’üz, Pomak değiliz” diyor. Kimisi “Biz Türk değil, Pomak’ız” diyor. Kimisi ise “Helen Müslümanlarıyız” derken bazıları da “Biz Pomakça konuşan Pomak Türkleriyiz” demektedir. Romanlar da da benzer durumlar görülebilir. Kimse-nin kimseye zorla kimlik biçme hakkı yoktur. *Batı Trakya’da din (Müslümanlık) ve etnik kimlik (Türklük) iç içe geçmiş durumdadır.*

Ali Çaksu: Bosna’da yaşadım bunu. Biri Müslüman olduğunda “Türk oldu” diyorlar. Balkanlarda bazen “Türkün” diyen biri bunu Müslümanlık anlamında da diyebiliyor. Pomakların büyük kısmı kendisini Türk olarak tanımlıyor. Fakat bu Müslümanlık anlamında da olabilir. Dinlediğiniz için teşekkürler, iyi günler

KONFERANS

KOSOVA'DA TÜRK AZINLIĞIN HAKLARI VE TEMSİLİ

KONUŞMACI: Afrim JUSUFI
(İstanbul Üniversitesi Doktora Öğrencisi)

MODERATÖR: Dr. Öğretim Üyesi
Cevdet ŞANLI

(Kosova Kültür Merkezi ile ortaklaşa düzenlenmiştir.)

25 Nisan 2018

Rapor: Mehmet Hacısalihoglu
Redaksiyon: Ashhan Alkanat

Cevdet Şanlı: 1389'dan sonra başlayan bir süreç, günümüze kadar devam etmiştir. Kosova'daki Türklerin varlığı belli kırılma noktalarıyla birlikte günümüze kadar devam etmiştir.

Afrim Jusufi: Azınlık kavramının hukuksal ve sosyolojik tanımı: minor, az olandır. F. Capoforti'nin 1978 yılındaki azınlık tanımı ise "çoğunluktan farklı olan gruptur."

Kosova 2008 yılında bağımsız oldu. 10.880 km² bir alana sahip ve 2 milyon nüfusu var. Türkler, 1389'dan beri Kosova'da yer alıyorlardı. Yugoslavya Krallığı döneminde haklarla ilgili düzenlemeler yapılmıştır. 1999'dan sonra farklı bir durum oluştu. Kosova'da, 17 Şubat 2008 bağımsızlık tarihi ile yeni bir döneme girildi.

Kosova'da azınlıkların toplamı %7 oranındadır:

%92 Arnavut (1.616.869)

%1.5 Sırp (25.532)

%1.1 Türk (18.738)

%1.6 Boşnak (27.533)

Mayıs 2012 Kosova Hükümeti resmi istatistiklerine göre Türk nüfusu:

1953'te Türkler 35.000

1961'de Türkler 25.000

1971'de Türkler 12.000

1981'de Türkler 12.000

1992'de Türkler 10.000

2011'de Türkler 18.738

Türklerin yaşadıkları yerler: Prizren, Mamuşa (Prizren'in kuzeyinde), Peç, Gilan...

Kosova Anayasasına göre; Kosova multi-etnik bir devlettir. Burada yaşayan 6 millet, Kosova bayrağında yıldız olarak belirtiliyor.

Soru 1: Türk azınlığın devlet kademelerindeki temsil oranı uluslararası standarda uygun mudur?

Cevap: Evet.

Soru 2: Kanun önünde eşitlik var mı?

Anayasa maddesine göre Kosova'daki resmi diller Arnavutça ve Sırpça'dır.

1974 Yugoslavya Anayasası zamanında Türkçe de resmi dil olarak kabul edilmişti. Ama 1999'dan sonra Martti Ahtisaari Planı sebebiyle Türkler bazı haklarını kaybetti. Yalnızca Arnavutça ve Sırpça resmi dil oldu. Ama anayasa, belediyeler düzeyinde Türkçe, Boşnakça ve Romence dillerini kullanma hakkı tanıyor.

Belediye düzeyinde diğer dilleri kullanabilmek için oradaki azınlığın %5 oranında olması şartı var. Prizren ve Mamuşa Belediyesinde Türkçe kullanılıyor. Boşnakça; Dragas, Prizren ve İpek'te kullanılıyor. Türkçe Gilan, Mitroviça vs. %3 oranındadır.

Parlamentoda Temsil: 2001-2004 yıllarında 3 Türk milletvekili var. Kosova Türk Demokratik Partisi Başkanı Mahir Yağcılar. Diğer parti ise Kosova Türk Adalet Partisi'dir. En son seçimlerde (2014-2017) 2 Türk milletvekili parlamentoda yer almaktadır. Mahir Yağcılar ve diğer azınlık temsilcileri yönetimde yer alıyorlar.

Eğitim Hakları: Anaokul, ilkokul, ortaokul, lise, üniversite eğitimini Türkler anadilde alabiliyorlar.

Türklerle Röportajlar: Türk Milletvekili Müferra Şinik ile görüştim. Mevcut hükümette 1 tane bakan ve 3 Türk bakan yardımcısı vardır. Anadilde eğitim hakları vardır.

2005'te Mahir Yağcılar, Çevre ve Alan Planlama Bakanı olarak görev yaptı ve devamında da bakanlıklarda görev aldı.

Danışma Konseyi Üyesi Dr. Taner Güçlü-türk ile röportaj yaptım. Kosova'da Türklerin temsiline ve haklarının iyi olduğunu belirtiyor.

Priştine'de Elena Gjika İlkokulunda röportaj yaptım. Hiçbir problem yaşamadıklarını belirtiyorlar. "MotratQiriazı" okul müdürü Avni Kabashi ile görüştim. "Geniş bir tolerans içinde yaşıyoruz. Türk öğrencilerin kitapları Türk dilinde yazılmıştır."

Nebahat Beytullah ile röportaj yaptım. "23

Nisan" Kosova Türkleri Milli Bayramı kutlamaları yapıldı. Kosova Cumhurbaşkanı ve Başbakanı da bu bayramı kutladılar.

Azınlık Hakları Sözleşmesi, Kosova Cumhuriyeti Anayasası 8 Nisan 2008'de kabul edildi. 22. maddesinde azınlık hakları kabul edildi.

Nicel Veriler: Türklerin Kosova'da temsil oranları tablodaki gibidir:

2008	Yerel Yönetimler	Arnavutlar	%88,9
		Türkler	%0,85
2014	Merkezi Yönetim	Arnavutlar	%90,8
		Türkler	%1,17
2014	Merkezi Yönetim	Arnavutlar	%93,5
		Türkler	%1,08

Sonuç

Türk azınlıkların hakları birçok yönden iyi durumdadır. Anayasa, uluslararası standartlara göre düzenlenmiştir. Türklerin hukuken ve sosyolojik açıdan bir sorunu yoktur.

Türklerin temsil oranı, nüfus oranının altına düşmemiştir. Diğer hipotezler de desteklenmektedir.

Tartışma

Dr.Öğr Üyesi Fatih Fuat Tuncer (İstanbul Gelişim Üniversitesi): 1974'teki anayasaya göre Türkler kurucu millettir. Ama 1999'dan sonra azınlık konumuna düştü. Belediyelerin kararı ile yerel resmi dil kabul ediliyor mu?

Afrim Jusufi: M. Ahtisaari Planında Türklerle bu hak tanınmıyor. Türkler de seçimi boykot ettiler. 2008 Anayasası ile yeni bir düzenleme yapıldı ve belediye bazında resmi dil hakkı tanındı.

Mehmet Hacısalihoğlu: Sayın Jusufi, Türklerin anayasal olarak haklarının garanti altına alındığını, uygulamada ise Türklerin

neredeyse imtiyazlı bir azınlık durumunda olduğunu belirttiniz. Ama bizler farklı kişilerden, Kosovalı Türklerden kendilerine yönelik Arnavut milletiyetçi baskılarının olduğunu duyuyoruz. Siz bu tür şikayetlerle hiç karşılaşmadınız mı? Eğer her şey sizin anlattığınız gibiyse bu tür şikayetlerin nedeni nedir?

Afrim Jusufi: Ben röportaj yaparken böyle bir rahatsızlık hissetmedim.

Kamil Bitiş (Kosova Kültür Merkezi): Türklerin rahatsızlığının sebebi: yasal olarak hakları var ve pratik olarak da uygulanıyor. Anadilde eğitim var. Siyasi temsil var. Kosova'da Türklerin 2 milletvekili hakkı var. Sırların da hakları aynı şekilde var. Arnavut Partisi %5 barajına tabi tutuluyor. Azınlıklara pozitif ayrımcılık var.

Sırlara 10 milletvekili ayrılıyor. Türklere 2 milletvekili ayrılıyor. İnsanlar farklı şekillerde rahatsız olabilirler. Eğer bu Arnavut milliyetçiliği ise iyi bir milliyetçilik. Mesele Makedonya'da Türklerin böyle bir hakkı yok. Dünyanın hiçbir yerinde Türklerin böyle bir hakkı yok. Biz Türkiye'de Arnavutça seçmeli ders olarak kabul edilince sevinçten havalara uçtuk. İzmir'de ilk dersi ben verdim.

Öğrenci: Röportajlarınızda hep mevki sahiplerini seçtiniz. Toplumsal tabandan da insanlarla görüşseniz daha iyi olmaz mıydı?

Afrim Jusufi: Ben bu araştırmayı 2 yıl önce yaptım. Okullar vs. ile görüştim. Ama mülakatları genişleteceğim.

Öğrenci: 2008'de 12-13 yaşlarındaydık.

Kosova bağımsızlığını kazanınca çocuk olarak bizde bir sevinç oluştu. Sonra oraya gittim. Yabancılık hissetmedim. Biz Arnavutlara çok samimi duygularla bakarken, Arnavutların Türklere bakışı nasıl?

Afrim Jusufi: Biz de aynı şekilde hissediyoruz. Kosova'da, Arnavutluk'ta 3 din var. Din olarak çok toleranslı bir milletiz. Ama Müslümanlara daha çok yakınlık hissediyoruz. Tüm alanlarda biz Türkiye'den destek aldık.

Kamil Bitiş: Türkiye'de İçişleri Bakanlığı sitesinde 5 milyon Arnavut olduğu yazıyor. Ya da 3 milyon, 1 milyon diyelim. Bunlar, iki toplumu birbirine yaklaştıran unsurlardır. Kosova'da savaş çıkınca Arnavutlar Türkiye'ye geldi. Arnavutların olduğu yerlerde Türkler de var. Batı Balkanlarda Arnavutların olmadığı yerlerde Türkler de yoktur.

Dr. Öğr. Üyesi Alihan Limoncuoğlu: Türkiye'de neye göre Arnavutları ayırt ediyorsunuz?

Kamil Bitiş: Türkiye'deki Arnavutların sayısını azaltıp Kosova'daki Türklerin sayısını artırmaya çalışmak ya da tersini yapmaya çalışmak doğru değil.

Cevdet Şanlı: Toparlayalım. Arnavutça dil olarak, Balkanlara Osmanlı Barışı geldikten sonra kullanılmaya başlıyor. Ondan önce Sırp baskısı var. Osmanlı, Müslüman ve Gayrimüslim tebaa diyor ve bu 1923'e kadar geliyor. Balkanlarda Müslüman olmak "Türk olmak" kavramı ile ifade ediliyor.

Kosova Türklerinin memnuniyetsizliğinin

sebebi: 1988-1998 yılları arasında Sırp, Arnavutlara baskı yaptı. O dönemde Türkler, Arnavutların yanında yer almadığı için mesafe oluştu. Ama ne Arnavutlar ne de Türkler gayrimüslimlerle evlenmezler.

%10 Katolik için Rugova zamanında Priştine’de bir okul yıkılarak büyük bir katedral yapılmıştır. Görseniz sanki bin yıldır oradaymış sanırsınız. Oysa yeni yapıldı. Üniversiteye Ortodoks Kilisesi yapılmıştır. Sırp Ranković ve Enver Hoca arasındaki ilişkiyi unutmamak lazım. Yugoslavya’nın ilk döneminde Türkler de Arnavut yazılmıştır. 1999 NATO Harekatında belirleyici unsur; Türk uçaklarının nokta atışı yapması olmuştur. 1999’da Kosova’da Türk ordusu muhteşem bir şekilde karşılanmıştır.

B. Kushner, 1999’da Türklerin haklarını ellerinden aldı. 1974 Anayasasındaki hakları istiyoruz diyor adamlar. Belediyenin inisiyatifine bıraktığınızda belediye, o hakkı rafa kaldırabilir.

4. sınıf okul ders kitaplarında “Türlere karşı savaşan Arnavut” resimleri var. Dolayısıyla bunların düzeltilmesi gerekir.

Biz Kosova’nın, Arnavutluk’un yükselmesini istiyoruz.

Kosova’nın Prizren şehrinde Türkçe konuşarak her sorununuzu çözebilirsiniz.

Birkaç yıl önce Sırp, Arnavutlara karşı katliam yaptı. Ama bu konuları Kosova’da yazamıyorsunuz.

Kosova’daki Türkçe öğretmeni ve öğrenci sayısına da bakmak gerekir. Azalma vardır.

2016’daki FETÖ hadisesinden beri Kosova ve Arnavutluk ile ilişkiler olumsuz etkilendi. Çok sayıda Müftü, FETÖ ile ilişki içindeydi.

Burada ABD’nin çok etkisi var. Bizim bunları el birliği ile ele almamız lazım.

Türkiye göç alırken, uluslararası hukuka göre “Türk göçmen” almıştır. Buraya gelirken kendilerini Türk olarak deklare etmeleri zorunluydu. Bunları da dikkate almak gerekiyor.

Konuşmacı ve katılımcılara teşekkür ederim.

BALKAR YUVARLAK MASA TOPLANTILARI - 4

SOVIET GENERALS ON TAK- SİM MONUMENT?

TURKISH SOVIET RELATIONS DURING THE TURKISH WAR OF LIBERATION

KONUŞMACI: Dr. Tsvetelina
TSVETKOVA (TÜBİTAK destekli
BALKAR Misafir Araştırmacısı)

**MODERATÖR VE SIMULTANE
ÇEVİRİ:** Doç. Dr. Ali ÇAKSU
(BALKAR Müdür Yardımcısı)

30 Nisan 2018

Rapor: Mehmet Hacısalihoğlu
Redaksiyon: Fatih Ekim

Ali Çaksu: Dr. Tsvetelina Tsvetkova merkezimize misafir araştırmacı olarak geldikten sonra araştırma konusu olan Türk-Sovyet ilişkilerini konuşmuştuk. Bu konuşmamızda kendisine Taksim Anıtında Sovyet general olduğunun söylendiğini belirtmiştim. O da çok şaşırmıştı ve çalışmasının yanında bunu da inceleyeceğini belirtmişti. Bugün Dr. Tsvetkova bize yürütmekte olduğu araştırmasını ve bu arada da Taksim Anıtı ile ilgili söylentiye değerlendirecek.

Tsvetelina Tsvetkova:

Türk-Sovyet ilişkilerini ele alırken tarafların durumuna bakarak ilişkilerini etkileyen faktörleri ele almak gerekir.

Öncelikle Rusya'daki gelişmelere bakalım:

Ekim Devrimi sonrasında Rusya savaştan çekildi. Barış Bildirgesi 26.10.1917

Rusya Halklarının Hakları Bildirgesinin Yayınlanması 2.10.2017

Brest-Litovsk Antlaşması 03.3.1918

İş Savaşın başlaması.

Rusya çok büyük bir toprak kaybetti. 50 milyon civarında insan ve %50 den fazla sanayi kaybetti.

Osmanlı'daki gelişmelere bakacak olursak:

Mondros Ateşkes Antlaşması 30.10.1918

İtilaf devletlerinin Boğazlar ve gerekli görülen yerleri işgal etme hakları vardı. Yunan ordusunun İzmir'i işgaline izin verdiler. Mustafa Kemal hareketi başladı ve Türk generalleri onun etrafında toplandılar.

Erzurum Kongresi (23.7-04.8.1919): Kongrede ülkenin bütünlüğü ve savaşma hakkı vurgulandı.

Sivas Kongresi (4-11.9.1919): Mustafa Kemal kendisine karşı olmayan herhangi bir güçten yardımı kabul edeceğini belirtti.

Misak-ı Milli (28.1.1920) Parlamentoda kabul edildi. Bu meclisin kapatılması üzerine yeni meclisin Ankara'da toplanmasına karar verildi.

Sevr Antlaşması 10 Ağustos 1920'da Osmanlı hükümeti tarafından imzalandı.

Milliyetçiler tarafından reddedildi ve Parlamentoda onaylanmadı.

Bu noktada milli hükümet ile SSCB'nin ilişkisi başlamıştır. Türk-Sovyet ilişkilerinin başlamasında bazı ortak faktörler vardır:

- Her ikisi de yıkılan imparatorluklardan sonra kuruldu ve henüz uluslararası düzeyde tanınmamışlardı.
- Her ikisi de dış müdahaleye maruz kalmıştı veya işgale uğramaktan korkuyorlardı. Yani ortak düşmanları vardı.
- Her ikisi de ayakta kalma mücadelesi veriyordu.
- Her iki taraf da Avrupalı güçlerle pazarlık içindeydi.
- Türk-Sovyet ilişkileri gelişirse Sovyetler için güney sınırları daha güvende olacaktı.

Türk-Sovyet İlişkilerinin Başlaması:

Mustafa Kemal ile Sovyetler arasında 25 Mayıs 1919 tarihinde Samsun'un Havza ilçesinde ilk buluşma olduğu belirtiliyor. Albay Hüsameddin Ertürk (istihbaratçı) anılarında böyle anlatıyor. Buna göre, Mustafa Kemal Sovyetlerin rejimini kabul edilebileceğini belirtiyor ama tek kaynağımız var. Bunu teyit eden başka bir kaynak mevcut

değil.

- İkinci iddia 11 Ocak 1920 Karakol Teşkilatı ve Bolşevikler arasında görüşme.
- 29 Nisan 1920: Mustafa Kemal Lenin'e mektup yazdı. Tam anlamıyla resmi temas kurdu.
- 11 Mayıs 1920'de 3 kişiyi Moskova'ya gönderiyor (Bekir Sami, Yusuf Kemal, Fuat Sabit).
- 20 gün sonra cevap geliyor. 2 Haziran 1920 resmi ilişkiler kurulmuş oldu.

Rusya'nın hedefleri:

Ruslar Türkiye'deki hareketi kendi hareketleri gibi bir kurtuluş hareketi olarak görüyorlardı. Komünizmin yayılabileceğini düşünüyorlardı. Anı zamanda SSCB'nin resmi tanınması da sağlanacaktı. Ayrıca Türkiye'ye yardım ederek Avrupa'ya karşı bir koz elde ediyorlardı.

Türk tarafının hedefleri:

Avrupalı güçlere karşı koz olarak kullanabilirlerdi SSCB ile ilişkileri. Yani Sovyet hükümeti Ermenilerin taleplerini kabul etmemişti ve Türkiye'ye yönelen bir talebi yoktu.

Problemler :

Ermenistan'la olan sorun ve Ermenistan'la olan savaşı. 1920 ilişkilerinde Ermeniler Türk ordusuna saldırdılar. Bu Ankara-Sovyet ilişkilerini gerdi. SSCB bu bölgede

yabancı bir güç istemiyordu. Kızıl Ordu Eri-
van'a girerek bir hükümet kuruldu.

1921 Ocak'ta Batum'u Osmanlı ordusu aldı. SSCB buna karşı çıktı. Batum'u Gürcistan'ın bir parçası olarak görüyorlardı. Türk ordusu oradan çekilmek zorunda kaldı. Başka bir konu Türkiye'deki komünistlerdi. Türk Komünist Partisi (Mustafa Suphi tarafından) kuruldu. Mustafa Kemal tarafından Ankara'ya davet edildi. Mustafa Suphi Erzurum'da iken güvenliği için ayrılması istendi. Ayrıldığında Mustafa Suphi ve 15 yoldaşının denizde kaza geçirerek öldüğü bildirildi. Sovyetler bunların öldürüldüğünü düşündü ve yorumladı ama çok güçlü bir tepki göstermeden konu kapandı.

Diğer konu Enver Paşa idi. Ondan İslam güçlerini birleştirerek Batılı güçlere karşı savaşması isteniyordu. Ayrıca, İngiliz istihbarat kaynaklarına göre SSCB onu Mustafa Kemal'e karşı da kullanıyordu .

1921'de Mustafa Kemal'e karşı bir darbe planlanmıştı. Sovyetler Mustafa Kemal'in Yunan ordusuna karşı başarılı olup İtilaf devletleriyle anlaşabileceğinden korkuyordu. Mustafa Kemal'in Lenin'e mektup yazarak Batıyla anlaşmayacağını (Rusya aleyhine) taahhüt ettiği söyleniyor. Nihayet 16 Mart 1921'de iki ülke arasında Dostluk ve Kardeşlik Antlaşması imzalandı. Osmanlı ve Rus İmparatorluklarının antlaşmalarının geçersiz olduğu, Boğazların durumunun başka bir kongrede belirleneceği kararlaştırıldı.

30.10.1921'de Kars Antlaşması imzalanarak Kafkasya meselesi düzenlendi.

Kızıl Ordu Ukrayna başkomutanı Mihail Frunze Aralık 192-Ocak 1922'de Türkiye'ye geliyor. Türk ordusunun durumunu görüp takviye etmek amacını taşıyordu.

70 Milyonluk yardım yapıldı. Yardımlar 3 ayrı askeri birliği donatacak miktardaydı. İlk Sovyet diplomatı Semen Aralov (Ekim 1921- Nisan 1923) 10 Milyonluk kaynak yardımı sağladı.

-Mudanya Ateşkes Antlaşması (14.10.1922-24.7.1923)

Avrupalı güçler Sovyetlerin katılmasını istemediler, ama Türkiye bunun için ısrar etti. Ruslar konferansta özellikle Boğazlar konusundan Türkleri destekledi. Sovyetlerin boğazların savaş gemilerine kapanması isteği gerçekleşmedi. Bu destek sonraki dostane ilişkilere de zemin hazırladı.

Taksim Anıtında Sovyet General Var mı?

Bazı Türkçe makalelerde Atatürk'ün solunda askerlerin Rus generali olduğu yayıyor. Ama bu askerlerden bir tanesi Fevzi Çakmak. Başka bir makale arkadaki iki sivilin iki Sovyet general olduğunu yayıyor ama sivil kıyafetle generaller fotoğrafta yer almaz. Bu o zamanın generallerinin anlayışına aykırı. Ayrıca fotoğraflarıyla karşılaştırıldığında hiçbir benzerlik yoktur. Aralov (Türkiye'ye gelen ilk diplomat) heykelde Atatürk'ün sağında ve arkasında olabilirdi ama değil. Bunlara ek olarak bu cumhuriyet

anıtının açılışında Sovyet hükümetinden kimse yoktu. Voroşilov cumhuriyetin 10.yıl kutlamasında İstanbul'a geldi ama anıtı ziyaret etmedi. Kendisi bu anıtta yer alsaydı ziyaret ederdi. Heykelin mimarı İtalyan ve faşist. Heykel İtalya'da yapıldı. TTK'dan heykelle ilgili çıkan bir kitap var. Bu kitapta heykelin ne şekilde yapıldığı çok iyi anlatılıyor. Faşist bir mimar heykele bir komünisti koymazdı. Bunda Sovyet generali var diyenler, bunu Atatürk'ün istediğini söylüyorlar ama Atatürk'ün böyle bir istekte bulunduğu belgesi yok. Sonuç olarak Taksim Anıtında her hangi bir Sovyet general yok.

Aslında ülkenizde [Türkiye'de] bir Sovyet anıtı olmamasına sevinmelisiniz. Çünkü günümüzde Rusya farklı ülkelerdeki Sovyet anıtlarını diplomasi ve baskı aracı olarak kullanıyor. Kızıl Ordu hala bir özgürlük aracı olarak görülür. Yalnızca Rusya'yı değil bütün Doğu Avrupa'yı Faşistlerden kurtardığı söylenir. Bu nedenle birçok ülkede yapılmış olan Kızıl Ordu anıtlarının 1990 sonrasında yıkılmasına Rusya tepki göstermiştir.

Örneğin Estonya'da Tallinn'de bir Sovyet anıtı yıkılınca Rus azınlık büyük protestolar yaptı. Protestolar çok sayıda yaralı ve bir ölü ile bitti. Rusya protesto etti. Polonya'da bir Sovyet anıtı yıkılınca Rusya (Haziran 2015) bunun olmasının sonuçlarını göreceksiniz diye tehdit etti.

Sonuç olarak Taksim Cumhuriyet anıtında

bir Sovyet yok ve bunun olmamasına sevinmelisiniz.

Ali Çaksu: 2000 yılında bir Türk gazeteci Taksim Anıtında Rus general olduğunu yazınca bunun böyle olduğu yayıldı. Bu bilgi Ruslara da yansımış ama asılsız olduğu anlaşıyor.

Öğrenci: Rusya'da da buna benzer bir heykel var mı? Bir Türk heykeli var mı?

Tsvetelina Tsvetkova: Yok

Ali Çaksu: Ruslarla ilişkilerimiz çok arabesk yürüyor. Nitekim bazen dostluk bazen düşmanlık ile devam ediyor.

BALKAR YUVARLAK MASA TOPLANTILARI - 5

MOLDOVA'DA GAGAUZLARIN ÖZERK YAPISI

KONUŞMACI: Dr. Olga RADOVA
(Moldova Bilimler Akademisi)

MODERATÖR: Doç. Dr. Ali ÇAKSU
(BALKAR Müdür Yardımcısı)

14 Mayıs 2018

Rapor: Mehmet Hacısalihoğlu
Redaksiyon: Zehra Sivri

Gagauzlar, Ortodoks Hristiyan kökenli etnik Türklerdir. Gagauzların tarihi, etnografyası ve kültürü konuları hakkında araştırmalar yaptım.

Gagauzlar Balkanlarda, Dobruca ve Bucak vb. yerlerde yerleşik olarak yaşayan topluluklardır. Gagauzların soyu İskit ve Oğuz boylarından geliyor. Osmanlılardan ve Selçuklulardan daha önce Balkanlara gelip yerleşmişlerdir. Bizans ve Osmanlı İmparatorluğu zamanında çobanlık, toprağı ekip biçmek gibi işlerle uğraşmışlardır. Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküşünden sonra Gagauzlar farklı devletlerin sınırları içerisinde kaldı. SSCB dağıldıktan sonra yine ayrı devletlerin sınırları içerisinde kalmışlardır. Bugün onlarca ülkede yaşıyorlar ve onlara asimilasyon politikaları uygulanıyor.

Bulgar Gagauzları denmektedir, oysa Bulgaristan Gagauzları demek gerekir. Onları Bulgar olarak görüyorlar. Yunanistan'da ise Gagauzları Yunan olarak görmek istiyorlar. Asimilasyon kuvvetlendikçe Gagauzlar kendi kimliklerini unutup, kendilerini o devletlerin milleti olarak görmeye başlıyorlar., Brezilya'ya da giden Gagauzlar var. SSCB'de 1985'te Perestroyka başladı. Sonrasında demokrasi geldi ve farklı halklar kendi kimliklerini korumak için yazılar yazmaya başladılar. Moldova Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti vardı. Sonra Moldovanların bir kısmı Romanya'ya yaklaşmaya başladı. Kısa ve uzun vadeli planlar yaptılar. Uzun vadeli planları Moldova'yı Romanya ile birleştirmekti. Buna karşı Gagauzlar bir hareket başlattılar, dernek kurdular.

Ders kitaplarında Gagauzlarla ilgili hiçbir bilgi yoktu. Gagauzlar ve Gagauzlar'ın kültürleri hakkında çalışmalar yapmak amacıyla faaliyetler yapıldı. 1957 yılına kadar Gagauzların kendi alfabeleri olmamıştır. SSCB Döneminde 1957'de Gagauz alfabesi

kuruldu ve okullar açıldı sonrasında yeterince talep yok gerekçesiyle bu okullar kapatıldılar. Ama aydınlar Gagauzca yazmaya devam ettiler. Bugün o dönem aydınlarından bir kısmı hayatta değil. Onlar köylere gidip faaliyet yaptılar. Gagauz Cumhuriyeti'ni kurmak için imza topladılar. Romenlerle birleşme hareketine ilk olarak Gagauz aydınlar karşı çıktılar. Konferanslar, kongreler düzenlediler.

19 Ağustos 1990'da Gagauz Yeri Özerk Cumhuriyeti kuruldu. Gagauzlar Türktür ve ana dilleri de Türkçedir. Fakat asimilasyon politikalarına karşı durabilmek için "Gagauz Milleti" ifadesini kullanıyoruz. Gagauzların hiçbir yerde devletleri yoktur.

1 Eylül 1989'da Moldova Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti Anayasası değiştiriliyor. Moldovanca resmi dil oluyor. Gagauzca öğretilmiyordu. Moldovanca bilmeyen Gagauzlar devlet dairelerinden (çok sayıda kişi) işlerinden atıldılar. *1990'da Gagauzlar, Moldova Cumhuriyetinden bağımsızlıklarını ilan ettiler.* Moldovalı çeteler Gagauzlara saldırmaya başladı. Polisler ve askerler Gagauzları arayıp silah kontrolü yaparlardı. 1995'e kadar bu durum devam etti. Gagauzların ilk bayrağı ortasında bozkurt sembolü bulunan açık mavi renkte bir bayrak biçimindeydi. Arması ise kurt sembolü üzerinde üç yıldızdan oluşmaktaydı.

Gagauz Cumhuriyeti'nin Cumhurbaşkanı Stepan Mihayloviç Topal'dı.

Gagauz Yeri Özerk Bölgesi 3 Aralık 1994'te kuruldu. Gagauzların artık kendi sembolleri vardır. Kendi bayrakları mavi, beyaz, kırmızı renkleri üzerinde üç yıldız şeklindedir. Milli marşları "Tarafım" isimli marştır. Gagauzlar'ın büyük bir kısmı Moldova güneyindeki Bucak yöresinde yaşamaktadır. Gagauz köyleri Ukrayna'daki Odesa ve Zaporozhye illerinde, Romanya, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan ve Kabardey'da yer almaktadır. İrina Vlah, Gagauz yeni başkanıdır. Gagauzya'nın üç bölgesi vardır. Bunların merkezi Komrat'tır ve 27 köy vardır.

Türkiye ve Moldova diplomatik ilişkilerine değinecek olursam; ilk konsolos Ender Arat olmuştur. İstanbul Türk Ocakları'nda konferans gerçekleştirdik. Moldova'da etno-kültür festivallerinde Gagauzlar da yer alıyorlar. 2007'de Türkiye'ye arşivde çalışmak için görevli olarak geldim.

Hamdullah Suphi, Romanya'da elçilik yapıyorken Gagauzlardan yaklaşık 40 çocuk seçip eğitim için Türkiye'ye gönderiyordu. Fakat İkinci Dünya Savaşı başlayınca bu öğrenciler geri dönememişlerdir.

Ali Çaksu: Güzel konuşması ve verdiği değerli bilgiler için Dr. Olga Radova'ya teşekkür ediyoruz. *Şimdi soru kısmına geçiyoruz.*

Prof. Dr. Elçin Macar: Gagauzların 2500-3000 yıl geriye giden soyunu nasıl açıklıyorsunuz? Diğer sorum; Gagauz Kilisesi'nin statüsü nedir? Ve son olarak da 1990'lı yıllarda Süleyman Demirel döneminde Gagauzya'ya çok ilgi gösteriliyordu. Bugün durum nasıldır?

Olga Radova: Gagauzların kökeni hakkında Mihail Guboglu'nun bahsettiği 21 ayrı görüş vardı. Dimitrov 19 varsayımın olduğunu söylüyor. Benim araştırmalarıma göre Gagauzlar Balkanlarda yaşıyor. İskitler ve Oğuzlar aynı soydan. Gagauzların folkloründe İskit izleri var. Gagauzların Kilisesi Rus Patrikliği'ne bağlıdır. Moldova'nın bir kısım kiliseleri de Romanya'ya bağlıdır. 1990'larda Demirel ve Gagauzlar konusu da önemli. Gagauz Cumhuriyeti'ni, Demirel 3 kez ziyaret etti. *Türkiye Gagauzya'yı ilk kabul eden ülke oldu.* Gagauzların okul kitapları yayınlanması için Türkiye'den 100 bin dolardan fazla para gönderildi. Kitaplar gönderildi. TİKA açıldı. Bu dönemde de cumhurbaşkanı Erdoğan çok fazla yardım gönderiyor. Türkiye 4 tır yardım gönderdi, parklar, bahçeler yaptılar.

Prof. Dr. Mehmet Ölmez: Anlattıklarınızın bir kısmı tarih, ama diğer kısmı masalımsı hikayeler. Türk kelimesi bile MS. 4. Yüzyılda kullanılıyor. Yalnızca bir kavim için kullanılır. Anadolu'ya Türklerin girişi ancak Alparslan'dan sonra gerçekleşmiştir. Ama Karadeniz'in kuzeyinde yerleşimler var. Onlar da milattan sonra gerçekleşmiştir. Bu nedenle etnik köken anlatıları masalımsı bir anlatımdır. Bozkurt sembolü ise ancak Osmanlı'nın son dönemlerinde kullanılmaya başlanıyor. Bu eski Bozkurt 1300'lere dayanıyor. Asıl bozkurt efsanesi İttihat ve Terakki dönemine dayanır. Gagauzlar da ona "canavar" der. Bu İttihat ve Terakki'nin etkisiyle ortaya çıktı. Bu nedenle

bozkurtun Gagauzların tarihlerinden gelen bir sembol olduğunu söylemek ne derece doğru olur?

Olga Radova: Bunlar size hikaye gibi gelebilir. Ama bazı dönemlerde Gagauz'ların varlığı resmen kabul edilmiyordu ama Gagauzlar bir halk olarak her zaman vardı.

Murat Doğan: Necip Hablemitoğlu'nun "Kemal'in Öğretmenleri" isimli bir makalesi var. Burada Hamdullah Suphi Tanrıöver'in elçiliği döneminde Türkiye'ye gönderilen öğrencileri anlatıyor. Çok ilginç bir konu.

Doç. Dr. Süleyman Doğan: Gagauzya'dan madalya almıştım. Gagauzlar Hristiyan oldukları halde dillerini nasıl muhafaza ettiler?

Olga Radova: Atalarımız 3. / 4. yüzyıldan itibaren Hristiyanlığı kabul ediyorlar. Bugüne kadar dinlerini değiştirmiyorlar.

KONFERANS

CASTORIADIS VE POSTMODERNİZM:

YUNAN FELSEFECİ CASTORIADIS'İN PERSPEKTİFİNDEN POSTMODERNİZM DÖNEMİNDE SANATÇILAR, ELEŞTİRMENLER, YAZARLAR

KONUŞMACI: Dr. Deniz ERTUĞ

MODERATÖR: Prof. Dr. Mehmet HACISALİHOĞLU (BALKAR Müdürü)

21 Mayıs 2018

Rapor: Mehmet Hacısalihoğlu
Redaksiyon: Zeyneb Gökce

Castoriadis'in Hayatı:1922'de İstanbul'da doğdu. Mübadeleyle Atina'ya göç etti ve eğitimini burada aldı. Sosyalist akımlardan etkilendi. Özellikle Troçkistlere yakındı. 1945'te Paris'e gitti ve orada Claude Lefort ile tanıştı. Orada yayınlar yapmaya başladı, ancak dergi içindeki düşünce farklılıkları nedeniyle dergi dağıldı. 1968 olayları zamanında tekrar bir araya gelerek La Brèche adlı bir yayın çıkardılar ancak umdukları devrim gerçekleşmedi ve yine hayal kırıklığı yaşamasına neden oldu. Orada dersler verdi ve "Eski Yunan'dan günümüzde nasıl yararlanılabilir?" sorusuyla farklı konularda yorumlar yapmaya başladı. Bunlarla ilgili eserler verdi: "L'institution imaginaire de le société"; "Les Carrefours du labyrinthe". 1997'de Paris'te hayatını kaybetti.

Castoriadis, sanatı insanın yoktan var etme yolu olarak görüyor. Ona göre insan öleceğini bildiği için sanat yoluyla kalıcı olma arzusu dile getiriyor. İkinci makalesinde özgür bir toplum varsa orada sanatın gelişeceğini belirtiyor. Sanat üretimi ile demokrasi- nin doğrudan ilintili olduğunu söylüyor.

Avrupa tarihini üçe ayırıyor: Avrupa'nın ortaya çıkışı, modernizm ve konformist dönem. Ona göre 1950'lerden sonra çok ciddi toplumsal olaylar olmamaya başlıyor. Postmodernizm ile ilgili insanların yeni hiçbir şey üretmediklerini söylüyor. Farklılıklara saygı duymak noktasında da eleştirileri var. Örneğin; Azteklerin insan kurban etmesine saygı gösterilemeyeceğini söylüyor. Sanatçıların ise kendinden öncekileri taklit ederek yaratıcı bir eser ortaya koyamadıklarını söylüyor. Artık büyük sanatçıların yetişmediğini düşünüyor.

Eleştiri kurumunun da reklamla iç içe olması eleştiriye zorlaştırıyor. Sanatçıların duruş olarak sürekli yeni şeyler yapmak isteyen sanatçı kavramından çok uzaklaştığını söy-

luyor. Okuyucu kitlesi noktasında da sanatçılar toplum tarafından beğenilme endişesindeler. Anlaşılmayan sanatın iyi olmadığı algısı var. 1980'lerle birlikte "Kültürel ürünleri biz mi seçiyoruz?" sorusu gündeme geliyor. Bize sunulanlar arasından tercih yapabiliyoruz.

Batı'da bir kültürel kriz var diyor. Değer sistemi bozulmuş. Kapitalist değerlerin zorlayıcılığı, demokrasinin artık olmaması, oligarşinin demokrasi olarak sunulması, post-modernizmin hâkimiyeti ve eleştirisinin olmaması gibi faktörler bu krizin nedenlerini oluşturuyor, diyor.

Tartışma:

Ali Çaksu: Neden Castoriadis'i seçtiniz? Pozitivizm ve Hegel'le ilişkisini açıklayabilir misiniz?

Deniz Eertuğ: Materyalist düşünceye yatkın. Daha modernist bir bakış açısına sahip.

Ali Çaksu: Sistem sorunu ve kültürel krize bir çözüm önerisi var mı?

Deniz Ertuğ: Bu krize tam bir reçete veremeyiz diyor. Sosyalizmden vazgeçme nedenlerinden biri de bu. İnsanın kendisinin otonom olmasıyla toplumun otonomlaşacağını söylüyor. Antik Yunan'a çok vurgu yapması da Batı tarzı eğitiminden kaynaklanmaktadır.

Dr. Öğr. Üyesi Teyfur Erdoğan: Azteklerin insan kurban etmesi veya Hindistan'da kadınların kocalarıyla defnedilmesinden bize ne? Bu onların problemi.

Deniz Ertuğ: Ben de Batı'nın başka kültürlerle müdahale etmesine olumlu bakmıyorum. Ama Castoriadis bunu Batı toplumuyla ilgili söylüyor. Tehdit oluşturmadığı sürece buna karşı olmayabilir.

Elçin Macar: İnsana dair her şey insanı/bizi ilgilendirir. İnsanlara yakışmayan şeylere karşı çıkmak da bunun bir boyutudur.

Ali Çaksu: "Batı değerleri" kavramı da bana problemli geliyor. Atina'da demokraside halkın ancak %10'u yönetime katılıyor.

Deniz Ertuğ: Atinalı erkekler belli zenginlik kriterine göre yönetime katılıyor. Ama dışarıdan gelenler vs. katılamıyor.

Ali Çaksu: Batı değerleri denince döner ve ayran da buna giriyor. Fransa'da döner ve ayran yasaklandı. Hatta kahve ilk Avrupa'ya girdiğinde yasaklanmıştı. 2009'da İsviçre'de ülkenin kültürüne aykırı diye minare yasaklandı.

Prof. Dr. Mehmet Akif Okur: Batı değerleri çok tartışmalı bir kavram ama "Batı" kavramı da çok tartışmalı bir kavram. 1. Dünya Savaşı'na kadar Eski Dünya, Yeni Dünya ayrımı vardı. Dünya savaşında bu değişti. Avrupa var ama Batı denildiğinde 19. Yüzyılda Almanya'da Fransa vs. anlaşılıyor. Castoriadis açısından ilginç olan Anadolu'dan gitmesine rağmen etkisinin olmaması. Yoktan yaratılışla alakalı tam olarak ne diyor?

Deniz Ertuğ: Castoriadis ateist. İnsanın demokrasiyi ortaya çıkarması, Antik Yunan ve Batı bunu başarıyor, bu yoktan var etme yeteneğidir diyor.

Teyfur Erdoğan: "Batı değeri" diye bir şey var. Cornelius bir panik halinde. Post-modernizmi Batı kültürüne ait bir sapmanın dönüm noktası olarak algılıyor. Oysa ben tersini düşünüyorum. Avrupa kültürü akıl ve duygularla gidilen bir macera. Bugün

gelen nokta çok iyi. Avrupa kültürünün kucaklayıcı olduğunu düşünen çok insan var. İsviçre köylüdür, kapalıdır. Oradan yola çıkarsak Batı kültürünü ölçemeyiz. Fransa veya İsveç'i ayrı değerlendirmek lazım.

Ali Çaksu: İsviçre'de referanduma dini cemaatler karşı çıkıyor.

Mehmet Hacısalihoğlu: Konuşmacımıza çok teşekkür ediyor. Akademik çalışmalarında başarılar diliyorum.

ÖĞRENCİ ETKİNLİĞİ

FİLM GÖSTERİMİ: HAYTARMA

KOORDİNATÖRLER: Aslıhan ALKANAT, Fatih EKİM, Zehra SİVRİ, Zeyneb GÖKCE (BALKAR Öğrenci Asistanları)

22 Mayıs 2018

Rapor: Fatih Ekim

18 Mayıs 1944'te Kırım Tatar Türklerinin Stalin'in emriyle vatanları Kırım'dan Sibirya ve Orta Asya'ya sürgün edilmesini anlatan "Khaytarma (Dönüş)" filmi, adını Kırım Tatarlarının halk dansından alıyor. Bir kadın ve bir erkeğin çift halinde yaptığı bu büyüleyici dansa filmde de sıkça yer veriliyor.

Sürgünün yıldönümü haftasında izlediğimiz filmin senaryosu Kırım'ı ve Sivastopol'u Nazi işgalinden kurtaran 8. Hava Ordusu kadrosunda avcı pilot olarak görev yaparak 2 defa SSCB kahramanlığı unvanı alan Ahmethan Sultan'ın hikâyesini ele alıyor. SSCB ordusunda görev alarak Nazilere karşı savaşan Ahmet'in köyünü ziyareti esnasında gece 04.00'te çıkarılan bir kararname ile Tatar halkı hainlikle itham edilerek bir saat içinde meydanlara toplanıyor ve hayvan vagonlarına doldurularak sürgün ediliyor. Sürgün edilen insanların yüzde 40'ı hayatını kaybediyor. Film, çarpıcı anlatımıyla ve çekimleriyle görsel açıdan oldukça zengin olmasıyla sizi hikâyenin içine çekiyor. 2013 yılında vizyona giren film bu konuda Kırım Türklerinin çektiği ilk film olmasıyla büyük öneme sahip.

İstanbul Gelişim Üniversitesi Siyasal ve Sosyal Araştırmalar Merkezi'nden kıymetli hocalarımızın da misafir olduğu film gösteriminin ardından İstanbul Gelişim Üniversitesi'nden Sayın Dr. Öğr. Üyesi Viktoriia Demydova filmle ilgili değerli görüşlerini sunarak sürgün ile ilgili bilgilendirici bir konuşma yaptı ve bir hatıra fotoğrafı çekilerek programımızı sonlandırdık.

BALKAR DİL KURSLARI VE SEMİNER PROGRAMLARI

Rapor: Zeyneb Gökce (BALKAR Öğrenci Asistanı)

Günümüzde yabancı dil öğrenmek dünya çapında oldukça büyük bir öneme sahip. İngilizce bilen insanların sayısı gittikçe artarken artık bir tane yabancı dil bilmenin yeterli gelmemesi sonucunda farklı dillere gösterilen ilgi artıyor. Kişiler dil seçimini çoğunlukla kültürlere ve ilgi alanlarına göre yapıyor. Özellikle belirli bölgeler üzerine yoğunlaşarak bu bölgede konuşulan dilleri öğrenmek daha avantajlı hale geliyor. BALKAR dil kursları, özellikle Balkan ve Kafkasya kültürüne ve dillerine ilgi duyan insanlara ücretsiz dil öğrenme fırsatı sunuyor.

Hızla gelişen ve bilgi teknolojileri sayesinde giderek küçülen dünyamızda yabancı dil öğrenmek artık bir gereklilik olmaktan çıkıp zorunluluk haline gelmeye başladı. Bunun yanı sıra farklı bölgeleri iyi tanımak, kültürlerini öğrenmek ve ülke olarak buna göre politika üretmek adına bölge uzmanlarının yetiştirilmesini teşvik etmek amacıyla yapılan çalışmalar da giderek artmakta. Bu nedenle dünyanın farklı bölgelerinden farklı diller öğrenmek yerine belli bir coğrafyada konuşulan dilleri öğrenmek hedef doğrultusunda çalışmak adına gerekli oluyor. Bölge hakkında kaynak araştırması yaparken yazıldığı dilde okuyup anlamak, çeviri eserlerin anlam kısırlığından kurtarıırken aynı zamanda çevirisi olmayan eserleri de araştırmalara katabilmeyi sağlıyor. Aynı zamanda bir dil öğrenmek, aslında o dilin kültürünü, insanını da öğrenmek olduğundan sosyolojik çalışmalara da zenginlik katıyor. Dilin gramer yapısından sözcüklerin telaffuzuna kadar her şey bize kültürle alakalı bir ipucu veriyor.

BALKAR dil kurslarının esas amacı Balkanlar ve Kafkasya bölge uzmanı yetiştirmek olmakla beraber ücretsiz ve herkese açık olması sebebiyle farklı amaçlarla dil öğrenmeye gelen insanları da bir çatı altında topluyor. 2017-2018 eğitim öğretim yılında Arna-

vutça, Boşnakça, Bulgarca, Macarca, Makedonca ve Çağdaş Yunan Edebiyatı olmak üzere altı dil üzerine eğitim veren BALKAR'ın kursiyerleri arasında lisans, yüksek lisans ve doktora çalışmaları için gelen öğrencilerinin yanında göçmen olup ana dilini öğrenmek için ya da sadece hobi olarak dil öğrenmeye gelenler de bulunmakta. Dersler gönüllü hocalar tarafından verilmekte olup dönem sonunda yeterli başarıyı gösteren öğrencilere BALKAR kurs bitirme sertifikası verilmektedir.

BALKAR'da 2017-2018 eğitim-öğretim yılında açılan dil kursu ve seminer programları şunlardır:

- **ARNAVUTÇA I-II**
Kamil Bitiş (Kosova Kültür Merkezi Md)
- **ARNAVUTÇA KONUŞMA SINIFI**
Kamil Bitiş
- **BOŞNAKÇA (SIRPÇA/HIRVATÇA) I-II**
Muhammed Valjevac
- **BULGARCA I**
Dr. Tsvetelina Tsvetkova
- **BULGARCA I-II**
Dr. Öğr. Üyesi Neriman Ersoy-Hacısalihoğlu
- **MACARCA I**
Lilla Varga
- **MAKEDONCA I-II**
Prof. Dr. Mehmet Hacısalihoğlu
- **BALKAR YUVARLAK MASA TOP-LANTILARI**
Koordinatör: Doç. Dr. Ali Çaksu
- **BALKAR MÜNAZARA**
Koordinatör: Saleh Khaled
- **ÇAĞDAŞ YUNAN EDEBİYATI SEMİNERLERİ - I: Çağdaş**

Yunan Edebiyatı 1930 Kuşağı Romanı

Özlem Atay

- **BALKAR ÇALIŞMA GRUBU: KAFKASYA VE BALKANLARDA SAVAŞ VE BARIŞ**

Koordinatör: Aslıhan Alkanat

BALKAR dil kursu ve seminer programlarında başarılı olan öğrencilere verilen sertifika örnekleri:

Çağdaş Yunan Edebiyatı 1930 Kuşağı Romanı Seminerlerine katılan öğrenciler program koordinatörü Özlem Atay ile.

Bahar Dönemi Arnavutça 2 kursiyerleri Arnavutça eğitmeni Kamil Bitiş ve BALKAR müdürü Mehmet Hacısalihoğlu ile.

Kafkasya ve Balkanlarda Savaş ve Barış Çalışma Grubu.

Bahar Dönemi Bulgarca 2 öğrencileri kurs hocası Neriman Ersoy-Hacısalihoğlu ile.

Güz Dönemi Makedonca 2 kursiyerleri kurs hocası Mehmet Hacısalihoğlu ile.

Münazara grubu Türkiye'nin Avrupa Birliğine girme durumunu tartışıyor.

BALKAR ÇALIŞMA GRUBU

KAFKASYA VE BALKANLARDA SAVAŞ VE BARIŞ

KOORDİNATÖR: Aslıhan ALKANAT (BALKAR Öğrenci Asistanı)

Balkanlar ve Kafkasya Bölgeleri, jeopolitik konumları itibarıyla uluslararası sistemde stratejik öneme sahiptirler. Tarihsel geçmişe bakıldığında bu iki bölgenin benzer problemlerle karşılaştığını söyleyebiliriz. Benzer şekilde iki bölgede de süregelen bir savaş ve çatışma ortamı bulunmaktadır. Pozitif bir barışın tesis edilemediği Balkanlar ve Kafkasya’da yaşanan çatışmaları ve savaşları inceleyerek, bu bölgelerde barışın nasıl sağlanabileceği konusunu tartıştığımız bir seminer programı düzenledik. 2017-2018 Güz döneminde başladığımız Balkanlar ve Kafkasya’da Savaş ve Barış” isimli seminer programında öncelikle “savaş”, “çatışma” ve “barış” gibi kavramlar arasındaki farkları belirginleştirmek istedik. Temel okumalar olarak; Sun Tzu’nun “Savaş Sanatı” kitabını ve Carl Von Clausewitz’in “Savaş Üzerine” kitabını değerlendirdik. Ardından seminer programına katılan arkadaşlardan her biri, hangi bölge ve hangi çatışma üzerine çalışmak istiyorsa o konuda sunum hazırladı. Diğer katılımcı arkadaşların da sunum konusuyla ilgili ön bilgiye sahip olmaları için önceden okumaları için haftalık makaleler belirledik. Her hafta farklı bir konuyu ele aldığımız seminer programımızda, çatışmaların nasıl gerçek çözümlere kavuşacağı ve barışın tesis edilebileceği üzerine değerlendirmelerde bulunduk.

Yalnızca uluslararası ilişkiler bölümünden değil, aynı zamanda mühendislik ve tarih bölümlerinden de katılımcılarımızın olması, seminer programında olaylara farklı açılardan bakabilmemizi sağladı. Bir dönem süren seminer programımızın sonunda katılımcılar, seminerin konusu dâhilinde belirlenen kitaplardan birer tane seçerek rapor hazırladılar ve sertifikalarını aldılar.

Rapor: Aslıhan Alkanat

LEONIS VE İSTANBUL

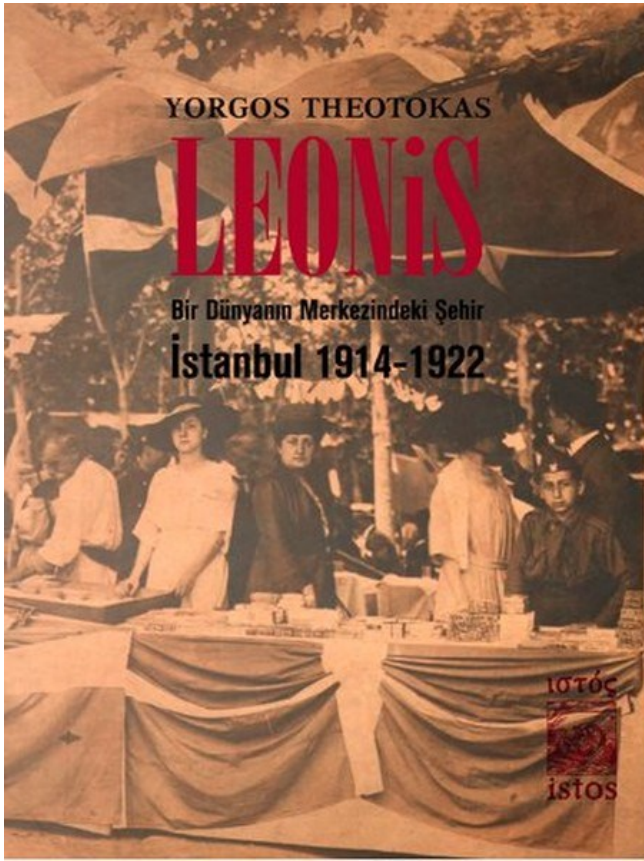
Özlem ATAY
BALKAR Yunanca Eğitmeni

Roman yazımı pek çok unsurun bir araya gelmesiyle meydana gelmektedir. Mekânda, kahramanlar, olaylar gibi hikâyeyi oluşturan unsurlardan birisidir. Mekân, temel niteliği itibariyle kapsamlı bir kavramdır ve içinde, toplumsallaşmanın temel değerlerini barındırır. “*En geniş anlamıyla mekân, uygarlığın ve uygarlaşmanın vitrinidir.*”¹

Modern romanla birlikte mekân bir kimlik kazanmıştır. Hatta öyle ki romanın kahramanlarından birisi olmuş ve kahramanların iç dünyasının dışa yansıtılmasında önemli bir rol oynamıştır. Romantizm akımının aksine realizm akımında romanda mekân kavramı dış çevrenin betimlenmesi kadar, karakterlerin iç dünyasının analizinde de rol oynamıştır. Şehre göçlerin artması, sanayileşmenin ilerlemesi ve şehirlerin ön plana çıkmasıyla, şehir ve şehir hayatı romanlara konu olmuş ve edebi eserlerde bizlere sonu olmayan mekânlar sunmuşlardır.

Richard Lehan’a göre “*Şehir edebiyata gerçekçilik kazandırır ve toplumsal gerçeklerin edebi metinlerde kabul görmesini sağlar.*”² Romanlarda şehir kelimelerden inşa edilir, okurun şehri daha güçlü ve canlı bir varlık olarak hissetmesini sağlar. “*Her şehir er ya da geç bir mit olacaktır çünkü içinde yaşayan aileleri, aşkları, inançları, her şeyi alt üst edecektir.*”³ Çünkü şehir, sokaklarında yaşanan tüm olaylara şahit olup, yüzyılların sessiz tanıklığını yapar.

Paris, New York, Londra gibi metropollerden bahsettiğimizde, zihnimizde farklı özelliklere sahip şehirler belirir, çünkü her bir şehrin kimlik özellikleri birbirinden oldukça farklı ve kendine hastır. Şehirler içinde barındırmış olduğu ve hala barındığı toplumların özelliklerinden birer parça olarak yığılır ve günümüz haline ulaşır. Bu şehirlerden biriside şüphesiz İstanbul’dur. İstanbul asırlardır pek çok medeniyete, kültüre, mu-

cizelere tanıklık etmiş ve onları kucaklamış doğuyu ve batıyı birbirine bağlayan coğrafi konumuyla göz kamaştırmış, tüm sakinlerini, misafirlerini güzelliği ile etkilemiştir. Veda vakti geldiğinde ise şehir hoşça kal demıştır.

Bu yazımızda Yunan Yazar Yorgos Theotokas'ın Leonis adlı eserindeki *İstanbul şehrinde* bahsedeceğiz.

"Kişisel bağımsızlık, çoğu zaman anıların yükünden ve ağırlığından kurtulmakla mümkündür. Benim içinse bu İstanbul'du ve tabi ki bu anıları silmek asla mümkün değildi."⁴ Diyen Yunan yazar Yorgos Theotokas 1905 yılında İstanbul'da dünyaya gelmiş ve 1966 yılında Atina'da vefat etmiştir. Kendisi Çağdaş Yunan Edebiyatı 1930 kuşağının önemli temsilcilerinden olup, o dönem edebi yazında Yunan uygarlığını, değerlerini Avrupalı bir bakış açısı ile birleştirerek, kıymetli katkılarda bulunmuş yeni bir soluk olmuştur.

Leonis yazarın kendisinin de bahsettiği gibi bir itiraf kitabıdır. Aslında Leonis yazar Theotokas'ın ta kendisidir. Yazar çocukluk ve ergenlik yıllarında yaşadığı anılarını, sevinçlerini, hüznlerini, hayal dünyasını ve kitabın ana kahramanlarından biri olan İstanbul'u okurlara anlatmıştır. Eser yaşanan olaylardan uzun yıllar sonra, yazarın olgunluk döneminde kaleme alınmıştır. Yazar'ı bu eseri yazmaya iten sebep ise yaklaşmakta olan İkinci Dünya Savaşı'nın ayak sesleri ve geçmişe duyduğu özlem duygusu olmuştur. "Eminim ki her bir kişinin hatırlarında hepimizi ilgilendiren bir şeyler vardır."⁵ Diyen Theotokas geçmişe olan borcunu bu eserle ödeyebileceğini düşünmektedir.

Eserde İstanbul sadece bir fon değil, aynı zamanda kitabın ana karakterlerindendir. Burada şehri küçük bir çocuğun gözlerinden görmeye çalışacağız. Şehir kahramanımızın tüm dünyasını oluşturmaktadır. Yaşadığı duygular, anılar şehrin sokaklarında, İstan-

⁴ Theotokas Y, Leonis,, Estia Yayınları, Atina, 1940, s.34

⁵ Theotokas Y. « Savaş sonrası Kuşağı », Nea Estia, Cilt: 146, s.599

bul'un tanıklığında yaşanmaktadır. Eserin anlatıldığı dönem Birinci dünya savaşı ve İstanbul'un işgal altığında olduğu yıllardır. Kahramanımız anlatımında savaşın keskin ve soğuk yüzünün İstanbul'un güzelliğine dokunmasına mümkün olduğunca izin vermemeye çalışmaktadır. *"Büyük kent hala uyuyordu, Pera'nın sokakları ıssızdı öyle ki savaşın huzursuz uykusunda soluk alıp vererek uyuyorlar zannederdin."*⁶

Taksimdeki büyük park ise Leonis'in arkadaşlarıyla oyunlarını kurduğu, zengin ailelerin çocuklarını yabancı dadılarıyla parka getirdiği, eğlencelerin, müzik dinletilerinin yapıldığı, delikanlıların şık elbiselerle, genç kızların çiçekli şapkalarıyla salındığı, bir onluğa mideleri bozulana kadar tuzlu can eriği yedikleri, rengârenk balıklarla dolu süs havuzlarının serinliğinde geçen çocukluğunun en iz bırakan yerlerindendir. Leonis zamanın büyük bölümünü bu bahçede geçirir, dış dünyayı bu bahçede tanır.

Kahraman kendini şöyle tanımlıyor: *"O Boğaz'ın karanlık ormanlarının, bitmek tükenmek bilmez gariplikleri ve gizemi ile Taksim Bahçesi'nin, Pera'nın ıslık ıslık sinemalarının, hatta tozlu resim atölyesinin, kolejdeki Galibourg derselerinin ya da Vukios'un sinir krizlerinin adamıydı. Bütün bunlar ona ait bir dünyaydı. Bütün bu dünya içinde Leonis bir şeydi, tanınan bir simaydı, onu tanır, ona önem verirlerdi."*⁷ Burada Leonis'in kendisini şehrin bir parçası olarak gördüğünü ve şehirle bir anlam kazandığını açıkça görmekteyiz.

*Lady Montagu'nun "Bana Babil kulesini anımsatan bir yerde, Pera'da kahyorum, burada Ermenice, Rusça, Fransızca, İngilizce, İtalyanca bir sürü dil konuşuluyor"*⁸ diye bahsettiği O dönem kozmopolit yapıyla dikkat çeken ve İstanbul'un önemli merkezlerinden biri olan Pera (Beyoğlu) ise

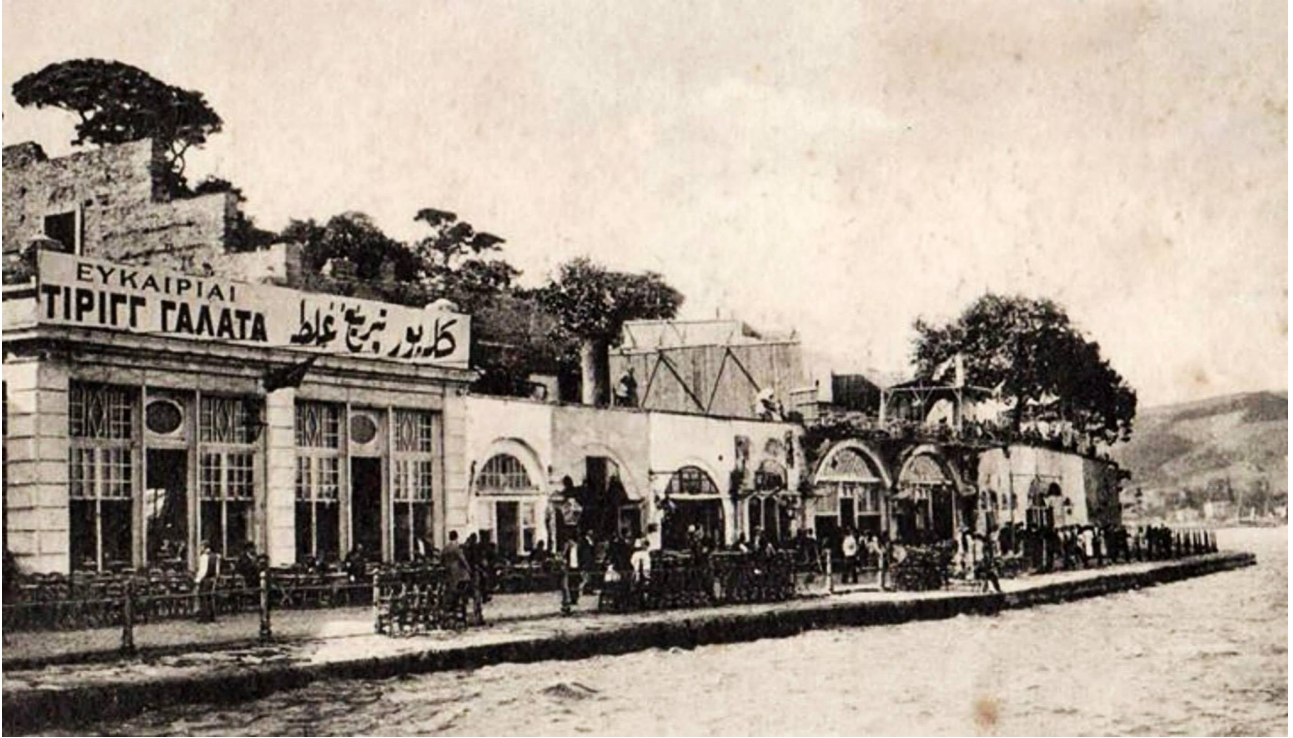
eserde İstanbul'un sıkça bahsedilen bölgelelerinden. Leonis'in okulu ve gittiği sanat atölyesi burada yer almaktadır. Yazar Taksimdeki liseyi şöyle anlatıyor:

*"Lise Taksim Meydanı'nda büyük bir bina-daydı, epeski ve gri renkli. Kış geldiğinde tavanları akardı, rüzgâr kapılarından ve pencerelerinden, hatta bazen duvarlarından bile içeri girerdi. Sınıflarda alışlagelenden daha fazla bir curcuna çıktığında bütün duvarlar yerinden oynar, tepeden bir parça alçı düşerdi. Bir sürü gölge ve gizemle dolu kocaman, uçsuz bucaksız bir binaydı. Arka tarafında birbirleriyle bağlantılı büyük balkonlar, bahçeler ve her an yıkılacak gibi duran merdivenler vardı. Buradan boğaz görünürdü, muhteşem bir manzaraydı: Deniz üzerinde bahçeler, bembeyaz saraylar, karşıda altın ışıklarıyla Üsküdar ve bitmek tükenmek bilmeyen selvi ormanları..."*⁹

O dönemde Rum nüfusun ikamet ettiği Büyükkada'da kitapta kendini hemen gösteriyor ve yazarın bir tabloyu betimlercesine anlattığı Büyük ada Leonis'in büyük aşkı ve hayal kırıklığı olan Eleni Foka ile olan sahnelerine romantik bir zemin hazırlıyor. Bu bölgenin Leonis için aşkı anımsatmakta olduğu gözlemlenmektedir.

Göz kamaştırıcı güzelliği ile İstanbul boğazı da sık sık karşımıza çıkıyor. Leonis boğazı hayranlıkla izliyor, üzgün olduğu vakitlerde boğazın manzarasına dalarak hüzne ve melankoliye kapılıyor ve Leonis tablolarını yaparken ilham kaynağı oluyor. Leonis'in büyürken, severken, öğrenirken, acı çekerken en büyük tanığı İstanbul oluyor.

"Leonis oynamak değil resim yapmak istiyordu. Sabırsızlanıyordu bunun için. Parmağı ile toprağa bir dağ ve ağaçlar çizdi. Sonra renkleri hayal etti. Dağ Boğaz'ın kı-

Fotoğraf: Arnavutköy /1921

yasında idi. Bir insan boğaz kıyısında yüz çeşit farklı yeşillik görebilirdi, oysa Prens adalarında yalnız bir tür yeşil vardı: Prens adalarının yeşili. Leonis oyun oynamak ve denize girmek için her şeyin huzur ve neşe dolu olduğu Prens Adaları'nı yeğlerdi. Resmi yapmak içinse Boğaz'ı.¹⁰ Kahramanımız isteklerini ve duygularını İstanbul'un farklı bölgeleriyle özdeştiirdiği bu anlatımında da açıkça göstermektedir.

Leonis okurlara şehrin güzel ve estetik taraflarını sunmaktadır. Leonis'in ailesinin tanınan ve kalburüstü Rum ailelerinden olması da yazarın şehre olan bakış açısında önemli rol oynamaktadır. Leonis şehrin pırıltili ve güzel yüzünü tanımaktadır. Onun İstanbul'unda karanlık ve kirli bir sokak yoktur.

Kitabın finalinde ise bir başka şehirde, Atina'da "Sahip olduğumuz her şeyi kaybettik," diye mırıldanıyordu. "Kentimi kaybettim. Arkadaşlarımı kaybettim. Sanatımı kaybettim. Bakalım şimdi her şeye yeniden nasıl başlayacağız."¹¹ diyen Leonis'le karşılaşmaktayız.

Yazar şehre büyük bir tutkuyla bağlı, öyle ki Birinci Dünya savaşı sonunda İstanbul'u terk edip ailesiyle Atina'ya yerleşmek durumunda kalınca memleketini, arkadaşlarını, sanatını kaybettiğini düşünüyor. İstanbul'dan zorunlu ayrılışı onu sadece sevgili şehriden değil, çok sevdiği resim sanatından da uzaklaştırıyor, Leonis ilhamını kaybediyor ve hiç dinmeyecek bir özlem duygusu başlıyor. Leonis'in şehirle arasındaki bağ oldukça kuvvetlidir. Sevdiği her şeyi İstanbul'la özdeşleştirdiği için şehirden gitmek mecburiyetinde kaldığında sahip olduğu her şeyi yitirdiği duygusuna kapılmakta, büyük bir yıkıma uğradığına inanmaktadır.

Yazımızı yine bir İstanbul aşığı ve Leonis gibi onu hüznle arkasında bırakan Edmondo De Amicis'in sözleriyle noktalayalım. "Elveda Şarkın güzel ve ölümsüz kraliçesi! Zaman bahtını, güzelliğini bozmadan değıştirsın ve çocuklarım seni bir gün benim seni gördüğüm ve terk ettiğim aynı delikanlı heyecanının sarhoşluğu içinde görebilsin."¹²

¹⁰ Age, s, 60.

¹¹ Age, s, 191.

¹² Armağan, M, Şehir Ey Şehir, İz Yayıncılık, İstanbul, 1999, S, 82.

RÖPORTAJ

KAMİL BİTİŞ

Kosova Kültür Merkezi Müdürü ve BALKAR Arnavutça Eğitmeni

31 Mayıs 2018

Röportör: Zeyneb Gökce

Hocam, önce eğitim ve kariyeriniz, ilgi alanlarınız hakkında bizi kısaca bilgilendirir misiniz?

İlk, orta ve liseyi İstanbul Bayrampaşa Tuna Lisesi'nde tamamladım ve daha sonra Kosova'da Priştine Üniversitesi Makine Bölümü'nden mezun oldum.

20 yılın üstünde Türk-Arnavut Kardeşliği Derneği'nin Genel Sekreterliği'ni yaptım. Kosova'daki savaş sırasında derneklerin kurmuş olduğu Kosova Dayanışma Komitesi'nin basın sözcülüğünü üstlendim. Türk-Arnavut Kardeşliği Derneği adına doksanlı yıllarda Arnavutça-Türkçe BESA Dergisi'ni çıkardım. Yine doksanlı yıllarda Kosova Sorunu adlı kitabı dernek adına hazırladım. En son olarak da "1877/1878 Yıllarında Güney Sırbistan'dan Arnavutların Göçü ve Kosova Ovası'na Yerleşmeleri" adlı kitabı Arnavutçadan Türkçeye çevirdim.

36 Kasım 2012 yılından bu yana da Kosova Cumhuriyeti Diaspora Bakanlığı'na bağlı olan İstanbul'daki Kosova Kültür Merkezi'nin müdürlüğünü yapmaktayım. Bu kültür merkezinin Kosova Cumhuriyeti'nin yurt dışında açmış olduğu ilk kültür merkezi olduğunu da belirtmiş olayım.

İlgi alanlarım arasında Türk – Arnavut kardeşliğinin artırılması için çalışmalar yapmak ve kitap okumak yer alıyor diyebiliriz. Türkiye'deki Arnavut diasporası ile ilgilenmeyi de sadece görev olarak değil hobi olarak da görebilirsiniz. Bu arada Arnavut kültürünü de Türkiye'de yaşayan Arnavutlara aynı zamanda diğer uluslara da aktarmayı bir hobi olarak sayabilirim. Arnavutça derslerini de internette ve Kosova Kültür Merkezi ve Yıldız Teknik üniversitesi bünyesinde bulunan BALKAR'da vermeyi de benim için büyük bir mutluluk (hobi) ve ilgi alanlarım arasında sayabilirsiniz.

Televizyon kanallarındaki tartışma programlarını izlemeyi de hobim olarak görebiliriz.

Kosova'nın bağımsızlık sürecinde ve sonrasında Türkiye ilişkiler noktasında aktif olarak çalışmalar yürüttünüz ve şu anda Türkiye'de yaşayan göçmen Arnavutların kültürel değerlerini korumaya yönelik faaliyet gösteren Kosova Kültür Merkezi'nin müdürlüğünü yapıyorsunuz. Bütün bu süreç boyunca en büyük motivasyon kaynağınız ne oldu?

Tabii ki bu çalışmaları yapmak için insanda bazı itici güçlerin olması gerekir.

Çalışmaları-etkinlikleri savaştan önce ve savaştan sonra olmak üzere iki kısma ayırabiliriz:

Savaştan önce en büyük motivasyon kaynağım; kendimin Kosovalı Arnavutlarından olmam dolayısıyla kendi ulusumun bağımsızlık mücadelesine destek verme isteği, Arnavutların haklı bir davada mücadele ver-

melerinden dolayı doğan istek ve Kosova'da eğitim gördüğüm için Kosova'ya karşı kendimi borçlu hissetmem.

Savaştan sonra ise hem görevim gereği hem de Türkiye'deki Arnavutlara kendilerini tanımak konusunda yardımcı olmak ve Türkiye'de yaşayan diğer uluslara da Arnavut kültürünü tanıtmak.

Kısaca söylemek gerekirse bir kişi sevdiği işi sadece iş olarak görmemeli ve o işi sevmelidir. Severek yapılan işte kişi daima motivasyonlu olur.

Balkanlar bölge araştırmalarında Arnavutçanın stratejik önemi hususunda ne düşünüyorsunuz?

Arnavutlar Balkanlarda en kalabalık nüfusunu oluşturan topluluklardan birini oluşturmaktadır ve Kosova'nın bağımsız olmasıyla da Arnavutların Balkanlarda rolü artmıştır. Bu iki ülkenin dışında Yunanistan'da da çok büyük sayıda Arnavut nüfusu bulunmaktadır. Makedonya, Karadağ, Sırbistan'ın Preşova gibi bölgelerinde ve Türki-

ye'de de milyonlarla ifade edebileceğimiz Arnavut nüfusu bulunmaktadır. Bu kadar büyük bir topluluğun dilinin de önemli olacağından hareket edersek Arnavutçanın da stratejik önemi ortaya çıkmaktadır.

Basında (Arnavut basınında özellikle) okuduğumuz bazı araştırmacıların yazılarına göre de Arnavutçanın kökleri Plazglara kadar gittiğinden dolayı eski çağlara ait bulunan bazı belgelerin de Arnavutça sayesinde çözülebileceği yazılmaktadır. Bu açıdan da Arnavutça önemli bir dildir.

Kaç yıldır BALKAR'da gönüllü hocalık yapıyorsunuz? Yıldız Teknik Üniversitesi öğrencilerinin Arnavutçaya ilgisi konusunda ne düşünüyorsunuz.

Yıldız Teknik Üniversitesi bünyesinde bulunan BALKAR'da yanılmıyorsan kurslara 2016 yılında başladık. Arnavutçaya karşı maalesef fazla bir ilgi yok. Şu anda gelen öğrencilerin çoğu üniversite dışından gelmektedir. Yıldız Teknik Üniversitesi'nden kursa sadece bir kişi katılmakta, diğer 5 kişi ise okul dışından gelmektedir.

Arnavutça öğrenmek için başvuran öğrenciler arasında akademik araştırma amacı ile gelen öğrencilerin oranı nedir? Bu oranın artması için neler yapılabilir?

Genel anlamda gelen öğrencilerin sayısı az olunca akademik araştırma için gelenlerin sayısı da doğal olarak çok düşük. Oran vermek ne kadar doğru bilemiyorum. Bu oranın artması için neler yapılabilir sorusuna cevap vermek de çok zor. Arnavut tarihini inceleyenlerin sayısının artması için uğraşmak lazımdır dersem siz bu sayıyı nasıl artırabiliriz diye soracaksınız. Öğrencilerin Arnavut tarihi ve kültürü konusunda daha fazla ilgilenmelidirler diye düşünüyorum. Çünkü Arnavutlar hem Osmanlı İmparatorlu-

ğu'nda hem de Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunda ve daha sonra da önemli roller üstlenmişlerdir ve bu sayı da yabana atılacak kadar küçük değildir.

Günümüzde de birçok sanatçı, gazeteci vb. çok sayıda Arnavut kökenli Türk vatandaşları vardır. Arnavutlar Osmanlı İmparatorluğu'na sadece sadrazam olarak 33 kişi vermiştir. Bu sayı küçük bir sayı değildir.

Balkanlar üzerine bölge araştırmaları yapmak isteyen öğrencilerimize önerileriniz nedir?

Sanıyorum bu sorunun cevabını yukarıda vermiş oldum. Balkanlar Türkiye için önemli bir bölge. Osmanlı İmparatorluğu da önceleri daha çok batıya doğru gitmiştir. Aynı zamanda Balkanlarda önemli sayıda Türk topluluğu da yaşamaktadır ve bu açıdan da Balkanlar Türkiye için önemlidir.

Türkiye Avrupa'ya yönünü çevirdiğinden dolayı Balkanlar Türkiye için bir köprü vazifesi de görür diye düşünüyorum.

Fakat tüm bu çalışmaların yapılması için üniversitelerin BALKAR türü kurumlarının çalışmalarını maddi olarak daha fazla desteklemeli, bu konu ile ilgilenen öğrencilerin Balkan ülkelerinde dil öğrenmeleri için ayrı bir bütçe ayırmalıdır. Öğrenmek istediğimiz dilin konuşulduğu ülkeye gidip en az bir yıl orada kalmadan sadece kurslarla dil öğrenilemez.

Derginizde bana düşüncelerimi açıklama fırsatı verdiğiniz için teşekkür ediyorum.

Aynı zamanda BALKAR için fedakârca çalışan sayın Prof. Dr. Mehmet Hacısalıhoğlu ve diğer çalışanlara teşekkür ediyor ve başarılar diliyorum.

RÖPORTAJ

DR. TSVETELINA TSVETKOVA

**TÜBİTAK Destekli BALKAR Mİ-
safır Araştırmacısı ve BALKAR
Bulgarca Öğitmeni**

14 Haziran 2018

Röportör: Aslıhan Alkanat

At first, would you please tell us more about your academic background and area of work?

I am PhD in History, graduated from Sofia University “St. Kliment Ohridski”. Many specialisations abroad, especially in Russia and Turkey, strengthened my development as a historian and specialist in Caucasian history. Having the opportunity to specialize and make research in different educational and research institutions, to access to their bibliographical and source base, to communicate and be advised by leading specialists in historical field, contributed to gain priceless experience and skills, needed for every expert who wants to present original argumentation and pluralism of point of view in his/her works.

Another area of work is the youth field, where through the methods of non-formal education and the EU youth programmes, I and my colleagues empower young people of Bulgaria to develop their potential and competences, and formulate sustainable vision for the future of our society. To achieve this, we initiated strong communication with national institutions, different non-governmental organisations in Bulgaria and abroad, which help us establish and facilitate socially beneficial activities for young people.

Your research work is focused on the Caucasus. Do libraries in Istanbul provide enough resources to facilitate you in the researching process?

It is out of question that İstanbul is one of the most important places to make research about Caucasus due to historical reasons and strengthening its positions to be leading centre of offering broad opportunities for local and foreign researchers. Plenty of

libraries, archives, research institutes and universities create a strong base to initiate a research about Caucasus and not only. Here a researcher can find historical Turkish and foreign literature, even some rare books and publications, the Ottoman archive and that of the Turkish Republic is also available as well as some private collections. Not to mention many other as historical maps, memoirs, different historical testimonies and monuments. Most of the institutes and libraries provide excellent conditions to work and quality services, which are of high importance for a trouble-free study and predispose to creation of specific academic and research atmosphere necessary for high concentration and dedication to one's field of investigation.

What was your main reason to prefer Yıldız Technical University "Centre for Balkan and Black Sea Studies" under TUBITAK's Visiting Scholar program?

TÜBİTAK's Visiting Scholar program ensures financial support to foreign scholars who want to continue their research and academic work after obtaining PhD. For that purpose, the scholar should be accepted in a Turkish institution that can provide suitable conditions for implementation of research and further academic development. With this regard, YTÜ BALKAR, having the scope of studies in the Balkan-Black Sea region, and consisting of highly-qualified experts in the respective field, absolutely corresponds to the preconditions for gaining utmost academic experience. Thanks to the strong support of my advisor Prof. Dr. Mehmet Hacısalıhoğlu (Director of BALKAR), I was easily integrated in the academic life and activities of BALKAR, having the opportunity also to meet with other experts and broaden my research expertise. Of great significance is the possibility to be provided with excellent working conditions and attitude from all colleagues, who make the environment stimulating one's creativi-

ty and potential.

You were teaching Bulgarian language for beginners in BALKAR. Did you experience any difficulties during the course?

To teach your mother language being a historian is a serious challenge. Still, I should be thankful for having pedagogical qualification and teaching experience before. The most difficult part was to explain the grammar, which has no corresponding examples in Turkish language. Nevertheless, using creativity and some non-formal methods helped a lot in this direction. I am very pleased of my students who showed serious wish and patience to study Bulgarian and to quickly elaborate firm knowledge.

In your opinion, whatkind of activities could be initiated in order to establish cooperation between BALKAR and Bulgarian universities?

There are many opportunities for developing different activities and programmes between BALKAR and Bulgarian universities or other research institutions.

Internship for students under “Erasmus+” or other programmes is one good step speaking about development of academic potential of young people, who want to continue to work in this sphere. I myself had the opportunity to implement my “Erasmus+” internship in ARİT-İstanbul and I am aware how much beneficial this kind of exchanges could be.

Organising joint conferences and workshops is very important for strengthening the connection between Bulgarian and Turkish scientists, working on Balkan-Black Sea region and to establish prospects for exchanging knowledge, points of view and

further cooperation in the research field. To open direct and constructive dialogue can be highly beneficial for the historical science and its specialists. Joint researches, publication of books and journals in co-authorship are not to be underestimated in this regard.

As part of YTÜ, BALKAR can initiate joint curriculum with some faculties – History, International relations, Political Sciences etc., in Bulgarian universities. In a more distant perspective, this could lead to obtain joint diplomas such examples are available in Bulgaria with some European universities.

BALKAR GÖNÜLLÜ ÇALIŞMA ARKADAŞLARI

Balkanlar, Doğu Avrupa, Kafkasya ya da Rusya üzerine çalışarak, Bölge Uzmanı olmak isteyen öğrencilere dil kurslarıyla, seminer programlarıyla ve çeşitli konferanslarıyla destek olan BALKAR, 2017-2018 Güz dönemi itibariyle Gönüllü Çalışma Arkadaşlarını bünyesine kattı. Gönüllü Çalışma Arkadaşlarımızdan bu bölgelere ilgisi olup Bölge Uzmanı olmak isteyenleri seçerek, hedeflerimizi ve karşılıklı beklentilerimizi belirledik. Bölge Uzmanı olmak için atılması gereken öncelikli adımın bölge dili öğrenmek olduğu bilincine sahip olan Gönüllü Çalışma Arkadaşlarımız, iki dönem boyunca bölge dillerini öğrenebilecekleri BALKAR bünyesinde açılan ya da BALKAR'ın anlaşmalı olduğu kurum ve kuruluşlar tarafından açılan dil kurslarına katıldılar. Aynı zamanda BALKAR Müdürü Prof. Dr. Mehmet Hacısalihoğlu tarafından, Gönüllü Çalışma Arkadaşlarımızın ilgi alanlarına yönelik seçilen kitapların okunması ve kitaplar hakkında rapor yazılması istendi. Gönüllü arkadaşlar, böylece çalışmak istedikleri bölge hakkında daha çok bilgi edinerek, akademik çalışma yapma konusunda kendilerini geliştirebildiler. Ek olarak BALKAR bünyesinde düzenlenen konferanslara ve seminer programlarına da katılan arkadaşlardan Uğur Sipahi, Fatmanaz Gökkaya ve Merve Canavar başarılı olarak, iki dönemin sonunda sertifikalarını almaya hak kazandılar.

Balkanlar, Doğu Avrupa, Kafkasya veya Rusya alanında uzmanlaşmak isteyen, akademik kariyer hedefleyen, araştırmayı seven ve ekip çalışmasına uyum sağlayabilecek arkadaşları önümüzdeki dönemlerde de aramızda görmek isteriz.

Rapor: Aslıhan Alkanat

Şapka Dükkanı, Gürcistan, Dmitri Yermakov

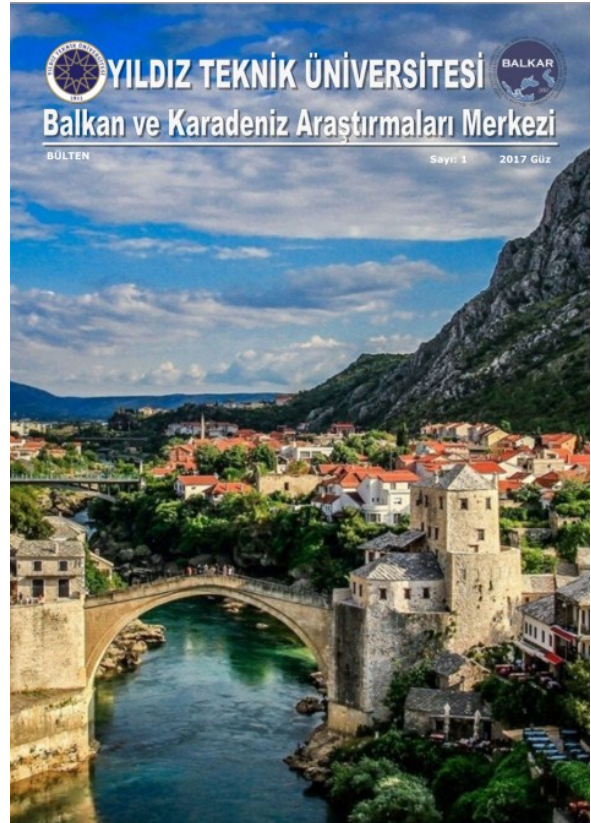

YAYINLAR

BALKAR’da oluşturulan “Balkan ve Karadeniz Araştırmaları Kitap Serisi”nde şimdiye kadar iki derleme kitap yayınlanmıştır. Bunun yanında İslam Konferansı Örgütü İslam Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi (IRCICA) işbirliğiyle düzenlenen “Avrupa’da İslamofobi: Geçmiş ve Günümüz” konulu uluslar arası sempozyumda sunulan bildirilerden seçkilerle IRCICA Journal için özel bir sayı oluşturulmuş ve bu da IRCICA tarafından yayınlanmıştır. Ayrıca 2017 Güz döneminde BALKAR bülteni 1. sayısı yayınlanmıştır. Bülten yılda bir defa olmak üzere yayınlanmaya devam etmektedir. Merkezin kuruluşundan beri planlanan *BALKAR Dergisi / Journal of Balkan and Black Sea Studies*’in yayınına bu dönemde başlanması planlanmaktadır. BALKAR’ın yayın arşivinin PDF dosyalarına internet sitemizden erişebilirsiniz.

BALKAR Bülten

Yılda bir defa çıkarılması hedeflenen bülten, BALKAR’ın yıl boyunca gerçekleştirdiği faaliyetleri tanıtmaktadır.

89 GÖÇÜ

Bulgaristan'da 1984-89 Azınlık
Politikaları ve Türkiye'ye Zorunlu Göç

Editörler

Neriman Ersoy-Hacısalihoğlu
Mehmet Hacısalihoğlu

BALKAR & BALMED
İSTANBUL 2012

89 GÖÇÜ

Yerli ve yabancı çok sayıda siyaset bilimci, tarihçi ve sosyologun yazdığı makalelerden meydana gelen bu eserde, 1984-1989 yılları arasında Bulgaristan'da Jivkov rejimi tarafından Türklere/Müslümanlara karşı uygulanan zorunlu iskân politikaları, 1989 Göçüne giden süreç, 1989 Göçü, 1990 sonrasında Bulgaristan'da Türk azınlığın durumu ve nihayet 89 Göçmenlerinin Türkiye'de entegrasyonu kapsamlı bir şekilde ele alınmaktadır.

Derlemede yer alan her makalede alanında yetkin bilim adamları tarafından birinci el kaynaklara dayanarak hazırlanmıştır ve 89 göçü konusuyla ilgili birçok soruya açıklık getirmektedir. Ayrıca dönemin Bulgaristan Büyükelçisinin ve bizzat 89 Göçü sürecini yaşayan uzmanların da anıları veya anıları ile desteklenen incelemelerini içermektedir. Bu eser bütünüyle 89 göçüne vakfedilmiş ilk eserdir.

1864 KAFKAS TEHCİRİ

Kafkasya'da Rus Kolonizasyonu,
Savaş ve Sürgün

Editör

Mehmet Hacısalihoğlu

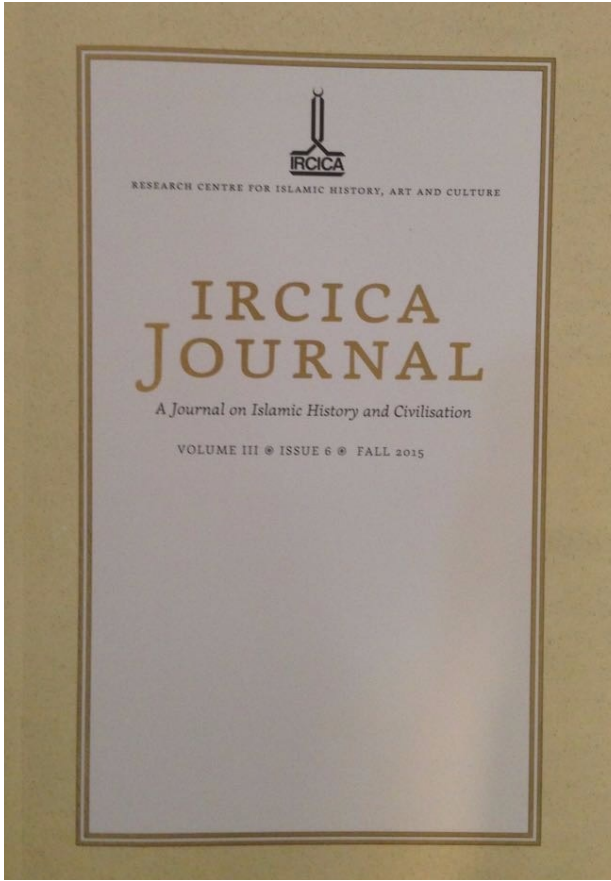

BALKAR & IRCICA
İstanbul 2014

1864 KAFKAS TEHCİRİ

Yerli ve yabancı çok sayıda tarihçinin kaleme aldığı makalelerden meydana gelen bu eser, Rusya'nın 19.yüzyıl Kafkasya siyaseti, 1864 yılı ve takip eden yıllarda Kuzey Kafkas Müslümanlarına yönelik tehcir politikaları ve göçler Çerkes muhacirlerini Osmanlı İmparatorluğuna sığınması, salgın hastalıklar ve göç sürecinde yaşanan ölümler Osmanlı'da muhacirlerin iskânı ve uyum sorunları ile günümüzde Türkiye'deki Çerkeslerin durumu ve Kafkasya'daki güncel gelişmeleri ele almaktadır.

Derlemede yer alan her makale alanında yetkin bilim adamları tarafından birinci el kaynaklara dayanarak hazırlanmıştır ve 1864 Kafkas Tehciri konusuyla ilgili birçok soruya açıklık getirmektedir. Eserde bir yandan konu hakkında şimdiye kadar yapılan çalışmaların sağladığı veriler değerlendirilmekte, öte yandan arşiv belgeleri ve sözlü tarih çalışmaları yardımıyla yeni ve önemli bilgiler ortaya koymaktadır.

IRCICA JOURNAL

YTÜ BALKAR ile İslam Konferansı Örgütü İslam Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi (IRCICA) işbirliğiyle 13-14 Ocak 2017 tarihlerinde gerçekleştirilen “Avrupa’da İslamofobi: Geçmiş ve Günümüz” konulu uluslararası sempozyumda sunulan bildirilerden bir kısmı seçilerek IRCICA Journal için bir özel sayı hazırlanmıştır. Özel sayının editörlüğünü BALKAR Müdürü Mehmet Hacısalihoğlu ile BALKAR Danışma Kurulu Üyesi Doç. Dr. İsa Blumi yapmıştır.

IRCICA Journal özel sayısında (Vol. 3, Issue 6) editörlerin giriş yazıları ile altı adet makale bulunmaktadır. Bu makaleler:

İsa Blumi: “Nothing New: Islamophobia by Default in Postwar Europe”

Ali Hüseyinoğlu: “Questioning Islamophobia in the Context of Greece”

Peter Polak-Springer: “Willkommenskultur in Arab Eyes: Arabic Traditional and Social Media Discourses on Syrian Refugees in Germany”

Elena Lukinykh: “Patriotism as the Modern Justification of Islamophobia”

Leyla Yıldırım: “The Social Impact of Islamophobia on Muslims in the Netherlands”

Ali Çaksu: “Muslimophobia as a Western Tool of Fearmongering”

Makaleleri sitemizden pdf olarak indirebilirsiniz.

TÜBİTAK 1001 PROJESİ

BALKAR'da 2011-2014 yılları arasında yürütülen TÜBİTAK 1001 PROJESİ: Balkan ve Karadeniz Ülkelerinde güncel tarih ders kitaplarında Osmanlı Türk İmajı (Proje raporu yayın olarak hazırlanmaktadır.)

Balkan ve Eski Sovyet Cumhuriyetlerinde okutulan güncel tarih ders kitaplarının temini ve bu dilleri bilen uzmanlar tarafından incelenmesi, ders kitaplarında tespit edilen klişeleşmiş yargıların öğrenciler üzerindeki etkisini ölçmek için yapılan anket çalışmaları çok masraflı ve zahmetli bir çalışmayı gerektirdi. Ders kitaplarının temini bile başlı başına bir problem olarak karşımıza çıktı. Bu süreçte sınırlı imkânlarla rağmen daha bütünlüklü bir imaja ulaşabilmek amacıyla projenin alanı genişletilerek yeni ülkeler incelemeye dâhil edildi. Böylece toplamda 14 ülkenin (Bosna-Hersek, Sırbistan, Karadağ, Hırvatistan, Kosova, Makedonya, Arnavutluk, Bulgaristan, Yunanistan, Kıbrıs (Rum Kesimi), Ermenistan, Azerbaycan, Rusya (ve resmi olarak projeye dâhil olmadan Gürcistan) tarih ders kitaplarının incelenmesi başarıldı. Bu 14 ülkenin tarih ders kitaplarıyla ilgili en güncel ve şimdiye kadar yapılmış en kapsamlı çalışma bu proje sayesinde gerçekleştirilmiş oldu.

Proje raporuna TÜBİTAK üzerinden ulaşılabilir. Ayrıca raporu yakın bir zamanda yayınlamayı planlamaktayız.

12

Bıçak Yapan Bir Demirci Ustası ve Müşterisi, Gürcistan, Dmitri Yermakov

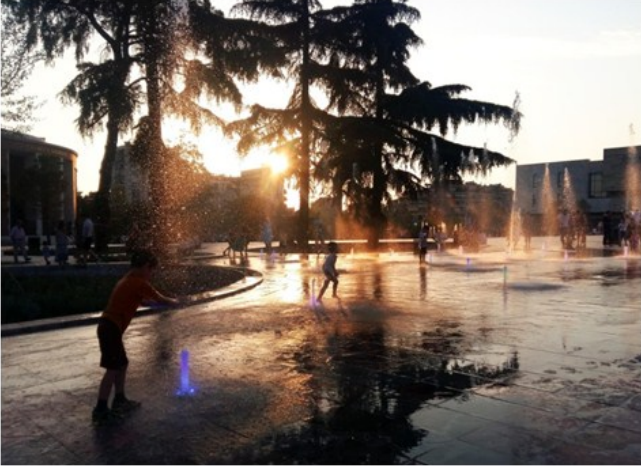

GEZİ RAPORU-1

KOSOVA KÜLTÜR MERKEZİ İLE ARNAVUTLUK VE KOSOVA GEZİSİ

BALKAR ile başladığım Arnavutça dil kursuna, geçtiğimiz bahar döneminde merkezimizde ders veren hocamız Kamil Bitiş'in müdürlüğünü yaptığı Kosova Kültür Merkezi'nde devam ettim. Yılsonunda Kosova Kültür Merkezi Arnavutça kursuna katılan Türkiye'de yaşayan göçmen Arnavut kökenli öğrencilerine anavatanlarını görmeleri ve milli değerlerini keşfetmeleri için Kosova Diaspora Bakanlığınca her yıl düzenlenen Arnavutluk-Kosova gezisine Arnavut kültürünü tanımak isteyen bir Türk olarak ben de katıldım.

Rapor ve Fotoğraflar: Zeyneb Gökce
(BALKAR Öğrenci Asistanı)

26 Haziran 2017 - Tiranë (Tiran) , Durrës (Draç)

Ramazan Bayramı'nın 2. günü Arnavutluk'un başkenti olan Tiran'dan gezimize başlıyoruz. Genel seçimlerin ertesi günü olmasına rağmen Tiran, sakinliği ile dikkatlerimizi çekiyor. Yaz tatili olması sebebiyle de iyice sakinleşmiş ve boşalmış olan sokaklara atıyoruz kendimizi. İlk önce Diriliş Katedrali'ni, ardından Hacı Ethem Bey Camii'ni geziyoruz. Müslüman ve Hristiyan

Arnavutların bir arada hoşgörü içinde yaşamasıyla Tiran, bizi kendine hayran bırakıyor. Tiran gezimizin ardından, otelimizin bulunduğu Durrës şehrine geçiyoruz. Otelimiz, Adriyatik Sahiline oldukça yakın bulunuyor. Gündüz yakıcı sıcaklığıyla bizleri zorlarsa da gece sahil yürüyüşü yapmak oldukça keyifli.

27 Haziran 2017 - Krujë (Akçahisar), Shkodër (İşkodra), Prishtinë (Priştine)

Gezimizin ikinci gününde kahvaltının ardından otobüslere geçerek Kruja kentine yola çıkıyoruz. Kaleye çıkan yolda etnik kıyafet ve hediyelik eşyaların satıldığı küçük, şirin dükkanlar göze çarpıyor. Kaleye çıktığımızda bizi bir rehber karşılıyor. Rehber, içerideki müzede bizleri Arnavutların ulusal kahramanı İskender Bey'in hayatı hakkında bilgilendiriyor. -1404 yılında Arnavutluk'ta doğan İskender Bey, Osmanlı tarafından devşirilmiş bir komutanken Osmanlı'ya karşı ayaklanmış ve Kruja Kalesinde Arnavutlar adına Osmanlı'yla savaşmıştır.- Kaledeki turumuzun ardından serbest vaktimizde çarşıdan hediyelik eşya alışverişi yapıyoruz ve ardından İşkodra'ya geçiyoruz. Uzun bir tırmanışın sonunda İşkodra Kalesi'ne ulaşıyoruz ve burada yorulduğumuza fazlasıyla değecek bir manzara ile karşılaşlıyoruz. Kaledeki turumuzun ardından şehirde serbest

vakit geçirerek kitap ve hediyelik eşya alışverişi yapıyoruz. Ardından otobüse geçerek Priştine'ye doğru yola çıkıyoruz ve gece burada konaklıyoruz.

28 Haziran 2017 - Prekaz, Rugovë (Rugova), Prizren, Priştine)

Turumuzun 3. Sabahına Priştine'de uyanıyoruz. Sabah ilk olarak Kosova Cumhuriyeti Diaspora Bakanı Valon Murati'nin daveti üzerine bakanlığına ziyarete gidiyoruz. Bakan bizi

yanımıza gelip bizimle muhabbet ediyor. Prizren'e varış saatimiz geç olduğundan burada fazla vakit geçiremiyoruz ancak bir daha gelmek üzere vedalaşarak otelimizin bulunduğu Priştine'ye dönüyoruz.

29 Haziran 2017 - Lipjan (Liplan), Ferizaj (Ferziovik), Gjilan (Gilan), Priştine)

Gezinin sonuna yaklaşırken sıradaki durağımız Lipjan oluyor. Burada bir işletme sahibi Lipjan'da Paris hissini yaşatmak için bir Eiffel Kulesi yaptırmış. Biz de kuleyle fotoğraf çekilip tekrar yola koyuluyoruz. Bir sonraki durağımız Ferizaj. Ferizaj'da da kiliseler ve camiler yan yana bulunmakta ve Müslüman halkla Hristiyan halk uyum içinde yaşamaktalar. Ferizaj'da öğlen yemeğimizi yedikten sonra Priştine'deki Gadime Mermer Mağarası'na geçiyoruz. Milyonlarca yılda oluşan sarkıtlar ve dikitlerden oluşan birçok değişik şekille karşılaşılıyor. -1 milimetrelilik fark yaklaşık 300 yılda oluşmuş.- Mağaradan tam anlamıyla büyülenmiş olarak ayrılıyor ve Gilan'a geçiyo-

ruz. Gilan Türkçenin resmi dil olduğu Kosova şehirlerinden biri. Burada birçok arkadaşımızın akrabaları yaşadığından onları ziyarete gidiyorlar. Biz de şehrin sokaklarında turluyoruz. Daha sonra akşam yemeğini yemek üzere Gilan'ın ünlü restoranı Vali Ranch'e gidiyoruz. Resoran'ın bu kadar ünlü olmasının nedeni içinde bir at çiftliği bulunması. Biz de burada epey keyifli vakit geçiriyoruz. Daha sonra Priştine'ye, otelimize dönüyoruz.

30 Haziran 2017 (Priştine)

Gezimizin son günü. Kahvaltının ardından Kosova ilk cumhurbaşkanı İbrahim Rugova'nın mezarını ziyarete gidiyoruz ve hayatıyla ilgili bilgi alıyoruz. -2 Aralık 1944'te Kosova'da dünyaya gelen Rugova, 2002 yılında Birleşmiş Milletler gözetiminde yapılan seçimlerde cumhurbaşkanı seçilmiştir. Ölümüne dek cumhurbaşkanlığı görevinde kalmış, 21 Ocak 2006'da kansere yenik düşerek vefat etmiştir.- Daha sonra yeşilin güzelliği ile bizi etkilemeyi başaran Germia Park'a gidiyoruz ve burada geleneksel Arnavut

tatlısı olan trileçeyi yerinde tadıyoruz. Ardından otelden valizlerimizi alarak havalimanına geçiyoruz. Kosova'da staja kalacak olan arkadaşlarımızla vedalaşarak onları geride bırakmanın verdiği buruklukla Kosova'dan ayrılıyor.

Gezi boyunca marketlerde, mağazalarda, restoranlarda ve hatta sokaklarda Arnavutça pratik yapmak için fırsatımız oldu. Çat-pat konuşmaya çalıştığımızda bile yerel halktan oldukça içten ve sevecen tepkiler aldık. Kosova ve Arnavutluk'un orta kesiminde Türklerle karşı saygı ve hürmet son derece iyi iken, kuzeyi için aynı şeyi söylemek uygun değildir. Priştine'ye de gitmişken burada bulunan Sultan Murat Türbesi'ni de görmeyi isterdik ancak gezi programına dâhil olmadığından maalesef gitme fırsatı bulamadık. Umarım bir dahaki sene gezi programına Sultan Murat Türbesi de ilave edilir. Genel olarak baktığımda Arnavutça pratik yapma imkânı bulduğum ve Arnavut kültürü ve tarihçesi hakkında çok şey öğrendiğim ayrıca arkadaşlarımla da oldukça keyifli vakit geçirebildiğim eğlenceli bir geziydi diyebilirim. Bu gezide emeği geçen başta Kamil Bitiş hocamız olmak üzere, programı düzenleyen Kosova Diaspora Bakanlığı'na ve beni yönlendiren BALKAR müdürü Prof. Dr. Mehmet Hacısalıhoğlu'na teşekkür ediyorum.

GEZİ RAPORU-2

BALKANLAR TURU

Kosova Diaspora Bakanlığı'nın gezisinden 2 gün sonra ailemle uzun zamandır planını yaptığımız Balkan turunu nihayet gerçekleştirmek adına arabamızla yola çıkıyoruz. Hedefimizdeki ülke ve şehirler; Yunanistan (Kavala), Makedonya (Ohri, Üsküp), Arnavutluk (İşkodra), Karadağ (Kotor), Hırvatistan (Dubrovnik), Bosna-Hersek (Mostar, Saraybosna), Sırbistan (Novipazar) ve Kosova (Priştine, Prizren). Geçen sene turla gezdiğimiz Balkanlar'ı bir kez de ailecek serbest bir şekilde gezmek istiyoruz.

Rapor ve Fotoğraflar: Zeyneb Gökce
(BALKAR Öğrenci Asistanı)

Kavala-Ohri

Yunanistan üzerinden başladığımız turumuzda Dedeagaç kasabasından geçerken bir Türk teyze ile karşılaşırız. Teyze bizi içten bir sevgi ve muhabbetle selamlıyor: “Hoş geldiniz, İstanbul ey mi? Yerinde duray mı?”. Direksiyonu Kavala’ya kırıyoruz. Burada ilk durağımız Kavalalı Mehmet Ali Paşa’nın müze evi oluyor. Yunanistan’da heykeli bulunan tek Türk paşa, Mehmet Ali Paşa. -1769 senesinde Kavala’da doğan Mehmet Ali Paşa, Mısır valisi iken Osmanlı’ya karşı başlattığı isyanda başarılı olmuş, Mısır’ı Osmanlı devletinden ayrı bir hükümet haline getirerek burada bir hanedan kurmuştur. Kütahya Antlaşması sonucunda Mehmet Ali Paşa’ya Girit ve Mısır valiliklerinin yanı sıra Şam valiliği verilmiştir.- Kurabiyelerimizi de alıp Cassandra Yarımadası’na doğru yola çıkıyoruz. Ancak navigasyonun azizliğine uğruyoruz ve yolu kaybediyoruz. Havanın da iyice kararmasıyla Cassandra’dan ümidi kesip Ohri istikametine dönüyoruz.

Ohri’ye varışımız gece üç buçuğu bulduğundan kenara çekip arabada sabahlıyoruz. Sabah olduğunda yine geçen yıl tanıştığımız Ohri’deki Hacı Durgut Camii (1466)’nde imamlık yapan Ömer Hoca’yla iletişime geçiyoruz ve kendisi bizi buluyor. Kahvaltıyı yapmak üzere Ohri Türk Çarşısı’na geçiyoruz. Ömer Hoca, imamlığın yanı sıra buraya Türkiye’den gelen turistlere gönüllü rehberlik de yapıyor. Kahvaltının ardından eşyalarımızı yerleştirmek üzere kalacağımız pansiyona geçiyoruz. Öğlen namazının ardından Ömer Hoca bizi gezdirmeye başlıyor. İlk durağımız Ohri Antik Tiyatrosu. M.Ö. 2. yüzyılda inşa edilmiş, Helenistik dönemin izlerini taşıyor. Ardından tarihi Sv. Pantelejmon ve Sv. Kliment Kiliseleri’ni geziyoruz. Daha sonra Ohri Kalesi’ne çıkıyoruz. Burada da bizi eşsiz bir manzara karşılıyor. Kaleden sonra soluklanmak için yarım saat kadar Ömer Hoca’nın evine konuk oluyoruz. Akşam yemeğini de çarşıda yedikten sonra göl kenarında dolaşmaya çıkıyoruz. Gündüz olduğu kadar gece güzelliğiyle de bizi büyüleyen Ohri Gölü, sakinliğiyle de huzur veriyor.

Ertesi gün kahvaltı için yine her zamanki yerde, İstanbul Çaycı'da buluşuyoruz. Kahvaltının ardından Ömer Hoca bizi Kemikler Körfezi'ne götürüyor. M.Ö. 1200 ile 700 yılları arasında kurulmuş olan bu göl üstü yerleşim yeri aslına uygun olarak yeniden inşa edilmiş. Bütün evlerin içi dolaşılabilir ve yaşam alanları görülebilir. Kemikler Körfezi'nden sonraki durağımız Ohri'ye gidip de görmeden dönülmemesi gereken yerlerden biri olan Sv. Naum Manastırı. Göl kıyısında

olan bu manastıra doğru yürürken Ohri Gölü'ne dökülen Dirim Nehri'nin üzerinden geçiyorsunuz. Burada ücretli kayak turları yapılabilir. Bu muhteşem güzelliğin içinden yürüyerek manastıra ulaşıyoruz. Manastırın çevresinde bulunan tavus kuşları serbest bir şekilde dolaşıyorlar, biz de onları yakından görme fırsatı buluyoruz. Sv. Naum Manastırı'nın ardından Struga'ya geçiyoruz. Burada normalin aksine Ohri Gölü, Kara Drin Nehri'ne doğru akıyor. Çarşıda dolaşp biraz vakit geçirdikten sonra Ohri'ye geri dönüyoruz. Şehir rehberimiz Ömer Hoca'nın bir akrabasının tarlasının göle olan kıyısında göle yüzmeye gidiyoruz. Eski çarşıda yediğimiz akşam yemeğinin ardından ise Ömer Hoca'nın evine çaya konuk oluyoruz. Hocanın annesi Meryem teyzenin el emeği geleneksel tatlıların tatlandırıldığı muhabbetimiz geç saatlere kadar sürüyor. Ardından tekrar pansiyonumuza geçiyoruz.

Ohri-İşkodra-Kotor-Dubrovnik-Mostar

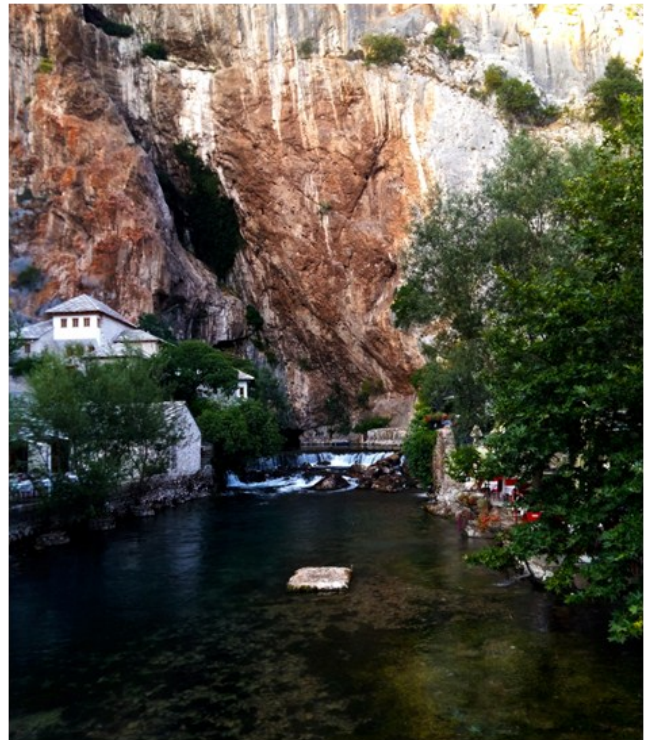

Ohri'de geçirdiğimiz iki güzel günün ardından veda etme zamanı geliyor. Favori mekânımız İstanbul Çaycı'da kahvaltı yaparken dükkanın sahibi Selma Hanım'la Makedonya'da yaşayan Türk gençleri hakkında sohbet ediyoruz. Ardından Selma Hanım'la ve Ömer Hoca'yla vedalaşıp tekrar yola çıkıyoruz. Bir sonraki durağımız İşkodra. Yaklaşık bir hafta önce de Kosova Kültür Merkezi

ile buraya geldiğimden bu defa rehberliği ben üstleniyorum. İşkodra Kalesi'ne çıkıyoruz ve İşkodra'yı kuş bakışı seyre dalıyoruz. Geç olmadan Kotor'a varabilmek ve kalacak yer bulma konusunda sıkıntı çekmemek için burada fazla vakit geçirmeden tekrar yola çıkıyoruz. Karadağ'ın liman kentlerinden biri olan Kotor'a vardığımızda saat geceye yaklaşmış oluyor ve biz de bir pansiyon bulup yerleşiyoruz. Kaldığımız pansiyonun sahipleri oldukça konuksever. Tatlı sohbetlerinin ardından bize şehir rehberi ve şehir haritası hediye ediyorlar.

Ertesi sabah arabayı Eski Kent'e yürüme mesafesinde olan pansiyonumuzun otoparkında bırakıp Kotor'u gezmeye çıkıyoruz. Zamanında çevre kentlerin birçoğu alınmış olmasına rağmen Kotor Osmanlı tarafından fethedilememiş. Bu nedenle Evliya Çelebi Kotor Kale-

si'nden "Osmanoğlu devleti içinde bir çıban gibi burçları ve bedenleriyle durur. Yazık Osmanoğlu devletine ve şerefine." şeklinde bahsetmiştir. UNESCO tarafından koruma altına alınan Kotor (Old Town)'un üç adet kapısı bulunuyor: Deniz Kapısı, Kuzey Kapısı ve Güney Kapısı. Bunlardan en çok bilineni Deniz Kapısı'nın üzerine Yugoslavya Devlet Başkanı Mareşal Tito'nun şu sözü yazılmış: "Tuđe Nećemo Svoje Ne Damo" (Bizim olmayanı istemeyiz, bizim olanı da başkasına vermeyiz). Tarihi soluyarak dar taştan sokakları arasında kaybolmaya bırakıyoruz kendimizi. Bir masal kentini andıran Kotor, kedileriyle meşhur. Kotor'un ardından direksiyonu başka bir liman kenti olan Dubrovnik'e kırıyoruz. Dubrovnik'te her şey gerçekten ateş pahası. Arabamızı bir otoparka bıraktıktan sonra Dubrovnik Old Town'ı bir saat içinde gezmek mecburiyetinde kalıyoruz. Burası da oldukça büyüleyici bir yer. Özellikle burada yapılan dizi çekimlerinin ardından turistik olmasının yanında ticari bir değer de kazanan Dubrovnik'te çoğu dükkânda Taht Oyunları dizi temalı eşyalar, kıyafetler bulabilirsiniz. Bir kilise ayinine katılıyoruz ve şehir içinde biraz dolaştıktan sonra tekrar arabamıza dönüyoruz. Rotamız Mostar. Mostar'a yakın bir konumda bulunan Blagaj Alperenler Tekkesi'ne gidiyoruz ilk olarak. Buna Nehri'nin doğduğu yerde kurulan bu tekke, konumuyla, manzarasıyla insana huzur veriyor. Ününün de artmasıyla olsa gerek geçen yıla göre daha kalabalık buluyoruz burayı. Ayrıca burada yeni göreve başlayan imamla da sohbet ediyoruz ardından Mostar şehir merkezine gitmek üzere buradan ayrılıyor. Kalacak bir pansiyon ayarladıktan sonra biraz gezmek ve yemek yemek için şehrin tarihi kısmına geçiyoruz. Savaşın izlerini hala taşıyan Mostar'da gece hayatı da oldukça hareketli. Biraz turladıktan ve yemek yedikten sonra dinlenmek üzere pansiyonumuza geçiyoruz.

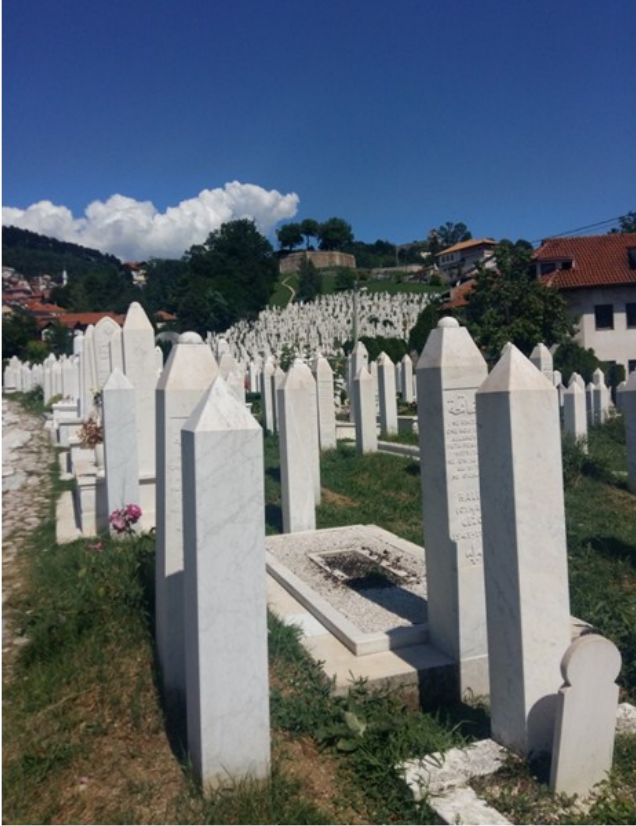

Mostar-Saraybosna-Novipazar

Mostar'da yaptığımız kahvaltının ardından şehri turlamaya geçiyoruz. Bakırcılar Çarşısı'nda biraz alışveriş yapıyoruz, Mostar Köprüsü'nü ve Karagöz Bey Camii'ni ziyaret ediyoruz. Öğle namazını kılmak üzere Koski Mehmet Bey Camii'ne gidiyoruz. İlginç ama bu camiye giriş ücretli. Caminin dış tarafında namaz kılmak serbest olsa da içeriye girmek 5 KM'ye minareye çıkmak ise 10 KM'ye mâl oluyor. Ardından Saraybosna'ya doğru

yola çıkıyoruz. Saraybosna'da da binaların üstünde kurşun izlerini görebilirsiniz. İlk olarak gece konaklayacak bir yer bulmak istiyoruz ve uzun bir arayışın ve birkaç saatlik kaybın ardından kendimize bir otel buluyoruz. Yol üzerinde Inat Kuça (İnat Evi)'yü görüyoruz. Bu evin hikâyesi de epeyce ilginç. Avusturya-Macaristan İmparatorluğu, Saraybosna'yı işgali sırasında Miljacka Nehri'nin kenarında bir belediye sarayını inşa etmek istiyor. Ancak Bendirija isimli bir adam "Benim burada evim var, hiçbir şey yapamazsınız." diyerek buna karşı çıkıyor. Uzun bir inatlaşmanın sonunda Bendirija bir torba altın ve evinin aynı şekilde nehrin karşı tarafına taşınması şartıyla ikna oluyor. İnat Evi, Boşnakların inadını temsil ediyor ve milli bir sembol olarak kabul ediliyor. Şu anda ise lokanta olarak

hizmet vermekte. Ayrıca burada 1. Dünya Savaşı'nın çıkış noktası olarak kabul edilen olayın -Avusturya-Macaristan veliahdının milliyetçi bir Sırp genci tarafından vurulması- yaşandığı köprünün üstünden geçiyoruz. Daha sonra savaş şehitlerinin ve Alija İzzetbegoviç'in de mezarının bulunduğu Kovači Şehitliği'ni ziyaret ediyoruz. Akşama doğru Başçarşı'da gezmeye başlıyoruz. Geçtiğimiz yıl da oldukça beğendiğimiz börekçide karnımızı doyurduktan sonra kahve içmeye Morica Han'a gidiyoruz. 16. Yüzyılda Osmanlı tarafından ticaret kervanlarının konaklaması ve ihtiyaçlarını gidermesi için inşa edilen han, 1957'de yanmış ve 1970'li yıllarda aslına uygun olarak yeniden inşa edilmiş. Akşam namazını Hünkâr Bey Camii'nde kılıp çarşıda biraz daha turladıktan sonra otelimize geçiyoruz.

Ertesi sabah iyice dinlendikten sonra yine Boşnak böreğiyle yaptığımız kahvaltının ardından öğle namazı için Gazi Hüsrev Begova Camii'ne gidiyoruz. Bir Mimar Sinan eseri olan bu cami, 1531 yılında Bosna Sancak Beyi Gazi Hüsrev Bey tarafından yaptırılmış. Ancak Bosna savaşı sırasında büyük hasar almış, 1996 yılında dış yardımlarla birlikte aslına uy-

gun olarak restore edilmiş. Vaktinden biraz erken geldiğimiz için önce camiyi ve medreseyi dolaşmak istiyoruz ancak vakit henüz girmedikten caminin kapısını kilitli buluyoruz. Böyle tarihi camilerin namaz vakitleri haricinde turistik geziye açık olmaması açıkçası bizi üzüyor. Ezandan sonra namazımızı kılıp camiyi ve avluyu rahatça dolaşıyoruz. Ardından Sırbistan'a giden yolun üstünde

kitaplara konu olan Drina Köprüsü'nü görmek için duraklıyoruz. 2007 yılında Dünya Kültür Mirasları Listesi'ne alınan Drina Köprüsü, Osmanlı sadrazamı Sokollu Mehmed Paşa tarafından Mimar Sinan'a yaptırılmış. üzere tekrar yola çıkıyoruz ancak yine navigasyonun azizliğine uğruyoruz ve yolun bittiği noktayı görüyoruz. Henüz yapımı bitmemiş olan yolun sonundan geldiğimiz bütün yolu geri dönüyoruz ve saat de iyice geçtiğinden Novipazar'dan vazgeçerek rotayı Priştine'ye çeviriyoruz. Novipazar'ın yanından transit geçerek sınıra giden yola giriyoruz. Yol asfalttan taşa, sonra da toprağa dönüyor ve zifiri karanlık olan yolda bizden başka araba olmadığını fark ediyoruz. Toprak yol gümrüğe gitmez diyerek geceyi geçirmek üzere tekrar Novipazar'a dönüyoruz. Novipazar, Sırbistan'ın Sancak bölgesi içinde kalan bir Müslüman-Boşnak şehri. Yatsı ezanının sesiyle Altun-Alem Camii'ye çekiyoruz arabayı. Altun-Alem Camii, 1528 yılında Mimar Abdül Gani tarafından inşa edilmiş. Cami çıkışında cemaat içinden İngilizce bildiğini tahmin ettiğimiz bir gençle konuşuyoruz ve kalacak bir yer bulmak için yardım istiyoruz. Dzenis bize bir otel buluyor ve sabah buluşmak üzere sözleşiyoruz.

Novipazar-Priştine-Prizren

Sabah Dzenis'le buluşuyoruz ve Avlija'da geleneksel Boşnak kahvaltısı yapıyoruz. Ardından bize Novipazar'ı gezmeye başlıyor. Dzenis Türkiye'de bir yaz okulunda kalmış ve Türkçeyi de az çok öğrenmiş. 16. yüzyıl eseri olan Gazi Sinan Beg Camii'ni ve kaleyi geziyoruz. Sonra biraz soluklanmak için kalenin alt tarafında limonataya benzeyen oldukça lezzetli bir içecek tadıyoruz. Sıcaklık 44 dereceyi bulduğundan daha fazla yürüemeyeceğimize kanaat getiriyoruz ve arabayla da biraz turladıktan sonra Dzenis'le vedalaşıp Priştine'ye doğru yola çıkıyoruz. Priştine'de ağabeyimin Türkiye'de okuyan Kosovalı arkadaşı Eray bize kalacak yer ayarladığından bu sefer rahat ediyoruz. Annemizi pansiyonda bırakıp arkadaşlarımızla buluşmak üzere dışarı çıkıyoruz. Yaklaşık bir hafta önce buraya birlikte geldiğim

ve Priştine'deki bakanlıklarda staja kalan arkadaşlarımla görüşmek için güzel bir fırsat oluyor ve oldukça keyifli vakit geçiriyoruz. Öyle ki bir hatıra fotoğrafı çekmek bile aklımıza gelmiyor. Ardından tekrar ağabeyimle buluşup pansiyona dönüyoruz.

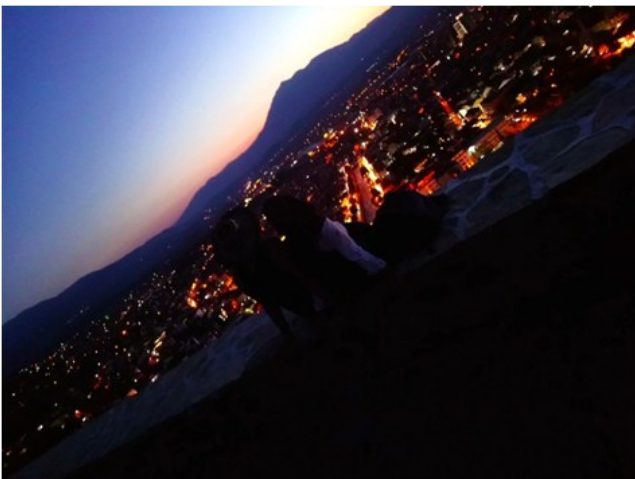
Öğlene doğru tekrar yola çıkıyoruz. Ancak Priştine'den ayrılmadan önce Kosova Milli Kütüphanesi (Pjeter Bogdani) diğer adıyla "Kubbeli Kütüphane"yi görmek istiyoruz. İnşasına 1974 yılında başlanmış ve iç mozaikleri dâhil her ayrıntısı Hırvat mimar Andrija Mutnjakovic tarafından tasarlanmış. Kütüphanenin 99 adet kubbesi var ve bunlar insan beynini ve Arnavutların geleneksel takkesi plisi simgeliyormuş. Kütüphane, özellikle üniversite öğrencileri tarafından oldukça aktif bir şekilde kullanılıyor.

Prizren-Üsküp-Ohri

Öğle yemeği saatinde Prizren'e varıyoruz. Prizren tarihi dokusuyla her seferinde büyülüyor bizi. Osmanlı kent mimarisinin en güzel örneklerinden biri olan Prizren'de yabancı bir memleketten ziyade evimizde olduğumuzu hissediyoruz. Öncelikle öğlen yemeğini yemek üzere Bistriça Nehri'nin kıyısındaki bir restorana gidiyoruz. Burada garsonluk yapan Barbaros ağabey ilk andan itibaren bizi çok sıcak karşılıyor. Öyle ki yemeğimiz biter bitmez ağabeyimi yanına alıyor ve şehrin tarihi kısmında bize bir otelayarlı-

yor ayrıca indirim yaptırıyor. Eşyalarımızı otele yerleştirdikten sonra Barbaros ağabey bize kahve ısmarlıyor. Arabanın yanına gittiğimizde arabayı olması gereken yerden bir metre kadar yüksekte buluyoruz. Fark etmeden park yasağı olan bir yere park ettiğimizden dolayı çekmek üzere oldukları arabamızı Barbaros ağabey, memurlara misafir akrabaları olduğumuzu söyleyerek kurtarıyor. Arabayı otelin otoparkına bırakıp yürüyerek merkeze geçiyoruz ve bir efsaneye göre oradan su içenin Prizren'e bir daha geleceğini vaat eden sebilden su içiyoruz. Ardından kaleye çıkmak için akşam tekrar buluşmak üzere sözleşerek Barbaros ağabeyden ayrılıyor. Kaleye çıkmak zorlu olsa da Sinan Paşa Camii'nin minaresinden okunan akşam ezanı ile birlikte manzarayı seyrederek yürümenin keyfi anlatıla-

maz. Kaleye ulaştığımızda karşılaştığımız manzara bizi büyülüyor, kızıl renk alan gökyüzü, ufukta Prizren'in eşsiz şehir manzarasıyla birleşiyor. Karanlık çöktüğünde buradan ayrılıyor ve Sinan Paşa Camii'nde akşam namazını kılıp caminin yanındaki çay ocağında tekrar Barbaros ağabeyle buluşuyoruz. Balkanlarda çok fazla yerde demlenmiş Türk çayı bulamadığımızdan doya doya çay içiyoruz ve muhabbetle tatlanan vaktin nasıl geçtiğini anlamıyoruz. Vakit gece yarı-

sını geçiyor ve Barbaros ağabey ‘denemeden gitmeyin’ diyerek bizi zorla tatlı yemeye götürüyor. Burada da biraz oturduktan sonra otelimize geçiyoruz.

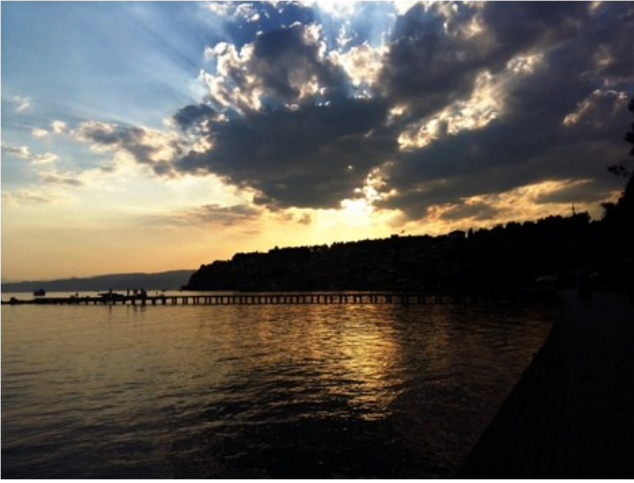
Ertesi sabah kahvaltının ardından oldukça misafirperver bir şekilde Prizren’de bizi ağırlayan Barbaros ağabeyle biraz daha vakit geçirip vedalaşıyoruz ve Makedonya’nın başkenti Üsküp’e doğru yola çıkıyoruz. Öncelikli durağımız Matka Kanyonu. Muhteşem bir doğal güzelliğe sahip olan kanyonda yaptığımız uzun bir yürüyüşün ardından Üsküp şehir merkezine geçiyoruz. Burada da kalacak yerimizi Ömer Hoca önceden ayarladığından pansiyona eşyalarımızı bırakıp dışarı çıkıyoruz. İlk durağımız, Yavuz Sul-

tan Selim ve Yıldırım Bayezid’in sadrazamlığını yapmış olan Mustafa Paşa’nın yaptırdığı (1492) Mustafa Paşa Camii oluyor. Oradan da yürüyerek Türk Çarşısı’nın içine çıkıyoruz. Burada da hemen herkes Türkçe konuşuyor. Akşam yemeğimizi burada yiyoruz ve akşamı kılmak üzere Sultan Murat Camii’ne geçiyoruz. 1436 yılında inşa edilen Sultan Murat Camii, aynı zamanda Üsküp’te günümüze ulaşabilen en eski cami. Buradan Vardar’a doğru yürümeye başlıyoruz. Vardar’ın üstünde Üsküp’ü yeni ve eski Üsküp olarak ayıran birçok köprü mevcut. Bunlardan en eskisi Fatih

Sultan Mehmet Köprüsü olarak da bilinen tarihi Taş Köprü. Buradaki meydanda tarihi kişiliklerin devasa boyutlarda heykelleri ve anıtları mevcut. Üsküp 2014 projesi kapsamında yapılan bu heykellerin yanında yeni birçok kamu binası ve müze de inşa edilmiş. Ancak bu proje için bütçede önemli bir pay ayrılması protestolara neden olmuş. Üsküp’ün önemli simgelerinden biri de 2002 yılında Vodno Dağı’nda inşa edilen 66 metre yüksekliğindeki “Milenyum Haçı”. Gece baktığında gökyüzünde parlıyormuş gibi duran haç, Hristiyanlığın 2000. yılına istinaden Makedon Ortodoks Kilisesi tarafından birçok Avrupalı devletin de desteğiyle yaptırılmış. Bunun yanında buradaki meydanda birçok festival ve etkinlik düzenleniyor. Biz de halk türkülerinin söylendiği bir konsere denk geliyoruz ve buradaki kalabalığa karışıyoruz, müziğe eşlik ediyoruz ve hatta halaylara katılıyoruz. Gece yarısına yaklaştığında pansiyonumuza geçerek dinleniyoruz.

Sabah çarşıda kahvaltımızı yaptıktan sonra tekrar Ohri'ye gitmek üzere yola çıkıyoruz. – Ömer Hoca da aynı hafta içinde Türkiye'ye gitmeyi planladığından birlikte gitmek üzere sözleşiyoruz.- Ohri'de her zamanki gibi İstanbul Çaycı'da buluşuyoruz ve kısa bir sohbetin ardından hediyelik alışverişine çıkıyoruz. Akşama doğru yine bir festivale denk geliyoruz. Bu defa farklı ülkelerden çocuklar sahneye çıkarak kendi bölgelerinin halk oyunlarını sergiliyorlar. Oldukça renkli ve keyifli bir akşam geçiriyoruz ve pansiyona

geçerek çay ve çekirdek eşliğinde uzun bir sohbete dalıyoruz.

Ohri-İstanbul

İstanbul Çaycı'da yaptığımız kahvaltının ardından Hacı Durgut Camii'nde Cuma namazı kılıp nihayet dönüş yoluna çıkıyoruz. Biz vedalaşmanın burukluğunu yaşarken, Ömer Hoca Türkiye sınırına kalan kilometreleri, dakikaları sayıyor. Muhabbetle, şarkılarla, türkülerle güzelleşen on saatlik uzun bir yolculuğun ardından sonunda İstanbul'a, evimize ulaşıyoruz.

Balkanlar'da Osmanlı'nın miras bıraktığı mabedler, köprüler, çarşılar, sebiller hala varlığını sürdürürken burada yaşayan Türk ailelerin de kültürlerini, geleneklerini en iyi şekilde yaşattığını ve Türkiye'yi vatan bildiklerini, birçoğunun hiç gitmediği halde Türkiye'den özlemle bahsettiğini ve bu nedenle buradan gelen misafirleri en iyi şekilde ağırlamaya çalıştıklarını, uzun zamandır görmediği bir yakını gibi muhabbetle muamele ettiklerini görüyoruz. Bu yüzden biz de Balkanlar'da yabancı bir memlekette olmaktan ziyade, yurdumuzda, ailemizin yanında gibi hissediyoruz. Balkanlar ayrıca birçok milletten insanın yaşadığı çok karmaşık bir yapıya sahip. Çok savaşa sahne olmuş, çok yara almış, çok kanamış ancak güzelliğinden hiçbir şey kaybetmemiş. Mutlaka gitmeli, güzel insanlarıyla tanışmalı, sohbet etmeli, havasını solumalı ve burada çalışmalar yapmalı, hayatlara dokunmalı diye düşünüyorum.

“Gelse de Rumeli elveda sırası, gölgenden uzak atar mı yüreğim? ♪”

Boşnak kadınlar kent elbiseleri ile.

BALKAN VE KARADENİZ ARAŞTIRMALARI MERKEZİ (BALKAR)

Prof. Dr. Mehmet HACISALİHOĞLU
BALKAR Müdürü

Türkiye'nin köklü üniversitelerinden Yıldız Teknik Üniversitesi bünyesinde 2010 yılında kurulan Balkan ve Karadeniz Araştırmaları Merkezi (BALKAR) Türkiye'nin batı, kuzey ve kuzeydoğu komşularının tarihi, siyaseti ve kültürü hakkında akademik çalışmalar organize etmektedir.

Her yıl düzenli olarak uluslararası ve ulusal sempozyumlar düzenlemektedir. Bunların yanında bölge hakkında yayınlar yapmaktadır. Merkezin en çok talep gören faaliyetleri arasında dil kursları gelmektedir. Bölge ülkelerin dilleri hakkında akademik kullanma amaçlı ve herkese açık ücretsiz dil kursları açmaktadır. Merkez dönemlik seminer tarzında herkese açık dersler sunmaktadır. Merkez bünyesinde bölgeyle ilgili bilimsel araştırma projeleri yürütülmektedir. Bunların yanında öğrencilerin bölgeye yönelik ilgilerini artırmak amacıyla öğrenci etkinlikleri düzenlemektedir.

Merkezin faaliyet programı her dönemin başında (Eylül ve Şubat) web sitemizde ilan edilmektedir. Merkezin faaliyetleri öğretim üyeleri ve öğrencilerle sınırlı olmayıp konulara ilgi duyan herkese açıktır.

Merkezimiz ISO 9001:2008 standardına göre yönetilmektedir.

YÖNETİM VE İLETİŞİM

BALKAR Yönetim Kurulu:

- Mehmet HACISALİHOĞLU (Prof. Dr., Müdür)
- Ali ÇAKSU (Doç. Dr., Müdür Yardımcısı)
- Fuat AKSU (Doç. Dr., Müdür Yardımcısı)
- Cevdet ŞANLI (Dr. Öğr. Üyesi, Yönetim Kurulu Üyesi)
- İbrahim KIRÇOVA (Prof. Dr., Yönetim Kurulu Üyesi)
- Tamer KEPCELER (Dr. Öğr. Üyesi, Yönetim Kurulu Üyesi)

Öğrenci Asistanlar:

- Aslıhan ALKANAT
- Fatih EKİM
- Zehra SİVRİ
- Zeyneb GÖKCE

 balkar.yildiz.edu.tr

 /cBALKAR

 /cbalkar

 (212) 383 2105 (Yıldız ofisi)

 (212) 383 6833 (Davutpaşa ofisi)

 balkar@yildiz.edu.tr

